

Chịu trách nhiệm xuất bản
PGS.TS Huỳnh Thành Đạt

Hội đồng biên tập

PGS.TS Huỳnh Thành Đạt
(Chủ tịch)
ThS Nguyễn Văn Hà
(Thường trực)
ThS Dương Thị Kim Anh
TS Nguyễn Hoàng Tú Anh
TS Nguyễn Khắc Cảnh
PGS.TS Nguyễn Ngọc Điện
TS Nguyễn Kim Quang
ThS Võ Tấn Thông

Tổng biên tập

Nguyễn Văn Hà

Thư ký tòa soạn

Đoàn Thị Minh Châu

Trị sự

Phạm Hữu Nghĩa

Trình bày

Đặng Đức Lợi

TRONG SỐ NÀY

■ TIÊU ĐIỂM - SỰ KIỆN

4. Lễ Khai khóa 2016:
ĐHQG-HCM phải là đơn vị tiên phong trong cách mạng công nghiệp lần IV
8. Cách mạng công nghiệp lần IV:
Thời cơ phát triển và các thách thức phi truyền thống
12. ĐHQG-HCM được phong 34 Giáo sư, Phó Giáo sư

■ KHOA HỌC - GIÁO DỤC

13. Phòng Thí nghiệm Công nghệ Nano kỷ niệm 12 năm thành lập
16. GS.TS Nguyễn Thị Cành: Cống hiến hết mình cho khoa học
18. Đào tạo ngành Kỹ thuật Không gian khóa đầu tiên
21. Hãy là những người thầy thuốc của dân
24. Túi PVC chống hạn hán, xâm mặn
26. Hai tháng sau phán quyết của Tòa Trọng tài: Biển Đông càng căng thẳng
28. Nữ sinh 17 tuổi nhận 150.000USD nhờ phát minh gel lọc nước
30. "Bùi thị hý bút" nghĩa là gì?
32. Chặng đường mới trong nghiên cứu văn học và ngôn ngữ Nam bộ
34. Báo chí và chiến dịch truyền thông bản

■ VĂN HÓA - NGHỆ THUẬT

37. Thơ: Nói chung là không yêu nữa/ Lan
38. Những người thầy nghệ sĩ
41. Chúng ta từng có những ngày xem phim cuối tuần
44. Bob Dylan: Ngoại lệ đầu tiên của giải Nobel Văn học
46. *Những người nuôi giữ bò trâu* và ngôn ngữ của sự im lặng
48. "Đặc sản" Sài Gòn
50. Mùa sa kê chín rụng trong tim

■ NHỊP SỐNG TRẺ

52. Những thầy giáo ẩn tượng
54. Hai "soái ca" sửa xe miễn phí
56. Hành trình kết nối khu vực
58. "Cứu lấy thời gian" giành quán quân Today Voice's 2016
60. Lên "phây" câu like, đúng sai mặc kệ
62. Về Phú Yên đi bắt mặt trời
64. Một thời pháo đèn
65. Truyen ngắn: Chúng ta đang biến mất từng ngày

Chủ tịch nước Trần Đại Quang đánh trống khai khóa - một trong những nghi thức chính của Lễ Khai khóa ĐHQG-HCM. Ảnh: Thái Việt

Lễ khai khóa 2016:

ĐHQG-HCM PHẢI LÀ ĐƠN VỊ TIÊN PHONG TRONG CÁCH MẠNG CÔNG NGHIỆP LẦN IV

ĐHQG-HCM tổ chức long trọng Lễ Khai khóa 2016 vào sáng 3/10. Buổi lễ là điểm kết chuỗi các ngày hội chào năm học mới của các trường thành viên và đơn vị trực thuộc ĐHQG-HCM đã diễn ra trong tháng 9 vừa qua.

Phiên An - Đoàn Châu - Thái Việt - Đức Lộc

Hơn 1.000 cán bộ, giảng viên và sinh viên ĐHQG-HCM vinh dự chào đón sự hiện diện của Chủ tịch nước Trần Đại Quang, Bí thư Thành ủy TP.HCM Đinh La Thăng, Chủ nhiệm Ủy ban Văn hóa, Giáo dục, Thanh niên, Thiếu niên và Nhi đồng - Giám đốc ĐHQG-HCM Phan Thanh Bình, các vị nguyên lãnh đạo ĐHQG-HCM và lãnh đạo các trường, đơn vị thành viên

trực thuộc ĐHQG-HCM.

Sứ mệnh của đại học chất lượng cao

Phát biểu tại Lễ Khai khóa, PGS.TS Huỳnh Thành Đạt - Phó Giám đốc Thường trực ĐHQG-HCM chúc mừng toàn thể cán bộ, công chức, giảng viên và sinh viên ĐHQG-HCM nhân dịp đầu học mới 2016-2017.

Chủ tịch nước Trần Đại Quang ký tặng sách cho các đại biểu và đại diện ĐHQG-HCM. Ảnh: Minh Châu

PGS.TS Phan Thanh Bình tặng Chủ tịch nước Trần Đại Quang thiết bị UlorlenT. Ảnh: Hải Quyên

Giới thiệu về diễn giả của Lễ Khai khóa, PGS.TS Huỳnh Thành Đạt cho biết: "Tôi tin rằng, Chủ tịch nước Trần Đại Quang sẽ mang đến cho chúng ta những thông điệp thời đại mới trong bối cảnh toàn cầu hóa và hội nhập sâu rộng; qua đó, sẽ khơi dậy những hoài bão và trách nhiệm đối với Tổ quốc của sinh viên ĐHQG-HCM nói riêng và sinh viên cả nước

nói chung".

Với tư cách là diễn giả - khách mời của Lễ Khai khóa năm nay, Chủ tịch nước Trần Đại Quang đã có bài thuyết trình về chủ đề "Cách mạng KHCN lần IV: Thời cơ phát triển và các thách thức phi truyền thống". Trong đó, ông đặc biệt nhấn mạnh: "ĐHQG-HCM cần khẳng định vai trò nòng cốt của mình trong hệ thống giáo dục đại học tiên tiến của Việt Nam và phải là đơn vị tiên phong trong cách mạng công nghiệp lần IV và thời đại kỹ thuật số".

Theo Chủ tịch nước Trần Đại Quang, sứ mệnh của đại học chất lượng cao trong sự nghiệp phát triển đất nước luôn đặt kỳ vọng ở các thế hệ nhà khoa học, giảng viên và sinh viên tài năng. Chỉ có đại học tiên tiến mới hội tụ các tri thức và trí tuệ siêu việt để có những cảm xúc sáng tạo và đổi mới, không ngừng thích ứng với thời đại cách mạng công nghiệp mới và công nghệ kỹ thuật số như hiện nay.

Để thực hiện được sứ mệnh này, Chủ tịch nước Trần Đại Quang đề nghị ĐHQG-HCM nói riêng và hệ thống giáo dục trên cả nước nói chung cần tạo điều kiện để các giảng viên, nhà khoa học, sinh viên tích cực nghiên cứu khoa

CHÀO MỪNG QUÝ ĐẠI BIỂU VỀ THAM DỰ LỄ KHAI KHÓA - 2016

Chủ tịch nước Trần Đại Quang chụp ảnh cùng sinh viên ĐHQG-HCM. Ảnh: Thái Việt

học, phát triển và ứng dụng công nghệ, gắn kết chặt chẽ với quá trình sản xuất kinh doanh của doanh nghiệp; chia sẻ thông tin, trao đổi kinh nghiệm với các trường đại học danh tiếng ở các nước trong khu vực và trên thế giới; đồng thời quan tâm xây dựng môi trường giáo dục thân thiện, lành mạnh, góp phần hình thành nhân cách, văn hóa giao tiếp ứng xử chuẩn mực ở cả giảng viên và sinh viên.

Khi kết thúc bài thuyết trình, PGS.TS Phan Thanh Bình - Giám đốc ĐHQG-HCM đã tặng Chủ tịch nước Trần Đại Quang thiết bị định vị hỗ trợ cứu nạn cứu hộ trên biển có tên gọi UlorIenT. Đây là sản phẩm được nhóm nghiên cứu của Khoa Kỹ thuật Máy tính, Trường ĐH CNTT ĐHQG-HCM nghiên cứu và sản xuất. UlorIenT từng đạt giải Nhất cuộc thi Monokon 2016 - Internet Of Thing: Now and Future tổ chức tại Đà Nẵng.

Lễ Khai khóa tạo nhiều cảm hứng

Đại diện sinh viên ĐHQG-HCM, Trần Võ Thảo Hương - Thủ khoa tốt nghiệp Trường ĐH Bách Khoa ĐHQG-HCM khẳng định quyết tâm hội nhập của sinh viên trước thềm năm học mới.

Trần Võ Thảo Hương cho biết: "Đứng trước những thời cơ và thách thức của cuộc cách mạng công nghiệp lần IV, là sinh viên ĐHQG-HCM, xác định trách nhiệm và vai trò tiên phong của mình, chúng tôi luôn cố gắng học tập để xây dựng nền tảng tri thức vững vàng; rèn luyện kỹ năng nghiên cứu; tích cực tư duy, tìm tòi cái mới, nâng cao khả năng sáng tạo của bản thân; luôn nuôi dưỡng đam mê và khát vọng chinh phục đỉnh cao của khoa học để trở thành nguồn lực quan trọng của đất nước, giúp Việt Nam có thể vươn mình trong cuộc cách mạng công nghiệp lần IV".

Sau buổi lễ, Chủ tịch nước Trần Đại Quang đã lưu thủ bút trong sổ truyền thống của ĐHQG-HCM và ký tặng sách do chính Chủ tịch nước chấp bút cho đại diện ĐHQG-HCM. Chủ tịch nước Trần Đại Quang cũng đã cùng Ban Giám đốc ĐHQG-HCM trồng cây trong khuôn viên ĐHQG, nơi vinh dự được nhiều chính khách, nhà khoa học nổi tiếng trồng cây lưu niệm.

Chia sẻ về những cảm nhận sau bài thuyết trình của Chủ tịch nước Trần Đại Quang, Trần Hoàng Lộc, sinh viên năm IV Khoa Kỹ thuật Máy tính, Trường ĐH CNTT cho biết: "Bài thuyết trình của Chủ tịch nước tạo cho

Quang cảnh Lễ khai khóa ĐHQG-HCM. Ảnh: Thái Việt

tôi rất nhiều cảm hứng. Tôi nghĩ rằng, với cuộc cách mạng công nghiệp lần IV, không gian cho sự sáng tạo của sinh viên gần như không có giới hạn. Tuy nhiên, cơ hội sẽ thực sự là cơ hội nếu chúng ta dám chủ động vươn tay ra và bắt đầu hành động. Ngược lại, nếu cứ để sự trì trệ trở thành bước chân, sự lười biếng khóa mất đôi tay thì chính chúng ta sẽ bị tụt hậu. Bản thân tôi cần phải rèn luyện rất nhiều về lối tư duy và cách hành xử. Một thái độ, phong cách chuẩn mực, một tinh thần cầu

tiến và dẫn thân sẽ mở đường cho những thành công trong tương lai".

Tân sinh viên Lê Diệu Hoa Hồng, Trường ĐH Kinh tế - Luật bày tỏ: "Em rất háo hức và vinh dự khi được dự buổi Lễ Khai khóa trang trọng và hoành tráng như vậy. Đặc biệt là được nghe Chủ tịch nước Trần Đại Quang nói chuyện - người mà em vô cùng ngưỡng mộ. Buổi lễ đã cho em động lực và hứng khởi để bắt đầu một năm học mới đáng nhớ".

Bình luận về chủ đề của Lễ Khai khóa năm nay, TS Lê Thị Thanh Mai - Trưởng Ban Công tác Sinh viên ĐHQG-HCM, Phó Trưởng BTC Lễ Khai khóa cho biết: "Thông qua Lễ Khai khóa, mỗi năm ĐHQG-HCM đều cập nhật tình hình kinh tế xã hội của đất nước cũng như xu hướng phát triển của thế giới cho sinh viên, nên chủ đề Lễ Khai khóa thay đổi theo từng năm. Năm nay, với chủ đề 'Cách mạng Công nghiệp lần IV: Thời cơ phát triển và thách thức phi truyền thống', ĐHQG-HCM mong muốn sinh viên bắt nhịp và có sự chuẩn bị nghề nghiệp vững chắc, tích cực đóng góp cho sự phát triển đất nước. Đây cũng là cơ hội để các sinh viên trong hệ thống ĐHQG-HCM giao lưu và nhận biết về các hoạt động truyền thống của ĐHQG-HCM" ■

GS.TS Trần Đại Quang, Chủ tịch nước CHXHCN Việt Nam, diễn giả khách mời đặc biệt của lễ Khai khóa 2016. Ảnh: Đức Lộc

CÁCH MẠNG CÔNG NGHIỆP LẦN IV: **THỜI CƠ PHÁT TRIỂN VÀ CÁC THÁCH THỨC PHI TRUYỀN THỐNG**

GS.TS Trần Đại Quang
(Chủ tịch nước CHXHCN Việt Nam)

LTS: Tại Lễ Khai khóa ĐHQG-HCM 2016 diễn ra vào ngày 3/10 vừa qua, trước hơn 1.000 cán bộ, giảng viên và sinh viên ĐHQG-HCM, đã có bài thuyết trình về chủ đề "Cách mạng công nghiệp lần IV: Thời cơ và các thách thức phi truyền thống". *Bản tin ĐHQG-HCM* trân trọng giới thiệu những nội dung chính trong bài thuyết trình này.

Thế giới đương đại đang tiến tới một cuộc cách mạng công nghệ mới với sự chuyển động nhanh chóng làm thay đổi cơ bản, rộng khắp và toàn diện lối sống, phong cách làm việc và kết nối thông minh. Chúng ta cảm nhận thế giới dường như ngày càng phẳng hơn; liên thông, hợp tác, cạnh tranh hơn và thách thức cũng nhiều hơn. Đó là dấu hiệu và cũng là kết quả của cuộc cách mạng công nghiệp lần IV đang diễn ra.

Sự ra đời và đặc trưng của cách mạng công nghiệp lần IV

Lịch sử phát triển xã hội là sự thay đổi nối tiếp nhau từ các cuộc cách mạng công nghệ. Đó là cách mạng công nghiệp lần I diễn ra đầu thế kỷ XVIII bởi các thành tựu về cơ khí hóa với máy chạy bằng thủy lực và hơi nước. Cách mạng công nghiệp lần II xuất hiện từ cuối thế kỷ XIX và đầu thế kỷ XX được đặc trưng bởi động cơ điện và sản xuất hàng loạt. Cách mạng công nghiệp lần III nổi lên tại các quốc gia phát triển nhất thế giới vào thập niên 1960 với nhiều phát minh có tác động cao như máy tính, máy bay siêu âm, công nghệ hạt nhân, công nghệ sinh học công nghệ thông tin... mà người ta gọi là nền văn minh hậu công nghệ với đặc trưng nền kinh tế tri thức. Ngay khi cách mạng công nghiệp lần III đang lan tỏa và còn đầy năng lượng thì cách mạng công nghiệp lần IV đã nổi lên trong những năm gần đây ở các nước công nghiệp hàng đầu thế giới.

Sứ mệnh của đại học chất lượng cao trong phát triển đất nước luôn đặt kỳ vọng ở các thế hệ nhà khoa học, giảng viên và sinh viên tài năng

Năm 2011 tại Hội chợ Công nghệ Hannover ở Cộng hòa Liên bang Đức, thuật ngữ "Công nghiệp 4.0" lần đầu tiên được đưa ra. Đến năm 2012, thuật ngữ "Công nghiệp 4.0" được sử dụng trong giới nghiên cứu và các hiệp hội công nghiệp hàng đầu của Đức nhằm cải thiện quy

trình quản lý và sản xuất trong các ngành chế tạo thông qua "điện toán hóa". Ngày 20/1/2016, Diễn đàn Kinh tế Thế giới khai mạc với chủ đề "Làm chủ cuộc cách mạng công nghiệp lần IV". Từ đó đến nay, thuật ngữ "Công nghiệp 4.0" được sử dụng rộng rãi trên thế giới.

Cách mạng công nghiệp lần IV (CMCN 4.0) bao gồm một loạt các công nghệ tự động hóa hiện đại, trao đổi dữ liệu và chế tạo đi cùng với các hệ thống vật lý trong không gian ảo, Internet của vạn vật và Internet của các dịch vụ tương tác với nhau và với con người theo thời gian thật.

Theo các nhà khoa học, CMCN 4.0 có 4 đặc trưng nổi bật: (1) Xu hướng kết hợp công nghệ cảm biến mới, phân tích dữ liệu lớn, điện toán đám mây và kết nối Internet vạn vật đang thúc đẩy phát triển máy móc tự động hóa và hệ thống sản xuất thông minh. (2) Công nghệ in 3D cho phép sản xuất sản phẩm hoàn chỉnh nhờ nhất thể hóa các dây chuyền không phải qua giai đoạn lắp ráp thiết bị phụ trợ. Công nghệ này cho phép in ra sản phẩm bằng phương pháp phi truyền thống nhờ đó loại bỏ các khâu sản xuất trung gian và giảm chi phí sản xuất. (3) Công nghệ nano và vật liệu mới cho phép tạo ra các cấu trúc vật liệu ứng dụng rộng rãi trong hầu hết các lĩnh vực. (4) Trí tuệ nhân tạo và điều khiển học có bước phát triển vượt bậc cho phép con người kiểm soát từ xa mọi thứ, không giới hạn về không gian, thời gian; tương tác nhanh hơn, tốt hơn và chính xác hơn.

CMCN 4.0 kích hoạt làn sóng đột phá xa hơn trong các lĩnh vực khác nhau từ mã hóa chuỗi gen cho tới công nghệ nano, từ các năng lượng tái tạo tới các tính toán lượng tử; đồng thời dung hợp các công nghệ này tạo ra sự tương tác của chúng trên các lĩnh vực vật lý, kỹ thuật số và sinh học.

Cơ hội và các thách thức phi truyền thống

Cuộc CMCN 4.0 có những tác động to lớn, mang lại những lợi ích về kinh tế, xã hội và môi trường ở tất cả cấp độ: toàn cầu, khu vực và từng quốc gia.

Về kinh tế - xã hội: người tiêu dùng dường như được hưởng lợi nhiều nhất với các sản phẩm

“ ĐHQG-HCM với vai trò là một trung tâm đào tạo, nghiên cứu khoa học, chuyển giao công nghệ hàng đầu của cả nước phải giữ một vị trí xứng đáng. Nhiệm vụ này vừa là vinh dự lớn lao, song cũng là trách nhiệm nặng nề của ĐHQG-HCM trong thời kỳ công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước. ”

và dịch vụ mới được thực hiện từ xa của hàng ngàn ứng dụng thông minh từ Internet, điện thoại đang làm cho cuộc sống trở nên dễ dàng và năng suất hơn nhưng chi phí không đáng kể. Nền kinh tế chuyển đổi mạnh mẽ từ mô hình dựa vào tài nguyên, lao động chi phí thấp sang mô hình kinh tế tri thức. Các ngành công nghiệp sáng tạo tăng trưởng mạnh và chiếm tỷ trọng ngày càng cao trong cơ cấu kinh tế so với các ngành sản xuất và dịch vụ truyền thống.

Về môi trường: nhờ các ứng dụng công nghệ tiết kiệm năng lượng, nguyên vật liệu thân thiện với môi trường và các công nghệ giám sát môi trường cũng đang phát triển nhanh được hỗ trợ bởi Internet kết nối vạn vật, giúp thu thập và xử

lý thông tin liên tục cũng như các cảnh báo sớm từ các thảm họa thiên nhiên.

Bên cạnh những lợi ích to lớn, CMCN 4.0 và thời đại kỹ thuật số cũng đang đặt ra những thách thức an ninh phi truyền thống.

Về an ninh không gian: Hầu hết các ứng dụng quan trọng của CMCN 4.0 đã được sử dụng trong các cuộc chạy đua vũ trụ và không gian. Trái đất nơi con người sinh sống đang bị giám sát bởi vô số thiết bị công nghệ kỹ thuật số chính xác đến từng centimet trên mặt đất, dưới mặt đất và trên không trung. Không gian đa chiều đã và đang được số hóa, con người cũng như mỗi quốc gia trở thành đối tượng của các thiết bị công nghệ theo dõi từ xa. Sự va chạm giữa các thiết bị vũ trụ và không gian không còn là vấn đề viễn tưởng mà là mối nguy không của riêng ai. Sự thiếu chính xác của công nghệ và con người trong tích tắc có thể dẫn đến những hậu quả khôn lường.

Về an ninh mạng: Sự xâm nhập các cơ sở dữ liệu để đánh cắp, làm thay đổi hoặc phá hoại các thông tin quan trọng trong hầu hết các lĩnh vực là mối nguy thường trực của tất cả tổ chức ở mọi cấp độ. Vấn đề bảo mật, đảm bảo an ninh mạng mang tính toàn cầu là thách thức lớn hiện nay.

Về an ninh kinh tế - xã hội: Cuộc CMCN 4.0 cho phép ứng dụng phổ biến công nghệ kỹ thuật số với hệ thống dữ liệu kết nối ở hầu hết các giao dịch kinh tế, tài chính, thương mại nhưng lại chứa đựng các nguy cơ tiềm ẩn về an toàn, an

ninh thông tin. Thực tế hàng ngày trong hàng triệu các giao dịch kinh tế, thương mại và đầu tư thông qua hệ thống số đã xảy ra vô số cuộc tấn công đánh cắp thông tin ở mức độ này hay mức độ khác.

Cuộc CMCN 4.0 có thể tạo ra sự bất công lớn hơn về phân phối thu nhập, làm gia tăng mâu thuẫn giữa các nhóm lao động: nhóm có kỹ năng thấp/trả lương thấp và nhóm có kỹ năng cao/trả lương cao. Những đối tượng được hưởng lợi nhiều nhất từ sự sáng tạo sẽ là những nhà cung cấp vốn tri thức và vốn tài chính, cụ thể là những nhà sáng chế, cổ đông và nhà đầu tư. Điều này làm cho khoảng cách về sự giàu - nghèo giữa những đối tượng phụ thuộc vào vốn và phụ thuộc vào sức lao động ngày càng tăng. Bên cạnh đó, nguy cơ phá vỡ thị trường lao động, khi tự động hóa thay thế con người trong hầu hết các hoạt động sản xuất, điều này làm trầm trọng thêm khoảng cách giữa lợi nhuận so với đồng vốn và thu nhập so với sức lao động.

Sứ mệnh của đại học chất lượng cao

Thời đại CMCN 4.0 với sự phát triển mạnh mẽ của khoa học và công nghệ, xã hội thông tin, kinh tế tri thức và sự biến chuyển trong các chuỗi giá trị toàn cầu đang tạo ra thời cơ mới cho Việt Nam hội nhập sâu hơn và hiệu quả hơn vào kinh tế thế giới.

Sứ mệnh của đại học chất lượng cao trong phát triển đất nước luôn đặt kỳ vọng ở các thế hệ

Sản phẩm từ máy in 3D. Ảnh: Internet

nhà khoa học, giảng viên và sinh viên tài năng. Chúng ta phải nhận thức rằng chỉ có đại học tiên tiến mới hội tụ các tri thức và trí tuệ siêu việt để có những cảm xúc sáng tạo và đổi mới không ngừng thích ứng với thời đại cách mạng công nghiệp mới và công nghệ kỹ thuật số như hiện nay. Do đó, yêu cầu đổi mới căn bản và toàn diện giáo dục và đặc biệt là giáo dục đại học chất lượng cao đã được Đảng, Nhà nước quan tâm sâu sắc.

Trong những năm qua, dưới sự lãnh đạo của Đảng và Nhà nước, sự quan tâm hỗ trợ của toàn xã hội, giáo dục nước nhà đã có nhiều cố gắng và đạt những thành tựu nhất định, góp phần vào ổn định xã hội và phát triển kinh tế. Tuy nhiên, giáo dục Việt Nam còn nhiều điều cần tiếp tục phấn đấu nhằm đáp ứng yêu cầu của đất nước, xã hội; cả kiến thức tiên tiến, cập nhật về khoa học và công nghệ mới.

Tất cả vấn đề nêu trên chỉ được giải quyết ở môi trường giáo dục đại học chất lượng cao, bởi đó là nơi hội tụ những trí tuệ xuất sắc nhất, nhờ đó mới có thể tiếp thu, lan tỏa và phổ biến phát triển tri thức của nhân loại trong khoa học công nghệ, đời sống kinh tế và thúc đẩy tiến bộ xã hội.

ĐHQG-HCM với vai trò là một trung tâm đào tạo, nghiên cứu khoa học, chuyển giao công nghệ hàng đầu của cả nước phải giữ một vị trí xứng đáng. Nhiệm vụ này vừa là vinh dự lớn lao, song cũng là trách nhiệm nặng nề của ĐHQG-HCM trong thời kỳ công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước.

Tôi đề nghị trong thời gian sắp tới ĐHQG-HCM cần khẳng định vai trò nòng cốt của mình trong hệ thống giáo dục đại học tiên tiến của Việt Nam và phải là đơn vị tiên phong trong CMCN 4.0 và thời đại kỹ thuật số. Theo đó, ĐHQG-HCM phải tiếp tục đi đầu trong công tác nghiên cứu khoa học và công nghệ mới tiệm cận với các nước tiên tiến; là mẫu hình về tự chủ đại học một cách đúng đắn, trong đó trách nhiệm cộng đồng, trách nhiệm giải trình là một yêu cầu quan trọng; là nơi thu hút nhân tài, hội tụ trí tuệ xuất sắc trong giới khoa học, nghiên cứu và giảng dạy; là nơi sáng tạo tri thức và đem tri thức phục vụ cộng đồng một cách thiết thực và hiệu quả, dẫn đầu trong công tác khởi nghiệp ở lĩnh vực công nghệ và tri thức; là một thành phố đại học hiện đại, nơi ươm mầm tài năng của đất nước trong giai đoạn phát triển và hội nhập quốc tế hiện nay ■

Ngày 10/10, Hội đồng chức danh Giáo sư nhà nước đã ban hành Quyết định số 55 công nhận đạt tiêu chuẩn chức danh Giáo sư, Phó Giáo sư năm 2016. Theo Quyết định này, cả nước có 65 nhà giáo được công nhận chức danh Giáo sư và 638 nhà giáo được công nhận chức danh Phó Giáo sư. Trong đó, ĐHQG-HCM có 3 Giáo sư và 31 Phó Giáo sư.

Cụ thể Trường ĐH Bách Khoa có 2 Giáo sư và 12 Phó Giáo sư; Trường ĐH KHTN có 1 Giáo sư, 6 Phó Giáo sư; Viện Môi trường và Tài nguyên có 3 Phó Giáo sư; Trường ĐH Quốc Tế và Trường ĐH KHXH&NV mỗi đơn vị có 4 Phó Giáo sư; Trường ĐH CNTT và Trường ĐH Kinh tế - Luật mỗi đơn vị có 1 Phó Giáo sư.

Được biết, năm 2016, cả nước có 931 người đăng ký hồ sơ xét chức danh Giáo sư, Phó Giáo sư (118 người nộp hồ sơ đăng ký chức danh Giáo sư, 813 người nộp hồ sơ đăng ký chức danh Phó Giáo sư) tại 107 Hội đồng chức danh Giáo sư cơ sở.

▲ Các tân Giáo sư của ĐHQG-HCM:

1. GS Vũ Đình Thành, Trường ĐH Bách Khoa
2. GS Lê Tiến Thường, Trường ĐH Bách Khoa
3. GS Châu Văn Tạo, Trường ĐH KHTN

▲ Các tân Phó Giáo sư của ĐHQG-HCM:

1. PGS Vũ Công Hòa, Trường ĐH Bách Khoa
2. PGS Nguyễn Quốc Ý, Trường ĐH Bách Khoa
3. PGS Nguyễn Duy Anh, Trường ĐH Bách Khoa
4. PGS Huỳnh Thanh Công, Trường ĐH Bách Khoa
5. PGS Võ Tường Quân, Trường ĐH Bách Khoa
6. PGS Trần Mạnh Hà, Trường ĐH Quốc Tế
7. PGS Lê Trung Quân, Trường ĐH CNTT
8. PGS Phạm Trần Vĩ, Trường ĐH Bách Khoa
9. PGS Nguyễn Tuấn Đức, Trường ĐH Quốc Tế
10. PGS Trần Nguyễn Hoàng Hùng, Trường ĐH Bách Khoa
11. PGS Tô Thị Hiền, Trường ĐH KHTN
12. PGS Phan Ngọc Hòa, Trường ĐH Bách Khoa
13. PGS Nguyễn Quang Long, Trường ĐH Bách Khoa
14. PGS Hồ Quốc Bằng, Viện Môi trường và Tài nguyên
15. PGS Đặng Việt Hùng, Trường ĐH Bách Khoa
16. PGS Nguyễn Thị Thanh Phương, Viện Môi trường và Tài nguyên
17. PGS Nguyễn Hồng Quân, Trung tâm Quản lý nước và Biến đổi khí hậu
18. PGS Hoàng Công Gia Khánh, Trường ĐH Kinh tế - Luật
19. PGS Nguyễn Văn Phương, Trường ĐH Quốc Tế
20. PGS Nguyễn Thị Lan Phi, Trường ĐH Bách Khoa
21. PGS Phạm Văn Phúc, Trường ĐH KHTN
22. PGS Trương Văn Món, Trường ĐH KHXH&NV
23. PGS Phạm Ngọc Trâm, Trường ĐH KHXH&NV
24. PGS Vũ Văn Nghị, Trường ĐH KHTN
25. PGS Phạm Ngọc, Trường ĐH Quốc Tế
26. PGS Nguyễn Thị Hồng Xoan, Trường ĐH KHXH&NV
27. PGS Nguyễn Hồng Sinh, Trường ĐH KHXH&NV
28. PGS Trương Thị Hồng Loan, Trường ĐH KHTN
29. PGS Trần Cao Vinh, Trường ĐH KHTN
30. PGS Lương Đức Long, Trường ĐH Bách Khoa
31. PGS Trần Văn Hiếu - Trường ĐH KHTN ■

Phòng Thí nghiệm Công nghệ Nano

KỶ NIỆM 12 NĂM THÀNH LẬP

PGS.TS Đặng Mậu Chiến phát biểu tại lễ kỷ niệm 12 năm thành lập LNT.

Ngày 21/9, Phòng Thí nghiệm Công nghệ Nano (LNT) ĐHQG-HCM đã tổ chức Lễ kỷ niệm 12 năm thành lập. Tham dự buổi lễ có PGS.TS Huỳnh Thành Đạt, Phó Giám đốc Thường trực ĐHQG-HCM; PGS.TS Trần Chí Đáo, PGS.TS Nguyễn Tấn Phát nguyên Giám đốc ĐHQG-HCM; GS.VS Nguyễn Văn Hiệu, Viện Hàn lâm KH&CN Việt Nam và các chuyên gia đến từ Pháp, Hàn Quốc, Nhật Bản.

Bài, ảnh: Đức Lộc

PGS.TS Đặng Mậu Chiến, Giám đốc LNT cho biết 12 năm qua LNT luôn phát triển theo xu hướng của thời đại, gắn liền nghiên cứu khoa học với đào tạo, mở rộng hợp tác quốc tế sâu rộng và đã đạt được nhiều thành tựu đáng tự hào.

277 bài báo khoa học, 20 sở hữu trí tuệ

Tháng 9/2004, LNT được thành lập với vai trò là Phòng thí nghiệm (PTN) dùng chung trong ĐHQG-HCM, đánh dấu bước khởi đầu cho sự phát triển công nghệ Micro-Nano tại TP.HCM và các tỉnh thành phía Nam.

Theo PGS.TS Huỳnh Thành Đạt thì đây chính là quyết định lịch sử của ĐHQG-HCM về nghiên cứu và ứng dụng công nghệ Nano. "Việc thành lập LNT đã tạo điều kiện cho sự phát triển quan hệ hợp tác bình đẳng với các cơ quan

nghiên cứu nước ngoài trong lĩnh vực công nghệ cao, điển hình như hợp tác với Cea/Leti-Minatec, Pháp" - PGS.TS Huỳnh Thành Đạt nhấn mạnh.

PGS.TS Đặng Mậu Chiến cho biết, những thành tựu nổi bật của LNT trong 12 năm qua thể hiện chủ yếu qua hai lĩnh vực: dự án NCKH và hợp tác quốc tế.

Tháng 12/2006, LNT khánh thành Phòng Thí nghiệm Công nghệ Nano với tổng diện tích 740m² trong đó có 200m² phòng sạch đạt tiêu chuẩn quốc tế cùng các trang thiết bị hiện đại và đồng bộ, làm tiền đề thuận lợi cho sự phát triển của LNT.

Năm 2014, LNT được Trường ĐH Kyushu (Nhật Bản) chọn làm đối tác chiến lược thực hiện dự án Nghiên cứu xử lý chất thải trong nuôi trồng thủy sản, chuyển đổi thành năng lượng điện thông qua pin nhiên liệu rắn thể hệ mới tại Đồng bằng sông Cửu Long (ĐBSCL). Đây là một trong hai dự án hợp tác kỹ thuật được tài trợ vốn ODA không hoàn lại từ Cơ quan Hợp tác

Các đại biểu cắt băng khánh thành Tòa nhà Phòng thí nghiệm Pin nhiên liệu.

Quốc tế Nhật Bản (JICA) tại Việt Nam.

Bên cạnh đó, Hội nghị Quốc tế về Công nghệ Nano và Ứng dụng do LNT và MINATEC, Pháp tổ chức từ năm 2007, đến nay đã thu hút hàng trăm nhà khoa học trên thế giới tham dự. Trung bình mỗi hội nghị đều có sự gặp gỡ của khoảng 300 nhà khoa học từ 20 quốc gia và vùng lãnh thổ cùng chia sẻ, thảo luận 200-250 báo cáo.

Trong 12 năm, LNT có 277 bài báo khoa học đăng trên các tạp chí quốc tế danh tiếng; 69 đề tài NCKH đã và đang thực hiện; 20 sáng chế đăng ký sở hữu trí tuệ; 6 dự án nghiên cứu trực tiếp với đối tác nước ngoài; 8 khóa đào tạo với 65 học viên tốt nghiệp thạc sĩ và 54 sinh viên quốc tế đến thực tập.

Ngoài ra, LNT cũng triển khai hoạt động chuyển giao công nghệ, thương mại hóa sản phẩm nghiên cứu. Tiêu biểu như hợp đồng chuyển giao công nghệ chế tạo đèn chiếu sáng sử dụng bóng Led cho Công ty Mặt Trời Đỏ đã mang lại doanh thu gần 500 triệu đồng; hỗ trợ các công ty, trang trại nuôi tôm tại tỉnh Bến Tre và huyện Cần Giờ TP.HCM ứng dụng vật liệu Nano vào việc khử khuẩn phòng ngừa bệnh tôm, mang lại hiệu quả cao (vài trăm triệu đồng/ao tôm).

Nhìn lại 12 năm, PGS.TS Đặng Mậu Chiến tự hào: "Từ khởi đầu chỉ có 300m² tại Khu

Công nghệ Phần mềm làm phòng thiết kế, mô phỏng, phòng chuyên đề, lớp học, phòng làm việc... với 20 nhân sự, đến nay LNT đã được trang bị cơ sở vật chất hiện đại tương đương với các PTN tiên tiến của các nước trong khu vực và trên thế giới".

Hướng đến mô hình viện nghiên cứu quốc tế

Về định hướng phát triển, PGS.TS Đặng Mậu Chiến cho biết trong giai đoạn 2016-2020, LNT sẽ nâng cấp thành Viện Công nghệ Nano theo mô hình quốc tế. Trong hành trình 4 năm này, LNT sẽ thực hiện 5 dự án hợp tác quốc tế và 2 chương trình trong nước.

Cụ thể, dự án Cảm biến môi trường, cảm biến đánh giá chất lượng nước, pin mặt trời màng mỏng với Pháp; Dự án Công nghệ in phun, cảm biến sinh học với Nhật Bản; Dự án ứng dụng công nghệ in phun chế tạo vi linh kiện điện tử với Hàn Quốc; Dự án First mời chuyên gia nước ngoài về làm việc và tư vấn cho các đề tài nghiên cứu trọng điểm của LNT; Dự án Satreps cùng Nhật Bản. Và hai chương trình Tây Nam bộ của ĐHQG-HCM, chương trình Vật lý của Bộ KH&CN.

Ông Chiến cho biết thêm, LNT sẽ nghiên cứu tạo ra các sản phẩm có ý nghĩa khoa học và

PGS.TS Huỳnh Thành Đạt trao Bằng khen của Bộ GD&ĐT cho LNT.

Những sản phẩm nổi bật của LNT được triển lãm trong lễ kỷ niệm 12 năm.

thực tiễn phục vụ nông nghiệp, cải tạo môi trường tại ĐBSCL; đồng thời thành lập công ty KHCN kinh doanh các sản phẩm từ kết quả nghiên cứu của các đề tài, dự án hợp tác với các đối tác chiến lược.

GS.VS Nguyễn Văn Hiệu, người có hơn 10 năm gắn bó với LNT cho rằng LNT hiện nay có thể xem là phòng thí nghiệm mạnh nhất, hiện đại nhất ở Việt Nam. GS Hiệu nhận xét: "LNT phục vụ đào tạo cho các trường, viện khác trong NCKH với sản phẩm mang tính ứng dụng cao,

và mở ra thời kỳ phát triển mới, không chỉ của ĐHQG-HCM mà của cả nước Việt Nam".

Chia sẻ về định hướng của LNT, ông Toshifumi Sakai, Giám đốc Văn phòng JICA ở TP.HCM cho rằng LNT mặc dù là một viện nghiên cứu trẻ nhưng đã đạt được nhiều thành công trong việc phát triển công nghệ Nano và đào tạo nguồn nhân lực lĩnh vực này. Ông lạc quan phát biểu: "Với tầm nhìn đúng, đội ngũ nhân viên chuyên nghiệp, cơ sở vật chất tốt, cùng quan hệ chặt chẽ với các trung tâm, viện nghiên cứu trên thế giới, tôi tin chắc rằng LNT sẽ trở thành một viện công nghệ Nano trọng điểm".

PGS.TS Huỳnh Thành Đạt đề nghị LNT sẽ tiếp tục phấn đấu để xây dựng đơn vị phát triển hơn nữa. "Hôm nay, LNT đã khánh thành Tòa nhà Phòng thí nghiệm Pin nhiên liệu để tiếp nhận thiết bị tài trợ từ JICA, cũng là ngày kỷ niệm 12 năm thành lập, đánh dấu bước phát triển của LNT trong giai đoạn tiếp theo. LNT phải là nơi NCKH, đào tạo, dịch vụ, chuyển giao công nghệ và phục vụ xã hội; góp phần xây dựng ngành công nghệ Micro-Nano ngày càng lớn mạnh tại ĐHQG-HCM nói riêng và cả khu vực miền Nam nói chung" - Ông Đạt nhấn mạnh.

Địp này, LNT đón nhận Bằng khen của Bộ GD&ĐT về những hoạt động và thành tích xuất sắc trong 12 năm qua ■

GS.TS Nguyễn Thị Cành nhận bằng khen
"Giỏi việc trường - Đảm việc nhà"
của ĐHQG-HCM. Ảnh: NVCC

GS.TS Nguyễn Thị Cành: CÔNG HIẾN HẾT MÌNH CHO KHOA HỌC

GS.TS Nguyễn Thị Cành, Trường ĐH Kinh tế - Luật ĐHQG-HCM là người đại diện cho giới khoa học nhận giải thưởng Phụ nữ Việt Nam năm 2016, được vinh danh cùng bà Nguyễn Thị Doan - nguyên Phó Chủ tịch nước; bà Hà Thị Khiết - nguyên Bí thư Trung ương Đảng, Trưởng Ban Dân vận Trung ương...

Bảo Khánh

Đây là phần thưởng cao quý, hoàn toàn xứng đáng dành cho một nhà giáo ưu tú, chuyên gia hàng đầu trong lĩnh vực kinh tế - tài chính ở Việt Nam.

Đưa môn Tài chính công về Việt Nam

Mê những con số từ lúc còn là học sinh chuyên Toán Trường THPT chuyên Lam Sơn (Thanh Hóa), GS Nguyễn Thị Cành đã có 10 năm du học rồi chuyển tiếp nghiên cứu sinh chuyên ngành kinh tế ở Nga.

Về nước, bà tham gia giảng dạy tại Trường ĐH Kinh tế Quốc dân Hà Nội. Cuối năm 1988, khi Viện Nghiên cứu Kinh tế TP.HCM được thành lập, bà chuyển công tác về đó và giữ cương vị Trưởng phòng Nghiên cứu và Phát triển. Từ năm 2002, GS Nguyễn Thị Cành về công tác tại khoa Kinh tế ĐHQG-HCM, nay là Trường ĐH

Kinh tế - Luật.

Khi tham gia các dự án quốc tế, GS Cành có cơ hội làm quen với khái niệm về tài chính công và các công cụ phân tích tài chính công. Khi đó ở Việt Nam chưa có môn học này, mà chỉ có môn học Quản lý tài chính Nhà nước được giảng dạy ở các trường ĐH kinh tế - tài chính. So sánh thấy nội dung hai môn học khác nhau, bằng trí tuệ và niềm đam mê của mình, GS Cành nung nấu mong muốn truyền tải môn học này cho sinh viên Việt Nam. Nên khi sang Mỹ, bà chủ động tìm hiểu và nhờ sự ủng hộ của các đồng nghiệp Mỹ, bà đã mang được bộ giáo trình tài chính công về nước và giới thiệu rộng rãi thành môn học quan trọng cho sinh viên. Từ đây, Tài chính công - môn học cung cấp kiến thức và công cụ phân tích đánh giá các chính sách tác động đến phát triển kinh tế chính thức được đưa vào giảng dạy ở Việt Nam.

Đam mê công việc nghiên cứu

GS.TS Nguyễn Thị Cành có nhiều năm

làm Chủ nhiệm Bộ môn Tài chính - Ngân hàng, Cố vấn Trung tâm Nghiên cứu Kinh tế - Tài chính Trường ĐH Kinh tế - Luật; Chủ tịch Hội đồng Khoa học và Đào tạo Khối ngành Kinh tế, Quản lý và Luật của ĐHQG-HCM và là Trưởng Biên tập Chuyên san Khối ngành Kinh tế, Quản lý, Luật cho Tạp chí Phát triển Khoa học và Công nghệ ĐHQG-HCM. Ở cương vị nào, bà cũng hoàn thành tốt nhiệm vụ, đồng thời đưa ra các định hướng nghiên cứu khoa học và đào tạo xác đáng, đóng góp vào thành quả chung của đơn vị.

Nói về công việc nghiên cứu trong lĩnh vực kinh tế tài chính, GS Cành chia sẻ: "Kinh doanh tài chính gắn với tiền bạc, nhưng nghiên cứu về tài chính lại gắn với toán học, kinh tế học. Toán và tài chính đều liên quan đến con số khô khan, nhưng khi ta cố đam mê thì không thấy nó khô khan nữa". Với niềm đam mê đó, bà đã tham gia tư vấn cho nhiều dự án quốc tế như: dự án Đầu tư công vào khu vực giáo dục của Ngân hàng Phát triển châu Á (ADB), dự án Tài chính công và Quản lý đô thị của Cơ quan Phát triển Liên Hiệp Quốc (UNDP), dự án Khả năng cạnh tranh của các sản phẩm công nghiệp thực phẩm Việt Nam do Quỹ châu Á của Mỹ tài trợ...

Bà có 3 sáng kiến được ứng dụng hiệu quả vào thực tế tại trường, tiêu biểu là sáng kiến "Tìm kiếm và mời gọi các chuyên gia Việt kiều trong lĩnh vực tài chính - ngân hàng tại Việt Nam hợp tác trong đào tạo", kết quả đã thu hút được 5 tiến sĩ là Việt kiều tham gia đào tạo, hướng dẫn cho sinh viên; sáng kiến "Xây dựng chiến lược và định hướng nghiên cứu cho khối

ngành kinh tế, quản lý, luật của ĐHQG-HCM...", nhờ đó mà số lượng giảng viên nghiên cứu tăng lên, công bố nhiều bài báo quốc tế được xếp hạng cao...

GS Cành đã chủ trì nhiều đề tài hợp tác quốc tế, cấp ĐHQG-HCM và cấp Thành phố; chủ biên 8 đầu sách, trong đó có 6 sách chuyên khảo, 2 giáo trình; đồng thời công bố 32 bài báo khoa học trên các tạp chí quốc tế và trong nước.

Trò chuyện với GS Nguyễn Thị Cành, người ta dễ dàng cảm thấy sự thoải mái, chân thành và năng động toát ra từ con người bà dù người phụ nữ này đã quá lục tuần và đang mang trong mình căn bệnh hiểm nghèo.

Bà chia sẻ cách đây 3 năm, bà rất sốc khi biết mình bị bệnh ung thư. Nhưng rồi bà đã tự trấn an mình, đến bác sĩ điều trị và tìm hiểu thông tin về căn bệnh. Giờ đây, ngoài thời gian dành cho gia đình và công việc, bà còn đến với các bệnh nhân ung thư để hỗ trợ, động viên tinh thần và chia sẻ kinh nghiệm cho họ. Hằng ngày, bà vẫn kiên trì tập luyện để duy trì sức khỏe và tiếp tục công việc nghiên cứu khoa học vì với bà, đam mê khoa học là "liều thuốc" để quên đi bệnh tật.

Hết lòng vì sự tiến bộ của phụ nữ

Bên cạnh những thành tích nổi bật về hoạt động giảng dạy, nghiên cứu khoa học, GS.TS Nguyễn Thị Cành còn tích cực tham gia những dự án, hoạt động vì sự tiến bộ của phụ nữ.

Nhận thấy phụ nữ là nhóm người dễ bị thiệt thòi và tổn thương, nhất là ở các nước đang phát triển như Việt Nam nên bà không từ nan khi được mời tham gia các dự án quốc tế để giúp phụ nữ phát triển như đào tạo nữ doanh nhân, nâng cao kiến thức khởi nghiệp cho phụ nữ... Qua các lần đi thực tế, bà đã truyền đạt kiến thức kinh doanh, kiến thức quản lý tài chính và chia sẻ cách tự tạo việc làm, cung cấp thông tin thị trường giúp nhiều chị em phụ nữ có việc làm và thu nhập ổn định.

Những đóng góp miệt mài và đa dạng của GS Nguyễn Thị Cành đã được ghi nhận qua nhiều giải thưởng và danh hiệu cao quý như Nhà giáo Ưu tú năm (2012), Chiến sĩ thi đua cấp cơ sở (5 năm liền); Chiến sĩ thi đua cấp ĐHQG-HCM (2013, 2015); Chiến sĩ thi đua cấp Bộ (2016), Huân chương Lao động hạng Ba (2011); Bằng khen của Giám đốc ĐHQG-HCM (2010, 2012, 2014)... ■

GS.TS Nguyễn Thị Cành (thứ 5 từ trái qua) được tuyên dương tại Lễ trao giải thưởng Phụ nữ Việt Nam 2016. Ảnh: Thu Hương

ĐÀO TẠO NGÀNH KỸ THUẬT KHÔNG GIAN KHÓA ĐẦU TIÊN

Ngày 20/4, Giám đốc ĐHQG-HCM đã ký quyết định giao nhiệm vụ cho Trường ĐH Quốc Tế đào tạo thí điểm trình độ đại học hệ chính quy ngành Kỹ thuật Không gian (KTKG).

Đây là ngành đầu tiên và duy nhất được đào tạo trình độ đại học ở Việt Nam hiện nay.

Nguyễn Hằng - Bích Huệ

PGS.TS Nguyễn Hội Nghĩa -
Phó Giám đốc ĐHQG-HCM
trao quyết định đào tạo ngành KTKG.
Ảnh: Thái Việt

PGS.TS Phan Bảo Ngọc người tham gia xây dựng ngành KTKG.
Ảnh: NVCC

Trong đợt tuyển sinh ĐH-CD năm 2016, ngành KTKG có 12 sinh viên trúng tuyển với điểm chuẩn là 18,5, mở đầu cho mục tiêu chiến lược quốc gia về nghiên cứu và ứng dụng công nghệ vũ trụ đến năm 2020.

Ngành học đặc biệt

KTKG là chương trình đào tạo kỹ sư 4 năm trong lĩnh vực ứng dụng công nghệ vệ tinh, bao gồm: Xử lý và phân tích tín hiệu, hình ảnh vệ tinh, công nghệ viễn thám và định vị vệ tinh. Chương trình được thiết kế 141 tín chỉ theo các tiêu chuẩn của ABET dành cho chương trình kỹ sư với các môn cơ bản: Toán học, Vật lý, Khoa học kỹ thuật không gian, Xây dựng thiết kế hệ thống và Thực hành tại phòng thí nghiệm.

PGS.TS Phan Bảo Ngọc, người tham gia xây

dựng ngành KTKG cho biết: "Đây là chương trình được đào tạo theo tiêu chuẩn quốc tế, tập trung đào tạo kỹ sư chuyên về xử lý ảnh và phân tích tín hiệu vệ tinh, cung cấp nguồn nhân lực phục vụ cho chiến lược quốc gia và nhu cầu xã hội".

Để chuẩn bị cho khóa học đầu tiên, Trường ĐH Quốc Tế đã xây dựng 7 phòng thí nghiệm (PTN) trong đó một PTN về mô phỏng vệ tinh để sinh viên có điều kiện thực hành.

100% giảng viên ngành KTKG đều đạt trình độ quốc tế. Đa số giảng viên được đào tạo ở nước ngoài và một số chuyên gia đang làm việc tại Trung tâm Vệ tinh Quốc gia, Viện Công nghệ Vũ trụ Hà Nội. Bên cạnh đó, việc mở ngành KTKG cũng tạo cơ hội cho các chuyên gia người Việt ở nước ngoài quay trở về làm việc và nghiên cứu ở Trường ĐH Quốc Tế như PGS.TS Võ Tường Thụy (Trường ĐH Nottingham, Anh).

Theo PGS.TS Phan Bảo Ngọc cơ sở vật chất phục vụ cho việc giảng dạy ngành KTKG không có quá nhiều trở ngại. Vì ngành này có thể kết hợp với các khoa khác trong trường như Điện tử Viễn thông, Công nghệ Thông tin... để dùng chung PTN. Việc chia sẻ cơ sở vật chất cũng sẽ làm tăng tối đa hiệu quả sử dụng các PTN. "Tuy nhiên, cơ sở vật chất để phục vụ nghiên cứu vẫn còn thiếu và rất cần sự đầu tư của Chính phủ và ĐHQG-HCM, cũng như sự hỗ trợ học bổng cho sinh viên theo ngành học đặc biệt này" - Ông Ngọc cho biết.

Dự kiến đến năm 2021, ngành KTKG sẽ đẩy mạnh hướng nghiên cứu công nghệ không gian bao gồm thiết kế, phóng và vận hành các vệ tinh viễn thám cỡ nhỏ.

Lễ đón tân sinh viên ngành KTKG khóa đầu tiên. Ảnh: Ngành KTKG cung cấp

Cơ hội nhiều và áp lực lớn

Khi quyết định theo đuổi một ngành học đặc biệt, 12 tân sinh viên ngành KTKG khóa 2016-2020 có nhiều cảm xúc trái ngược. Bạn Võ Ngọc Thủy Tiên chia sẻ: "Em không cảm thấy áp lực mà ngược lại thấy vô cùng tự hào được làm một trong những người trẻ tiên phong. Hiện tại em đã xác định được hướng đi cho mình và hy vọng có thể phát minh một số sản phẩm có ích cho cộng đồng".

Còn bạn Lê Kim Long khi nghĩ tới chặng đường dài sẽ được làm việc với những chuyên gia đầu ngành về KTKG thì vừa vui, vừa lo lắng: "Là thế hệ sinh viên đầu tiên, em thấy rất tự hào, nhưng cũng có chút tủi thân vì ngoài các thầy cô

thì không có ai đi trước để chỉ dẫn. Chúng em phải tự tìm hiểu và tự làm mọi thứ. Cơ hội nhiều mà áp lực cũng rất lớn".

Học ở một ngành mới, sinh viên tốt nghiệp hứa hẹn có rất nhiều cơ hội việc làm. PGS.TS Phan Bảo Ngọc cho biết, sinh viên tốt nghiệp ngành KTKG được cấp bằng kỹ sư chính quy, có thể làm việc trong các cơ quan nhà nước, tổ chức kinh doanh có sử dụng dữ liệu vệ tinh để quan sát như tài nguyên - môi trường, quy hoạch - quản lý đô thị... Hiện tại, chỉ riêng ở TP.HCM đã có hơn 10 công ty tư nhân liên quan đến lĩnh vực viễn thám, bản đồ số và định vị vệ tinh. Bên cạnh đó, trong quá trình đào tạo sinh viên còn được trang bị kỹ năng khởi nghiệp để có thể thành lập công ty kinh doanh, phát triển công nghệ trong lĩnh vực KTKG.

"Ngành KTKG liên kết với Trung tâm Vệ tinh Quốc gia và Viện Công nghệ Vũ trụ để nhận sinh viên thực tập và giúp sinh viên có cơ hội được làm việc tại đây. Ngoài ra, 10% sinh viên năm III xuất sắc sẽ có cơ hội được các đối tác của Trường ĐHQG Quốc Tế tài trợ thực tập từ 1 - 3 tháng tại các nước Đông Á như Nhật Bản, Hàn Quốc và Đài Loan" - Ông Ngọc cho biết thêm ■

Kỹ thuật Không gian - ngành đầu tiên và duy nhất được đào tạo trình độ đại học ở Việt Nam hiện nay.

64 tân bác sĩ đa khoa đọc lời tuyên thệ.

HÃY LÀ NHỮNG NGƯỜI THẦY THUỐC CỦA DÂN

Đó là lời nhắn nhủ của PGS.TS Phan Thanh Bình - Giám đốc ĐHQG-HCM tới 64 tân bác sĩ đa khoa khóa đầu tiên của Khoa Y ĐHQG-HCM trong lễ trao bằng tốt nghiệp vào sáng 7/10.

Bài, ảnh: Đức Lộc

PGS.TS Phan Thanh Bình - Giám đốc ĐHQG-HCM phát biểu tại buổi lễ.

Tham dự buổi lễ có TS Nguyễn Đức Nghĩa - Phó Giám đốc ĐHQG-HCM, đại diện lãnh đạo các phòng ban, các trường ĐH thành viên trực thuộc ĐHQG-HCM, cùng đại diện các trường đào tạo ngành y, bệnh viện đối tác tại TP.HCM và hơn 600 giảng viên, cán bộ, sinh viên Khoa Y.

Chọn đúng hướng, đi đúng đường

GS.TS.BS Đặng Vạn Phước - Trưởng Khoa Y cho biết Khoa Y được thành lập vào ngày 23/6/2009. Năm 2010, Khoa Y tuyển sinh khóa đầu tiên với 75 chỉ tiêu nhưng có tới 1.425 hồ sơ đăng ký, tỷ lệ chọi 14,3, cao nhất trong các

GS.TS.BS Đặng Vạn Phước - Trưởng Khoa Y trao bằng bác sĩ cho sinh viên tốt nghiệp.

ngành thuộc ĐHQG-HCM. Tại thời điểm đó, với điểm đầu vào là 23, Khoa Y chỉ đứng sau Trường ĐH Y Dược TP.HCM (23,5). Sự kiện Khoa Y khai giảng khóa 2010-2016 đã chính thức đưa ĐHQG-HCM vào hệ thống các cơ sở đào tạo nguồn nhân lực y tế hàng đầu trong cả nước.

“ Đã mang cái nghiệp thầy thuốc, các bạn hãy gìn giữ, trân trọng cái nghiệp ấy và cố gắng học tập chuyên môn, trau dồi kỹ năng nhiều hơn nữa. ”

PGS.TS Phan Thanh Bình

"Lúc ĐHQG-HCM mở Khoa Y, dư luận xã hội không ít hoài nghi, nhiều người xem đó là việc 'đội đá vá trời'. Ngay cả sinh viên Khoa Y, trong tuần sinh hoạt công dân đầu khóa 2010, cũng thắc mắc về chương trình đào tạo, về giá trị bằng cấp... Những thách thức ban đầu là điều dễ hiểu vì công việc đào tạo bác sĩ đòi hỏi sự chuẩn bị kỹ lưỡng về nhân lực, phương tiện, thiết bị tương thích. Tuy nhiên, dần dần với sự nỗ lực

đầu tư của ĐHQG-HCM, tinh thần tận tụy, cống hiến của cán bộ giảng viên Khoa Y, sinh viên đã làm nên kết quả rất đáng tự hào hôm nay" - Ông Phước chia sẻ.

Trong hành trình 6 năm của lứa sinh viên đầu tiên, Khoa Y trải qua nhiều cột mốc đáng nhớ: năm 2010 đưa vào sử dụng Phòng thí nghiệm Đại cương; năm 2012 khánh thành Phòng thực hành Y cơ sở, Phòng thực tập Kỹ năng Y khoa, Phòng thực hành Giải phẫu; năm 2013 triển khai thực tập ở các bệnh viện... Có thể nói cơ sở vật chất, trang thiết bị và quy trình đào tạo của Khoa Y đảm bảo chất lượng cho các sinh ra trường làm việc một cách chủ động, tự tin.

Ông Phước cho rằng sinh viên khóa 2010-2016 tốt nghiệp là tiền đề quan trọng, thúc đẩy dự án thành lập Trường ĐH Khoa học Sức khỏe và Bệnh viện Thực Hành trực thuộc ĐHQG-HCM sớm thành hiện thực.

Trong 64 sinh viên tốt nghiệp khóa này, có 15 sinh viên đạt loại Giỏi, 44 sinh viên đạt loại Khá, 5 sinh viên đạt loại Trung bình khá. 12 sinh viên ưu tú được chọn làm việc ở Khoa Y để tiếp tục đào tạo nâng cao thành những giảng viên trong tương lai. Nhìn lại những thành quả đạt được của Khoa Y, GS.TS.BS Đặng Vạn Phước

cho rằng: "Khoa Y đã chọn đúng hướng, đi đúng đường".

Hãy là lúa anh chị đi đầu gương mẫu

Phát biểu tại buổi lễ, PGS.TS Phan Thanh Bình đánh giá: "ĐHQG-HCM không chỉ là nơi phát triển của khoa học tự nhiên, khoa học xã hội hay khoa học quản lý... Cái cuối cùng ĐHQG-HCM hướng tới chính là sự hạnh phúc của con người, và khoa học sức khỏe đáng được quan tâm. Khoa Y ra đời không phải là sự thêm vào cho đủ, cho 'tròn vai' một đại học đa ngành, đa lĩnh vực của ĐHQG-HCM mà trước hết là vì sức khỏe của người dân".

Mỗi năm Khoa Y tuyển sinh 100 chỉ tiêu, điều đó cho thấy Khoa Y không phải là nơi chủ trương đào tạo nhiều bác sĩ, chạy theo số lượng, mà là nơi tập trung đào tạo những thầy thuốc giỏi nghề, phụng sự cho xã hội. "Sáu năm trước, Khoa Y tuyển sinh lúa đầu tiên, cả ĐHQG-HCM đầu đầu đối theo; và hôm nay lúa sinh viên đầu tiên tốt nghiệp, đó là niềm vui, niềm tự hào của chúng ta" - Ông Bình nhấn mạnh.

PGS.TS Phan Thanh Bình mong rằng 64 tân bác sĩ đa khoa hôm nay hãy là những người thầy

Trương Thị Thùy Dương, thủ khoa đầu ra khóa đầu tiên của Khoa Y ĐHQG-HCM.

thuốc của dân: "Đã mang cái nghiệp thầy thuốc, các bạn hãy gìn giữ, trân trọng cái nghiệp ấy và cố gắng học tập chuyên môn, trau dồi kỹ năng nhiều hơn nữa. Các bạn là lúa anh chị đi đầu hãy biết sống và làm việc gương mẫu để đàn em khóa sau nhìn vào mà tự hào, bước tiếp. Các bạn hãy chứng minh rằng mình là sinh viên của ĐHQG-HCM, những trí thức có trách nhiệm, vững vàng trước những khó khăn, thử thách".

GS.TS Nguyễn Đức Công - Giám đốc Bệnh viện Thống Nhất, người trực tiếp giảng dạy và hướng dẫn thực tập cho sinh viên Khoa Y khóa 2010-2016, nhận xét: "Tôi hài lòng với chất lượng sinh viên Khoa Y ĐHQG-HCM. Lúa sinh viên đầu tiên này được đào tạo bài bản trong môi trường có tính sư phạm cao. Bệnh viện Thống Nhất sẵn sàng đón nhận sinh viên tốt nghiệp ở Khoa Y về làm việc".

Phân cuối buổi lễ, Khoa Y đã trao bằng khen, phần thưởng cho thủ khoa đầu ra Trương Thị Thùy Dương cùng các sinh viên tốt nghiệp loại Giỏi, đồng thời thực hiện nghi thức ra mắt Câu lạc bộ Cựu Sinh viên Khoa Y.

Khoa Y như một gia đình

Đó là chia sẻ của Trương Thị Thùy Dương, thủ khoa đầu ra khóa đầu tiên của Khoa Y ĐHQG-HCM.

Thùy Dương sinh ra và lớn lên tại huyện Bình Chánh, TP.HCM. Năm 2010, Thùy Dương thi đỗ cả hai trường là Trường ĐH Ngân Hàng và Khoa Y ĐHQG-HCM với số điểm cao, sau đó Thùy Dương quyết định chọn Khoa Y để theo học.

Thùy Dương tâm sự: "Em từng có ý định chuyển trường khi học năm nhất bởi lúc đó Khoa Y còn rất non trẻ, thiếu thốn nhiều thứ khiến sinh viên như em gặp khá nhiều khó khăn. Thế nhưng, chính sự quan tâm, tình thương của thầy cô và bạn bè đã giữ chân em lại để tiếp tục phấn đấu. Trải qua 6 năm, em cảm thấy mình may mắn khi được học tại đây, Khoa Y như một gia đình. Em muốn gửi lời cảm ơn đến thầy cô, tập thể lớp Y 2010.

Thùy Dương cho biết thêm, hiện tại Dương ở lại làm giảng viên bộ môn Sản phụ khoa và Sức khỏe sinh sản của Khoa Y. Dương mong rằng mình sẽ có thể đóng góp sức trẻ nhiều hơn nữa cho Khoa Y trên hành trình nâng cấp thành Trường ĐH Khoa học Sức khỏe ■

Đặt thử nghiệm túi PVC dưới kênh mương tại huyện Thạnh Phú. Ảnh: Nhóm nghiên cứu

Sau hơn bốn tháng nghiên cứu và triển khai các phương án chống hạn mặn cho Đồng bằng sông Cửu Long (ĐBSCL), nhóm nghiên cứu của ĐHQG-HCM đã đưa vào sử dụng những túi nước đầu tiên cho người dân vùng hạn mặn Bến Tre. Đây là giải pháp trước mắt để giảm bớt khó khăn cho người dân khu vực ĐBSCL.

Thái Việt

Những túi PVC di động

Cuối tháng 3/2016, nhận được lời đề nghị giúp đỡ của ông Võ Thành Hạo, Bí thư Tỉnh ủy Bến Tre, nhóm nghiên cứu của ĐHQG-HCM đã bắt tay tìm hiểu và đưa ra giải pháp chống hạn hán, xâm mặn tại đây. Các giải pháp truyền thống mà tỉnh Bến Tre áp dụng, như xây dựng bể chứa nước ngọt, chỉ là tạm thời, tốn kém, khó di dời nên chưa đạt hiệu quả cao.

Nhóm nghiên cứu của ĐHQG-HCM chia ra ba hướng để triển khai gồm nhóm của PGS.TS Huỳnh Đại Phú (Khoa Công nghệ Vật liệu - Trường ĐH Bách Khoa) giải bài toán trước mắt về việc trữ nước ngọt. Nhóm trung hạn của Khoa Môi trường - Trường ĐH Bách Khoa nghiên cứu xây dựng hệ thống xử lý nước nhiễm mặn RO công suất 15 mét khối một ngày. Nhóm lâu dài của ThS Hồ Long Phi (Giám đốc Trung tâm quản lý nước và Biến đổi khí hậu) xây dựng chương trình tổng thể cho việc thích ứng

với biến đổi khí hậu.

Đến cuối tháng 8/2016, nhóm giải pháp đầu tiên đã hoàn thành, đưa vào sử dụng 4 túi PVC chứa nước cộng đồng, mỗi túi 50 mét khối đặt tại trường học, trạm y tế, ủy ban; 5 túi dung tích 10 mét khối phục vụ hộ gia đình.

Nhóm nghiên cứu đã chọn chất liệu bằng bạt PVC, gia công bằng phương pháp hàn nhiệt kết hợp keo dán để làm nên những túi chứa nước ngọt di động khổng lồ. Thể tích có thể điều chỉnh từ 10 đến 50 mét khối. Hình dạng túi được thiết kế phù hợp với địa hình, nhu cầu của từng địa phương và người sử dụng. Túi hình trụ tròn dành cho khu vực có nhiều kênh, mương. Mương đang có nước hoặc khô đều có thể đặt túi được. Túi hình vuông hoặc chữ nhật dành cho khu vực có ao, hồ, ruộng nuôi thủy sản, các túi này đặt trực tiếp vào nơi đang có nước bị xâm mặn.

Phương pháp này tiết kiệm diện tích vì sử dụng chính diện tích bị xâm mặn để chứa nước ngọt.

Chi phí lắp đặt túi 50 mét khối dành cho khu dân cư là 33 triệu đồng, túi nhỏ 5 mét khối dành cho hộ dân là 8,6 triệu đồng. Các hộ dân có thể tự lắp đặt, tận dụng hệ thống máy bơm và đường ống có sẵn từ trong nhà để giảm chi phí từ 2-3 triệu đồng và thời gian lắp đặt trong khoảng 6

đến 9 ngày. Người dân có thể tự lắp đặt túi PVC theo tài liệu hướng dẫn và có thể thu gọn, cất đi khi không sử dụng vào mùa nước nổi để kéo dài thời gian sử dụng.

Rẻ và tiện lợi

Tại huyện Bình Đại tỉnh Bến Tre, nhóm nghiên cứu lắp đặt túi PVC cộng đồng 50 mét khối tại hộ ông Bảy Đèo, xã Thừa Đức. Ông Bảy Đèo đã lấy nước mưa đầy túi trong 8 ngày. Ông chăm sóc túi rất kỹ, bảo quản đường ống cẩn thận sau khi bơm nước.

Theo PGS.TS Huỳnh Đại Phú, chi phí lắp đặt túi PVC khá rẻ, thực hiện nhanh chóng, hiệu quả cao, tận dụng được nguồn lực có sẵn ở địa phương. Loại túi này cũng dễ bảo trì, sửa chữa, chẳng hạn trường hợp túi bị thủng người dân có thể tự vá được. Khi không dùng, người dân có thể tháo túi ra, cuộn lại hoặc sử dụng vào mục đích khác.

Ông Nguyễn Văn Sách ở xã Quới Điền (Thạnh Phú, Bến Tre), người trực tiếp sử dụng túi PVC cho biết: "Túi này có giá rẻ và tiện lợi. Chúng tôi cảm ơn ĐHQG-HCM đã hỗ trợ kịp thời những chiếc túi đựng nước rất quý giá, nó giúp bà con nông dân có đủ nước ngọt xài khi mùa khô hạn sắp tới".

PGS Phú cho biết thêm độ bền của túi sử dụng kéo dài 7-10 năm và sẽ không bị các loại côn trùng hoặc hải sản như cua, tôm cắn rách, bà con yên tâm sử dụng. Thời gian tới, nhóm sẽ tiếp tục chuyển giao công nghệ cho người dân và nhân rộng mô hình này ra các địa phương khác.

Các nhóm nghiên cứu giải pháp trung và dài hạn của ĐHQG-HCM vẫn tiếp tục đồng hành cùng bà con ĐBSCL trong cuộc chiến chống hạn mặn và thích ứng với biến đổi khí hậu ■

ĐHQG-HCM bàn giao các túi PVC cho người dân tỉnh Bến Tre. Ảnh: Hữu Thống

Đó là nhận định của TS Collin Koh Swee Lean (Nghiên cứu viên Chương trình An ninh hàng hải, Trung tâm nghiên cứu Chiến lược và Quốc phòng, Trường ĐH Nanyang, Singapore) trong buổi tọa đàm "Hai tháng sau phán quyết của Tòa Trọng tài: Thảo luận một số vấn đề chính sách" vào sáng 22/9 do Trung tâm Nghiên cứu Quốc tế (SCIS) và Trung tâm Nghiên cứu Chiến lược và Chính sách quốc gia (CSS) Trường ĐH KH&NV ĐHQG-HCM phối hợp tổ chức.

Nhạc Sơn - Văn nguyên

Buổi tọa đàm có sự tham gia của GS Edward Miller (Trường ĐH Dartmouth, Hoa Kỳ), GS Chung Hoàng Chương (Nghiên cứu viên cao cấp SCIS), PGS Richard J. Heydarian (Trường ĐH De La Salle, Philippines) cùng hơn 20 giảng viên, nghiên cứu viên của Trường ĐH KH&NV.

Tình hình biển Đông như thời kỳ Chiến tranh Lạnh

Xoay quanh nội dung các thay đổi mang tính chiến lược tại khu vực Biển Đông và các giải pháp cấp thiết cần được thực hiện, TS Trương Minh Huy Vũ (Giám đốc SCIS) đặt ra câu hỏi: "Liệu phán quyết của Tòa Trọng tài có làm cho căng thẳng khu vực leo thang hay quyết định này sẽ tạo ra cơ sở pháp lý cho các nước liên quan?"

Còn GS Edward Miller đặt nghi vấn về việc lắp đặt hệ thống giám sát biển hiện nay phải chăng là một hành động tự vệ của Trung Quốc? Và phán quyết của Tòa Trọng tài tạo cho các nước phản đối hành động phi pháp của Trung Quốc có những quyền pháp lý nào?

Trả lời những câu hỏi này, TS Collin Koh Swee Lean cho rằng các thỏa thuận hay hiệp ước như phán quyết của Tòa Trọng tài đều chỉ mang tính bảo đảm để các xung đột không leo thang thành chiến tranh. Theo ông, hai tháng sau phán quyết của Tòa Trọng tài, không chỉ Trung Quốc thiết lập hệ thống giám sát trên biển mà các nước liên quan cũng "ra tay" để có thể nghe ngóng hành tung của đối phương, bảo vệ lợi ích đất nước mình. Những hành động trên bắt nguồn từ chính sự thiếu tin tưởng lẫn nhau, và điều này giống như thời kỳ Chiến tranh Lạnh.

TS Collin Koh phân tích, hầu hết các nước liên quan ở Biển Đông đều đang trang bị cho

TS Trương Minh Huy Vũ đặt câu hỏi tại buổi tọa đàm.
Ảnh: Văn Nguyễn

mình những thiết bị quân sự mới. Ví dụ, Trung Quốc chế tạo tàu sân bay, xây dựng thêm sân bay, tăng cường máy bay chuyên chở, máy bay ném bom cũng như khả năng tác chiến của quân đội. Tương tự, Malaysia tăng cường vũ trang cho hải quân và không quân, xây dựng bia đá để đánh dấu lãnh thổ. Việt Nam cũng nỗ lực hiện đại hóa vũ khí, tàu chiến, củng cố lực lượng phòng thủ bờ biển. Ngay cả Đài Loan, vốn là một bên liên quan trên Biển Đông nhưng thường ít được nhắc đến, cũng đang âm thầm tăng cường khả năng chiến đấu cho quân đội. Và tất nhiên, Philippines không thể vắng mặt ở cuộc đua này.

Liên quan đến Philippines, một nghiên cứu viên đặt câu hỏi: "Liệu có khả năng Philippines sẽ sử dụng quân đội trên thực địa hay không?". TS Collin Koh cho rằng điều này còn phụ thuộc vào mức độ đe dọa từ Trung Quốc, mọi chuyện đều có thể xảy ra.

Từ những phân tích đó, TS Collin Koh đi đến nhận định: Hai tháng sau phán quyết của Tòa Trọng tài, căng thẳng trên Biển Đông vẫn diễn ra và có xu hướng gia tăng. Việc các bên liên quan "chạy đua" hiện đại hóa vũ khí tấn công làm dấy lên lo ngại về sự bất ổn, trong tương lai; và mọi dự đoán về tình hình Biển Đông đều trở nên vô cùng khó khăn.

Việt Nam cần phát triển công nghiệp đóng tàu

Trong báo cáo của mình, TS Collin Koh còn nhận định rằng, Biển Đông đã trở thành một điểm nóng mà Trung Quốc đang tìm cách kiểm soát, "hành động tự vệ" mà Trung Quốc đang

thực hiện chính là hành động bảo vệ cho ngư dân họ cũng như để cảnh cáo những tàu đánh cá các nước khác đang xâm nhập "vùng biển của họ". Vì thế, bất cứ hành động nào diễn ra trên Biển Đông vào thời điểm "nước sôi lửa bỏng" này cũng sẽ gây tranh cãi.

Chia sẻ vấn đề này, ThS Phạm Ngọc Minh Trang (Khoa Quan hệ Quốc tế - Trường ĐH KHXH&NV) cho rằng luật quốc tế đã lý giải rõ ràng thế nào là phòng vệ, thế nào là quân sự hóa. Vì vậy: "Hành động của Trung Quốc không thể xem là phòng vệ, vì chẳng có nước nào tấn công Trung Quốc trên Biển Đông và cũng chẳng có lý do nào khiến Trung Quốc phải phòng vệ".

ThS Trang cho biết thêm, đối với những luật lệ mà Tòa Trọng tài đã soạn thảo, các nước nên tôn trọng và tuân theo. "Tòa Trọng tài đã kêu gọi các nước tham gia những buổi họp bàn về thỏa thuận hằng năm, vì thế các nước không thể làm ngơ những thỏa thuận chung hay bất chấp luật pháp quốc tế vì lợi ích đơn phương" - ThS Trang nhấn mạnh.

ThS Lục Minh Tuấn (Nghiên cứu viên SCIS) đặt ra câu hỏi Việt Nam có nên tăng cường sức mạnh quốc phòng? TS Collin Koh cho rằng điều này cần dựa trên nhu cầu cấp thiết của Việt Nam để đi đến quyết định. Tuy nhiên, ông Collin Koh nghĩ rằng Việt Nam cần phát triển ngành công nghiệp đóng tàu riêng, mặc dù hiện tại điều kiện Việt Nam chưa phát triển hoàn toàn nhưng không điều gì là không thể.

Kết thúc buổi tọa đàm, các chuyên gia đồng ý sẽ tiếp tục các hoạt động trao đổi quan điểm về quan hệ quốc tế ở khu vực châu Á - Thái Bình Dương. Tọa đàm lần này là sự kiện mở đầu cho chuỗi các hoạt động học thuật về Biển Đông trong thời gian tới ■

TS Collin Koh Swee Lean trình bày báo cáo tại buổi tọa đàm.
Ảnh: Văn Nguyễn

Nữ sinh 17 tuổi nhận 150.000USD nhờ phát minh gel lọc nước

Paige Brown, học sinh Trường trung học Bangor, bang Maine (Mỹ) đã nhận được giải thưởng Global Good Prize trong cuộc thi Intel Science Talent Search 2016 nhờ phát minh độc đáo làm sạch nguồn nước. Giải thưởng là một suất học bổng trị giá 150.000USD.

Thuận Tường

Paige Brown phát minh mô hình lọc photpho ra khỏi nguồn nước.
Ảnh: Elite Reader

Ý tưởng đột phá từ một tiết học

Câu chuyện về phát minh của Paige Brown bắt đầu trong lớp hóa học tại Trường Bangor. Ở lớp, Paige Brown bị sốc khi được nghe kể về lượng photpho bị thải ra môi trường. Hóa chất độc hại này bắt nguồn từ phân bón của nông dân, nhiễm vào đất, nước thải, rồi cuối cùng gây hại cho cả nguồn nước địa phương.

Lượng photpho quá lớn sẽ dẫn đến hiện tượng phú dưỡng tại ao hồ. Trong đó, số lượng tảo gia tăng đột biến sẽ lấy hết nguồn oxy trong nước, khiến cá và các loài thủy sinh khác không thể tồn tại. Ngoài ra, photpho cũng là một chất độc gây hại cho người sử dụng nguồn nước này.

Paige phân tích các nguồn nước tại địa phương mình ở trong 9 tháng, và xác định rằng, nồng độ photpho trong nước sẽ lớn nhất sau những cơn mưa. Nguyên nhân là vì mưa mang theo phân bón chảy vào nguồn nước. Chính vì thế, Paige quyết định lắp đặt những chiếc "lọc nước" của riêng mình, sử dụng các vật liệu rẻ tiền mà lại vô cùng hữu hiệu.

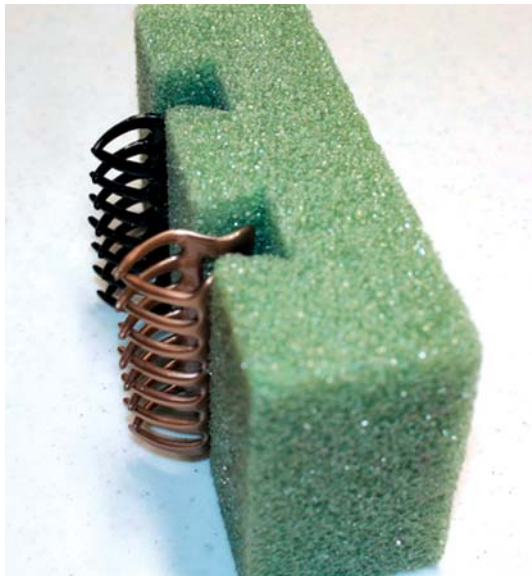
Sau khi chiết xuất ra một loại gel mang tên "Alginate" từ tảo biển, Paige trộn chúng với nhôm và magie, sau đó vo thành các viên tròn và đặt bên trong những chiếc kẹp tóc; tất cả được giữ cố định bằng một tấm bọt biển. Những miếng bọt biển của Paige có thể khiến photpho

bị đóng thành mảng quanh chất keo, rồi vướng lại giữa chân của những chiếc kẹp tóc. Sau đó, người ta có thể dễ dàng vớt những mảng bám này ra khỏi dòng nước đang chảy.

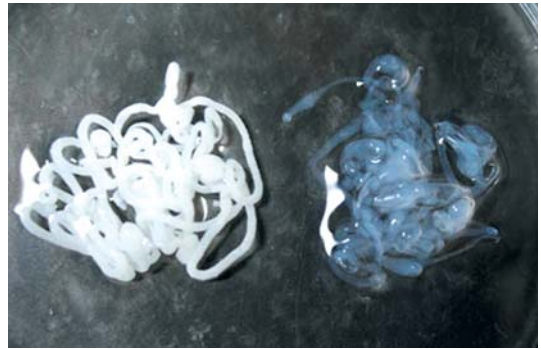
Đây là cách hữu hiệu để loại bỏ hợp chất photpho gây ô nhiễm tại các dòng suối. Tầm ảnh hưởng của thiết kế của Paige có thể vượt xa hơn quy mô của một vài dòng suối. Phát minh này không chỉ làm sạch nguồn nước của địa phương cô, mà sẽ còn có tác động mạnh mẽ tới hàng triệu người dân đang phải uống nước từ những nguồn độc hại, có chứa nhiều photpho.

Thiết kế của Paige nhằm giải quyết quá trình mang tính triệt tiêu có tên là "quá trình phú dưỡng". Theo đó, các dưỡng chất từ vật chất hữu cơ như lá cây, cỏ khô tích tụ và làm ô nhiễm hệ sinh thái sau những trận bão. Việc tích lũy quá nhiều các chất dinh dưỡng dẫn đến lượng tảo mọc ồ ạt trong các dòng suối. Số lượng tảo dư thừa sẽ hút hết chất oxy cần thiết. Khi đó, các loài thực vật và động vật trong môi trường sông suối sẽ không có đủ lượng oxy để duy trì sự sống. Nó cũng có thể sản sinh ra chất độc gây hại cho con người khi sử dụng nguồn nước.

Để kiểm tra thiết bị của mình, Paige đã đo lường lượng photpho có thể giữ lại khi dòng nước suối chảy qua. Trong khoảng một ngày, cô thực hành nhiều thí nghiệm với lượng photpho khác nhau. Chất gel trong tảo biển sẽ hấp thụ các dưỡng chất như photpho và giúp lọc sạch nước. Cuối cùng, cô sử dụng một máy đo quang phổ để đánh giá sự thành công của phát minh.

Những miếng bọt biển sẽ khiến photpho đóng thành mảng quanh chất keo và dễ dàng loại bỏ. Ảnh: Business Insider

Alginate có thể hoạt động như một máy lọc nước và còn giúp cho đất đai trở nên màu mỡ hơn. Ảnh: Business Insider.

Một triển vọng khác với thiết bị của Paige là hợp chất scaffold này có thể bị phân hủy bởi vi khuẩn. Sau khi lọc sạch nguồn nước, bạn có thể đem chôn những viên scaffold dưới lòng đất. Một thời gian sau đó, photpho sẽ phân hủy giúp đất và cây trồng tươi tốt. Như vậy, thiết bị này có tác dụng kép: vừa thanh lọc nguồn nước vừa giúp đất đai trở nên màu mỡ với dưỡng chất photpho.

Bỏ ra 3USD, giành giải thưởng 150.000USD

Sau các thí nghiệm liên tục, Paige nhận thấy rằng sản phẩm của cô có thể hấp thụ 127mg photpho với chi phí nguyên vật liệu chưa đến 3USD. "Điều đó có nghĩa là mỗi gram scaffold có thể lọc sạch 254 lít nước ô nhiễm với nồng độ 0,5mg photpho/lít nước" - Paige chia sẻ.

Hơn nữa, hợp chất scaffold cực kỳ rẻ, nhẹ và là chất liệu hữu ích để chiết xuất photpho từ nguồn nước bị ô nhiễm. Tổng cộng phát minh của Paige chỉ tiêu tốn có 3USD, nhưng nó đã mang về cho cô 150.000USD tiền thưởng. Nhờ sáng chế này Paige Brown đã lọt vào top 10 nhà phát minh trẻ tài năng được công bố bởi trang Business Insider.

Sau khóa học tại STS, Paige Brown hy vọng sẽ tiếp tục công việc nghiên cứu tại trường đại học. Cô đã được chấp nhận vào các trường đại học danh tiếng như Stanford, Caltech, Harvard, MIT, Columbia và Yale. Có lẽ, Paige cần thêm thời gian để quyết định môi trường học tập phù hợp.

Với thành công rực rỡ của mình, Paige đang hướng tới một thí nghiệm tiếp theo là khả năng xử lý vi khuẩn E.coli trong nước bẩn. Thiết bị này cũng có cơ chế hoạt động tương tự như "Scaffold".

(Theo *businessinsider.com*)

An Chi

* Phương Uyên (Q.7, TP.HCM): Từ ngày 25/1 đến 3/2/2016, báo Tuổi Trẻ đăng 10 kỳ tư liệu Giải mã gốm Chu Đậu của Thái Lộc - Trần Mai. Đặc biệt là kỳ 4 (28/1) cho người đọc biết hai luồng ý kiến đối nghịch về 4 chữ “Bùi thị hý bút” trên chiếc bình gốm Chu Đậu ở Bảo tàng Topkapi Saray (Istanbul, Thổ Nhĩ Kỳ). Căn cứ vào 4 chữ này (kết hợp với một số chứng cứ khác), ông Tăng Bá Hoành, nguyên Giám đốc Bảo tàng Hải Dương là người đầu tiên lên tiếng chứng minh rằng có một bà cụ tổ nghề gốm Chu Đậu tên là Bùi Thị Hý nhưng ý kiến đối nghịch thì cho rằng “Bùi thị hý bút” chẳng qua là “họ Bùi vẽ chơi”. Còn chính hai tác giả của tư liệu thì kết luận: “Trong loạt bài viết này, chúng tôi đánh phải hên với bạn đọc câu trả lời chữ ‘Hý’ trên chiếc bình là tên riêng hay ‘chơi/đùa’ trong một dịp khác. Bởi vì ‘một nửa sự thật không phải là sự thật’ và những tư liệu, hiện vật chúng tôi tiếp cận được còn có điểm đáng ngờ, chưa đủ khẳng định tính xác thực đến mức nào”.

Nhờ ông An Chi cho biết ý kiến về 4 chữ trên. Xin cảm ơn ông.

Trả lời: Trước khi kết luận, trong bài của mình, Thái Lộc - Trần Mai cũng đã ghi lại lời của ông Nguyễn Đình Chiến, nguyên Phó Giám đốc Bảo tàng Lịch sử Việt Nam như sau: “Những tư liệu (của ông Tăng Bá Hoành và những người có liên quan - AC) mang tính hư cấu, chúng tôi không tin. Tự dạng đầy đủ được tra trong từ điển là ‘họ Bùi vẽ chơi’. Không thể ép lấy cái tượng trong tàu Cù Lao Chàm gán cho bà Bùi Thị Hý

“Bùi thị hý bút” nghĩa là gì?

được!”... “Tra kỹ tư liệu thu thập được, chúng tôi giật mình vì chữ ‘đại’ trên cột trúc đài nét quá khác, mới và sắc so với nhiều chữ khác”... “Trong khi nhiều chữ viết khác bị phong hóa, mòn mờ theo thời gian thì nhiều chữ, gồm cả cụm ‘Bùi Thị Hý Hý’ có nhiều nét khắc dựa trên sự lồi lõm của mặt đá đã bị phong hóa...”

Cứ như trên thì những ý kiến mà ông Tăng Bá Hoành đại diện và là người chủ xướng thực sự không đáng tin chút nào nên chúng tôi cũng nghiêng về ý kiến của ông Nguyễn Đình Chiến. Nhưng nói như ông Chiến rằng “tự dạng đầy đủ được tra trong từ điển là ‘họ Bùi vẽ chơi’ thì cũng không xác đáng vì ‘hý bút’ [戲筆] lại không có nghĩa là ‘vẽ chơi’. ‘Vẽ chơi’ thì hàm ý lạt quan còn ‘hý bút’ có khi lại là để than thân trách phận, chẳng hạn trong bài thất ngôn của Dương Vạn Lý đời Tống mà tác giả đã dùng chính hai chữ ‘Hý bút’ làm nhan đề (cho hai bài - đây là bài thứ nhất), nguyên văn như sau:

戲筆

野菊荒苔各鑄錢，
金黃銅綠兩爭妍。
天公支與窮詩客，
只買清愁不買田。

Phiên âm:

Hý bút

*Dã cúc hoang đài các chú tiền
Kim hoàng đồng lục lưỡng tranh
nghiên*

*Thiên công chi dữ cùng thi khách
Chỉ mãi thanh sầu bất mãi điền
Tạm diễn nghĩa:*

Nghịch bút

*Cúc dại rêu hoang khéo đúc tiền
Vàng cúc xanh rêu khoe sắc chen
Ông trời cho khách thơ ngàn ấy
Ruộng nào mua được chỉ mua
phiên.*

Trước cảnh túng quẩn của mình, nhìn những đóa cúc vàng và những đốm rêu xanh, Dương Vạn Lý liên tưởng đến hình dạng của những đồng tiền mà nghĩ rằng ông trời ban cho mình (một khách thơ cùng túng) thứ tiền này thì chỉ gọi thêm sâu muộn (Người buồn cảnh có vui đâu bao giờ!) chứ nào giúp cho mình có được cuộc sống vật chất thoải mái.

Cứ như tâm sự của Dương Vạn Lý thì ta làm sao có thể giảng “hý bút” là “vẽ chơi” được. Hướng chỉ, trong “vẽ chơi” thì “chơi” (nghĩa của chữ “hý”) là trạng ngữ chỉ mục đích của động từ “vẽ” còn trong “hý bút” thì “hý” lại là động từ chính, là trung tâm. Ngữ đoạn vị từ “hý bút” nằm trên một trục đối vị (paradigmatic axis) với “các bút”, “khai bút”, “lộng bút”, “phóng bút”... trong đó “các”, “khai”, “lộng”, “phóng” đều là động từ chính. Vậy, “hý bút” không phải là “vẽ chơi” mà là “nghịch bút”, “nghịch” với nghĩa trong “nghịch bần”, “nghịch đất”, “nghịch lửa”, “nghịch nước”... Dĩ nhiên “nghịch bút” chỉ là nghĩa đen còn cái nghĩa “thuật ngữ” của nó là “dùng bút mà sáng tác thơ văn, tranh vẽ theo ngẫu hứng”.

Lại cứ như trên thì trong “Bùi thị hý bút”, “Bùi thị” là đề còn “hý bút” là thuyết mà cũng cứ như thế thì “hý” dứt khoát không trực tiếp phụ thuộc vào “Bùi thị”. “Hý bút” là một ngữ [đoạn] vị từ (verb phrase), một từ tổ độc lập, như còn có thể thấy trong nhiều ngữ cảnh khác nữa. Nó cũng thường được dùng làm tên của thi phẩm, họa phẩm, mà thí dụ đầu tiên là tên bài thơ của Dương Vạn Lý đã nêu ở trên. Cũng vào đời Tống, Trịnh Thanh Chi [鄭清之] có bài *Thụy khởi hý bút* [睡起戲筆]. Trần

Cái đĩa Chu Đậu là của Metropolitan Museum of Art - New York

Hiển Chương [陳獻章] đời Minh có bài *Tân Siêu nguyên đán hý bút*. Thời nay, Gia Tuấn [家俊] có một bài thất tuyệt nhan đề *Hý bút* [戏笔], sáng tác vào ngày 12/2/2015 tại tiệm trà Lão Ba [老芭] đường Dục Tiến [跃进], thành phố Tam Á. Trang *Tân Bạch thư phòng* [辛白书房] có *Gia phi ẩn hý bút* [咖啡廳戏笔], nghĩa là “Nghịch bút về chứng nghiện cà phê”. Trở lên là nói về thơ. Còn về họa thì gần đây, Từ Hoa Phong [徐华峰] có *Từ Hoa Phong thiên mặc hý bút họa tập* [徐华峰天墨戏笔画集] do Trung Quốc xã hội xuất bản xã ấn hành. Chu Linh [朱龄] có 10 bức *Thủy mặc hý bút* [水墨戏笔]. Lộng Mặc Đường chủ [弄墨堂主] có 3 bức *Thủy mặc hý bút* [tam bức]. Tôn Minh [孙明] có bức *Hý bút hoa điều tiểu phẩm* với ghi chú “Tôn Minh hý bút” [孙明戏笔].

Cấu trúc của “Tôn Minh hý bút” [孙明戏笔] cũng y chang như của “Bùi thị hý bút”. Nếu thuận theo cách phân tích đầy chất sáng tạo của ông Tăng Bá Hoành thì ở đây ta sẽ có một họa gia tên là “Tôn Minh Hý”. Và chúng tôi xin cung cấp thêm cho ông Hoành là ở Nam Sách còn có một bà nữa cũng tên “Hý” nhưng họ Trang, là Trang Thị Hý. Số là, ngoài chiếc bình ở

Bảo tàng Topkapi Saray (Thổ Nhĩ Kỳ), còn có một chiếc bình khác thuộc dòng gốm Chu Đậu cũng nổi tiếng không kém, được trưng bày tại cuộc Triển lãm về nghệ thuật của Trung Quốc ở Luân Đôn (Anh) năm 1936. Chiếc bình này được nhắc đến tại mục “5. Việt Nam đào từ” [5. 越南陶瓷], trang 251 trong quyển *Trung ngoại đào từ bưu phiếu* [中外陶瓷邮票] của Nhâm Mẫn Cương - Ngụy Thanh Mai [任敏刚, 魏清梅] do Thiểm Tây khoa học kỹ thuật xuất bản xã ấn hành năm 2002. Trên chiếc bình này có 13 chữ liên quan đến vấn đề đang bàn là “Đại Hòa bát niên tượng nhân Nam Sách châu Trang thị hý bút” [大和八年匠人南策州装氏戏笔], nghĩa là “người thợ họ Trang châu Nam Sách nghịch bút - năm Đại Hòa thứ 8”. Chiếc bình Topkapi Saray cũng có đúng 13 chữ và đó là “Thái Hòa bát niên tượng nhân Nam Sách châu Bùi thị hý bút”, nghĩa là “người thợ họ Bùi châu Nam Sách nghịch bút - năm Thái Hòa thứ 8”. Khác nhau ở họ của người thợ (Trang # Bùi) và ở chữ đầu tiên của ngữ đoạn: Đại # Thái. Chữ “đại” [大] trong *Trung*

ngoại đào từ bưu phiếu chắc chắn là kết quả của một sự nhầm lẫn từ chữ “thái” [太] trong niên hiệu “Thái Hòa” (1443-1453) của Lê Nhân Tông. Ta có thể khẳng định điều này vì chính hai tác giả của nó đã xác định “Đại Hòa bát niên” (của Việt Nam) là “Cảnh Thái nguyên niên” nhà Minh, đều là năm 1450 dương lịch.

Thế là chỉ trong năm 1450, ta đã có hai chiếc bình gốm Chu Đậu đặc biệt: chiếc Topkapi Saray do “Bùi thị hý bút” và chiếc Luân Đôn do “Trang thị hý bút”. Nếu theo cách hiểu của ông Tăng Bá Hoành thì ta còn phải tìm thêm bà Hý thứ hai là “Trang Thị Hý”. Và chúng tôi mạo muội nghĩ rằng gốm Chu Đậu còn có rất nhiều nữ nghệ nhân tên “Hý” khác vì trong hàng trăm ngàn hiện vật Chu Đậu, chắc còn có những chiếc khác cũng mang trên mình nó cái công thức “[...] X thị hý bút” chứ lẽ nào lại tuyệt đối không có? Vậy xin kính đề nghị các vị chuyên gia cứ thử đảo tới đảo lui, đảo xuôi đảo ngược nhiều hiện vật Chu Đậu đặc biệt khác xem còn có những “bà Hý” nào nữa hay không ■

Chiếc bình gốm Chu Đậu ở Bảo tàng Topkapi Saray (Istanbul, Thổ Nhĩ Kỳ). Ảnh: Thái Lộc

CHẶNG ĐƯỜNG MỚI TRONG NGHIÊN CỨU VĂN HỌC VÀ NGÔN NGỮ NAM BỘ

PGS.TS Đoàn Lê Giang
(*Trường ĐH KHXH ở NV*)

1 Từ cuối thế kỷ XIX văn học dân gian, văn học Hán Nôm Nam bộ đã được bước đầu nghiên cứu và giới thiệu qua các công trình của Trương Vĩnh Ký, Huỳnh Tịnh Của, Trương Minh Ký.

Suốt trong thế kỷ XX, nhiều thế hệ các nhà nghiên cứu đã tiếp tục nghiên cứu sâu hơn về văn học và tiếng Việt ở Nam bộ. Trước năm 1945 có các nhà nghiên cứu Lê Quang Chiêu, Võ Sâm, Lê Sum, Ca Văn Thỉnh, Phan Văn Hùm, Đông Hồ, Trần Trung Viên, Vũ Ngọc Phan... Từ 1954 đến 1975 ở miền Nam có Phạm Thế Ngũ, Nam Xuân Thọ, Thái Bạch, Bùi Đức Tịnh, Nguyễn Văn Y, Nguyễn Văn Hào, Phạm Việt Tuyên, Nguyễn Văn Sâm, Nguyễn Văn Xuân, Nguyễn Văn Trung, Nguyễn Khuê...; ở miền Bắc có nhóm Lê Quý Đôn, Lê Thuớc, Ca Văn

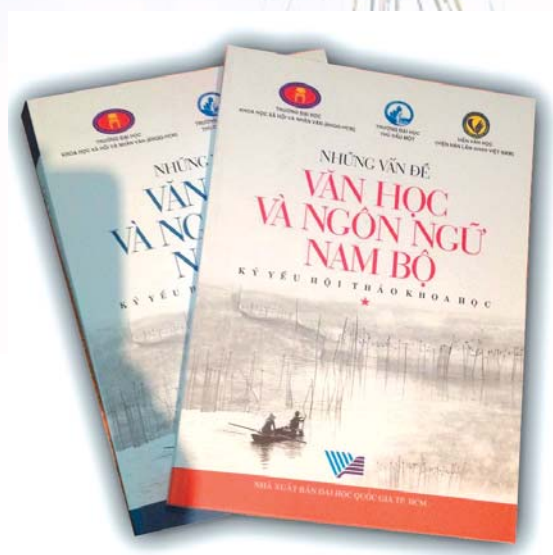
Trải qua hơn 300 năm hình thành và phát triển, Nam bộ đã trở thành một vùng văn hóa có nhiều thành tựu rực rỡ và đặc sắc. Điều ấy thể hiện đậm nét trong lĩnh vực văn học và ngôn ngữ ở Nam bộ - một đối tượng luôn hấp dẫn các thế hệ nhà nghiên cứu văn học Việt Nam tìm tòi, khám phá.

Thỉnh, Bảo Định Giang, Thạch Phương, Trần Hữu Tá... Sau 1975 nhiều nhà nghiên cứu trước đó vẫn tiếp tục tìm hiểu về văn học Nam bộ, đồng thời cũng có thêm nhiều nhà nghiên cứu mới như Nguyễn Đình Đầu, Nguyễn Quảng Tuân, Nguyễn Huệ Chi, Nguyễn Thị Thanh Xuân (nhà nghiên cứu Hán Nôm), Nguyễn Thị Thanh Xuân (nhà phê bình văn học hiện đại), Lê Giang (nhà sưu tầm văn học dân gian), Trương Minh Đạt, Hồ Sĩ Hiệp, Hoài Anh, Nguyễn Q.Thắng, Võ Văn Nhơn, Huỳnh Ngọc Trảng, Cao Tự Thanh, Đoàn Lê Giang, Nguyễn Hữu Sơn...

2. Từ sau Đổi mới (1986) việc nghiên cứu về văn học Nam bộ lắng xuống một thời gian, đến đầu thế kỷ XXI việc nghiên cứu về văn học Nam bộ được quan tâm trở lại. Viện Văn học, Viện Khoa học Xã hội vùng Nam bộ, Khoa Văn học và Ngôn ngữ (Trường ĐH KHXH&NV, ĐHQG-HCM) bắt đầu có những công trình nghiên cứu dài hơi về văn học Nam bộ. Từ năm 2005 Khoa Văn học và Ngôn ngữ nổi lên như một trung tâm nghiên cứu chuyên sâu về văn học và ngôn ngữ Nam bộ qua các công trình nghiên cứu xuyên suốt, có hệ thống của các giảng viên. Đó là hàng loạt các công trình sưu tầm, nghiên cứu về văn học dân gian và văn học Hán Nôm Nam bộ được xuất bản: Văn học dân gian Bạc Liêu, Sóc Trăng, Tiền Giang, Bến Tre, An Giang... Đó là các công trình nghiên cứu quy mô lớn với sự tài trợ đặc biệt của ĐHQG-HCM và của Quỹ Khoa học Công nghệ Quốc gia (NAFOSTED) về khảo sát, đánh giá, bảo tồn văn học và chữ quốc ngữ Nam bộ trải dài suốt một thế kỷ (cuối thế kỷ XIX - cuối thế kỷ XX) do các tác giả Đoàn Lê Giang, Võ Văn Nhơn, Nguyễn Thị Thanh Xuân, Lê Trung Hoa làm chủ nhiệm.

3. Cho đến nay việc nghiên cứu về văn học và ngôn ngữ Nam bộ đã tiến một bước dài với một đội ngũ nghiên cứu rất hùng hậu, trong đó có nhiều nhà nghiên cứu trẻ đầy tiềm năng được thể hiện qua Hội thảo khoa học cấp quốc gia "Những vấn đề

Ấn phẩm mới về Văn học và ngôn ngữ Nam bộ.
Ảnh: Khoa VH&NN

văn học và ngôn ngữ Nam bộ" do Khoa Văn học và Ngôn ngữ, Trường ĐH KHXH&NV, ĐHQG-HCM cùng với Trường ĐH Thủ Dầu Một, Viện Văn học (thuộc Viện Hàn lâm Khoa học Xã hội Việt Nam) tổ chức vào cuối tháng 10 vừa qua. Hội thảo đã đón nhận 123 báo cáo xoay quanh 6 vấn đề nổi bật: Tiểu thuyết lịch sử và dịch văn học, Văn học dân gian Nam bộ, Văn học Hán Nôm Nam bộ, Văn học quốc ngữ Nam bộ từ cuối thế kỷ đến 1945, Văn học Nam bộ sau 1945, và Tiếng Việt ở Nam bộ.

Có thể thấy chưa bao giờ những vấn đề văn học và ngôn ngữ Nam bộ được quan tâm rộng rãi, trình bày nhiều vấn đề chuyên sâu trên cơ sở tài liệu mới mẻ, có độ tin cậy cao như ở hội thảo này. So với các hội thảo về văn học Nam bộ được tổ chức vào những năm trước đây có thể coi hội thảo kỳ này như là "đại hội khoa học" của các nhà nghiên cứu về văn học và ngôn ngữ Nam bộ trong cả nước.

Khoa học là một cuộc chạy tiếp sức đường dài. Hết thế hệ nọ đến thế hệ kia chạy đua trên con đường khoa học vô tận. Hội thảo này đánh dấu một bước tiến dài trên con đường nghiên cứu về ngữ văn Nam bộ, đồng thời cũng mở ra con đường phát triển thành thang phía trước.

Trong khoa học có đúng sai nhưng không có tiếng nói cuối cùng. Khoa học và tri thức là kết nối, chia sẻ và lan tỏa ■

Báo chí và chiến dịch

TRUYỀN THÔNG BẢN

Trước và sau sự kiện tờ báo có lượng cộng chúng đông thuộc hàng đầu ở Việt Nam đăng bài "cáo lỗi và gỡ bỏ bài viết về nước mắt" vì "tạo nên dư luận không tốt ngoài ý muốn" (23/10/2016), dư luận xã hội, giới chuyên môn và những nhà quản lý báo chí đã nói đến một "chiến dịch truyền thông bản", một kiểu "truyền thông bất lương" được khuấy động từ một doanh nghiệp lớn. Bài viết này xem xét hiện tượng trên như một "trường hợp nghiên cứu" trong bối cảnh rộng hơn.

Nguyễn Hà

Trong xã hội thông tin, hầu hết doanh nghiệp đều sử dụng các công cụ và phương tiện truyền thông đại chúng như quảng cáo, PR, báo chí để quảng bá sản phẩm, thương hiệu của mình. Tuy nhiên, vì tham vọng "tốc chiến tốc thắng" trong doanh thu hoặc vì muốn "hạ gục nhanh, tiêu diệt gọn" đối thủ cạnh tranh, không ít doanh nghiệp đã không ngần ngại dùng các thủ đoạn bất lương - mà một trong những "chiêu thức" phổ biến là tổ chức chiến dịch truyền thông bản.

Công thức PAS

PAS (Problem: vấn đề - Agitate: Kích động - Solution: Giải pháp) vốn là công thức kinh điển và hiệu quả trong quảng bá, kinh doanh; nhưng

Hai vụ trực lợi điển hình

Năm 1997, nhiều chuyên gia máy tính cùng quan chức chính phủ một số cường quốc, sau đó là qua cửa ngõ của hàng chục nghìn bài báo trên phạm vi toàn cầu đã nguy tạo sự kiện "chuyển giao thế kỷ gây ra trực trặc máy tính" vào năm 2001. Lúc đó, trên báo chí đầy rẫy những tin bài mang tính "kích động" rằng: "Con bọ đe dọa hạ tầng cơ sở cốt lõi của chúng ta, và nếu chúng ta không chuẩn bị kịp thời thì mọi doanh nghiệp, mọi ngôi nhà (...) đều chịu rủi ro"; hơn thế "Hệ thống phòng thủ quân sự của Mỹ, bao gồm cả kho vũ khí hạt nhân, có thể ngừng hoạt động"; thậm chí "Trực trặc có thể xảy ra với hệ thống thang máy, thiết bị sưởi, thông gió, điều hòa nhiệt độ"...

Chỉ một số nước nghèo và những doanh nghiệp nhỏ không đủ tiền trang bị phần mềm chống Y2K đành "bó tay chờ chết", còn lại đều đổ xô mua sắm tất cả 4 triệu bản Check 2000 (20 bản/cái, tổng cộng 80 triệu bản) do Tập đoàn Giải pháp Y2K sản xuất. Thế rồi, năm 2001 đã đi qua, như mọi người thấy, không có sự cố nghiêm trọng nào liên quan với máy tính xảy ra. Sau này, Robert Roskind, người sáng lập Tập đoàn Giải pháp Y2K, thú nhận: "Sự thật là chúng ta tính toán hoàn toàn sai mức độ rủi ro. Chúng ta đã tiêu tốn nhiều thời gian, tiền bạc và lo lắng không cần thiết". Nhưng còn một sự thật nữa mà ông cố tình né tránh: Tập đoàn Giải pháp Y2K đã dẫn dắt một số quan chức và giới báo chí thực hiện một vụ "treo cổ sự thật" để mưu lợi riêng!

Trong 3 tháng, từ tháng 3/2009 khi phát hiện ca nhiễm cúm A/H1N1 đầu tiên ở Mexico đến tháng 6/2009 khi có 9 nước công bố 148 trường hợp nhiễm cúm A/H1N1, Tổ chức Y tế Thế giới (WHO) đã liên tục nâng mức cảnh báo về dịch cúm này mà đỉnh điểm là "giai đoạn 6" thành đại dịch toàn cầu. Những thông tin từ WHO được báo chí ở các quốc gia cập nhật thường xuyên và gần như không sót thứ gì, lại cộng thêm những phân tích, dự báo từ các chuyên gia tư vấn chiến lược (SAGE) thuộc tổ chức này, đã đồng thanh thổi phồng rằng dịch cúm A/H1N1 sẽ còn khủng khiếp hơn dịch cúm năm 1924 từng cướp đi sinh mạng của gần 30 triệu người ở châu Âu. Rúng động và sợ hãi bao trùm thế giới. Chính phủ các nước không chần chừ lấy tiền thuế của dân mua các loại vaccine để ngừa đại dịch. Pháp mua 50 triệu liều tốn 504

khi được khai thác trong chiến dịch truyền thông bản thì nó được nhào nặn theo mục đích của người sử dụng. Về đại thể, một chiến dịch truyền thông bản điển như sau:

Đầu tiên doanh nghiệp xác định mục tiêu của chiến dịch (bán hàng hay tiêu diệt đối thủ hoặc cả hai) để xây dựng nội dung PAS phù hợp. Kế đến doanh nghiệp chi tiền (dưới hình thức tài trợ hoặc hối lộ) cho một cơ quan thẩm quyền (thường qua các nhân viên chủ chốt hoặc chuyên gia) để đưa ra "vấn đề" (có thật, hoặc nửa thật nửa giả, hoặc hoàn toàn không có thật liên quan đến đời sống, sức khỏe của cộng đồng). Cơ quan thẩm quyền trở thành "nguồn tin" quan trọng nhất (và có thể là duy nhất), phát ngôn theo quan điểm và lợi ích của doanh nghiệp. Nguồn tin này sẽ "nạp" vào một hoặc hai tờ báo lớn được "chọn mặt" từ trước (đã có sự hợp đồng giữa doanh nghiệp với ban biên tập hoặc một số phóng viên sáng giá) để tạo ra quả bom thông tin mang tính "kích động"; rồi vì do "đói khát" thông tin hay đơn giản chỉ theo "tâm lý đám đông", hàng loạt tờ báo khác (vô tình hay cố ý) hòa giọng với "cơ quan thẩm quyền" và các tờ báo "tiên phong" làm thành đàn đồng ca bi ai về "thảm họa sắp xảy ra", về "mối nguy cơ đang gần kề" khiến xã hội hoang mang, cuống cuống. Lúc này, doanh nghiệp sẽ tung quảng cáo ồ ạt về sản phẩm của mình như là "giải pháp" tối ưu, có thể giải quyết tận gốc nỗi lo cho toàn xã hội. Tất cả quy trình này đều được "đạo diễn" và kiểm soát chặt chẽ, tinh vi bởi đội ngũ nhân viên PR xuất sắc của doanh nghiệp.

Kẻ thắng lớn trong chiến dịch truyền thông bản đương nhiên là doanh nghiệp cầm trịch, kể đến là các "chuyên gia" của cơ quan thẩm quyền và một số phóng viên, nhà báo của các tờ báo chịu "đi đêm". Còn lại, tất cả đều là người thất bại: xã hội xáo trộn, dân chúng hoang mang, chính phủ bận rộn (giải quyết hậu quả), người tiêu dùng mất tiền bạc, thời gian một cách vô ích.

Nhưng thất bại lớn nhất có lẽ thuộc về cơ quan thẩm quyền và báo chí. Dù biện minh thế nào thì cơ quan thẩm quyền vẫn bị mất uy tín trầm trọng. Dù cáo lỗi thành thật đến đâu thì, báo chí - như Tổng giám đốc tờ *The Times*, Paul Hayes nói: "Khi bạn đánh mất lòng tin nơi độc giả, xem như mọi việc đã chấm dứt. Thương hiệu bạn gây dựng bấy lâu sẽ dần tan biến".

triệu USD, Thụy Sĩ có 7,7 triệu dân đặt mua 13 triệu liều với giá 81 triệu USD, Anh mua 132 triệu liều với chi phí lên đến 1,92 tỷ USD...

Ngày 11/1/2010, từ kết quả công bố của Ủy ban điều tra do Hội đồng châu Âu thành lập, sự thật về "đại dịch thế kỷ" mới được phơi bày. Các hãng dược đã hối lộ các chuyên gia tư vấn chiến lược của SAGE và quan chức của WHO làm một cuộc báo động giả để bán vaccine ngừa dịch cúm A/H1N1. Các "chuyên gia" và quan chức này hốt bạc từ sự "lại quả" của các hãng dược, còn các hãng dược như Chiron, Roche, Baxter... trực lợi hàng tỷ USD trên nỗi sợ hãi của người dân. Đây được coi là "vụ lừa thế kỷ" do sự câu kết giữa doanh nghiệp, cơ quan thẩm quyền và báo chí!

Báo chí làm sao tránh?

Một chiến dịch truyền thông bản của doanh nghiệp sẽ chẳng đi tới đâu nếu không có sự tiếp sức của tin tức báo chí. Để tránh tình trạng bị "xỏ mũi", làm công cụ tuyên truyền cho các nhóm lợi ích (ở đây chỉ nói trong phạm vi kinh tế), ngoài việc kêu gọi phóng viên giữ gìn sự "chính xác, khách quan, không thiên vị" như một nguyên tắc căn bản khi viết tin bài, các trường đào tạo báo chí và các tờ báo uy tín, có truyền thống lâu đời đều đưa ra những giải pháp cụ thể để bảo đảm tính độc lập, liêm chính của báo chí đối với các định chế xã hội, đặc biệt là đối với doanh nghiệp.

Về tổ chức nhân sự ở tòa soạn, ba bộ phận truyền thông chính là báo chí, PR, quảng cáo phải hoàn toàn độc lập với nhau vì chúng có chức năng, nhiệm vụ, đối tượng phục vụ, phương pháp tác nghiệp và hiệu quả khác nhau. Một phóng viên tin tức không thể tham gia hay can thiệp vào công việc của bộ phận PR và quảng cáo. Ngược lại, bộ phận PR và quảng cáo không được gây áp lực cho những người làm việc ở "xưởng tin tức". Công chúng không thể tin tưởng ngòi bút của một người mà hôm nay đến doanh nghiệp với tư cách phóng viên để lấy thông tin viết báo, ngày mai trở lại với tư cách nhân viên tòa báo để ký hợp đồng quảng cáo hay viết bài PR cho doanh nghiệp đó.

Ban biên tập các tờ báo chuyên nghiệp và sòng phẳng với bạn đọc luôn cấu trúc thông tin tờ báo của mình thành hai phần biệt lập hoặc có chỉ dấu công khai để công chúng nhận biết đâu là tin tức báo chí, đâu là thông tin PR và quảng cáo, đâu là nơi tờ báo chịu hoàn toàn trách

nhiệm, đâu là nơi báo chí chỉ chịu trách nhiệm một phần về tính xác thực của thông tin.

Về đạo đức và ứng xử, các tờ báo uy tín, *The New York Times* chẳng hạn, đều có điều khoản quy định phóng viên không được nhận quà biếu của doanh nghiệp dưới bất kỳ hình thức nào (phong bì, sản phẩm, vé máy bay, tour du lịch...). Hơn thế, nhiều tờ báo còn chỉ định một số nhà hàng hay quán cà phê để phóng viên của mình tiếp các doanh nghiệp là nguồn tin, tất nhiên có giới hạn "trần" cho từng trường hợp, và chi phí này do tờ báo trả dựa trên các hóa đơn được gửi về. Tất cả chỉ nhằm giữ sự liêm chính và tự tin của phóng viên trước nguồn tin và đối tác.

Về nghiệp vụ, các báo đều yêu cầu phóng viên kiểm chứng tin tức ít nhất từ 3 nguồn khác nhau hoặc phải chứng minh rằng nguồn tin khác không có. Trong tin bài cần tránh chỉ trích dẫn một nguồn, một quan điểm. Nếu vấn đề, sự kiện có hai "phe" với hai quan điểm khác nhau, cần trích dẫn ý kiến của cả hai "phe". Nếu có nhiều quan điểm khác nhau, nên tìm cách trích dẫn thêm ý kiến thứ ba. Báo chí - nói như Nick Davies, phóng viên báo *Guardian*, tác giả cuốn *Tin tức Trái đất phảng* - không chỉ "nỗ lực kể sự thật" mà còn "kiên trì tính công bằng" trong thông tin.

Là người gác cổng thông tin của tờ báo, các biên tập viên kinh tế luôn được huấn luyện thêm kỹ năng phát hiện yếu tố PR, quảng cáo trong tin tức báo chí. Một mặt, họ phải biết kiểm soát tên các thương hiệu, nhãn hàng xuất hiện trong tin bài có xác đáng không, chẳng hạn, vì sao trong tin ngắn về sự kiện danh thủ Wayne Rooney sang du đấu tại Việt Nam lại xuất hiện đến 7 lần tên của hãng bia làm nhà tài trợ? Mặt khác, họ cũng phải mạnh tay "đục bỏ" những bình luận bất lợi hoặc ác ý của phóng viên về một doanh nghiệp nào đó. Bởi những bài viết như vậy, như một biên tập viên viết trong cuốn *Cẩm nang phóng viên*, là "những quảng cáo rẻ tiền. Rẻ theo cách chúng ít tốn tiền hơn nhiều so với một lượt quảng cáo bình thường, và rẻ theo nghĩa chúng ta đã bán đi lương tâm và lòng tin vào nghề nghiệp của chúng ta".

Tất nhiên "hàng rào" trên chỉ có tác dụng hạn chế va vấp đối với những nhà báo tử tế, ý thức được sứ mạng xã hội của mình; chứ đối với những cây bút "trộm cướp có tổ chức" trà trộn trong báo chí thì pháp luật họ cũng coi thường, nói gì đến đạo đức, lương tâm ■

La Mai Thi Gia

Nói chung là không yêu nữa

Sáng nay trời không mưa nữa
 Ngọc lan bung cánh nở nà
 Đôi giọt sương còn mê ngủ
 Trở mình tan giấc vào hoa
 Sân trường vàng ươm con nắng
 Hình như hề về hôm qua
 Nghe lao xao trong mắt lá
 Tiếng gã ve nào ba hoa
 Sáng nay em không buồn nữa
 Nỗi nhớ dịu dàng trôi xa
 Dấu tim còn rưng rức lắm
 Nhưng em không khóc, thật mà!
 Sáng nay em không nhớ nữa
 Một người mà em thiết tha
 Ghét cơn mưa chiều hôm trước
 Làm mắt mi em ướt nhòa
 Nói chung là em hết nhớ
 Nói chung là em hết buồn
 Dẫu trưa hè trong trẻo nắng
 Hay phía mây chiều mưa tuôn
 Nói chung là không yêu nữa
 Nghe tim thốn thức mệt rồi
 Nói chung là không thêm nữa
 Giấu hết tình si đi thôi.

Tân Ngữ

Lan

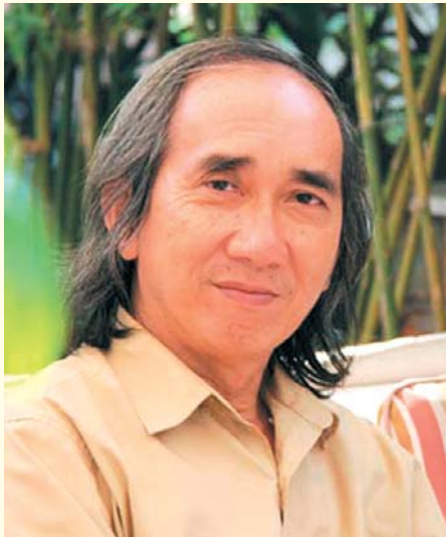
Mảnh hoa thắm rữ đôi ngà
 Trắng trên mặt đất như là trăng thu
 Thoảng qua một nét phù du
 Thiêu thân gục ngã trong tù, cô đơn.

Mưa rơi cánh vẫn còn phơn
 Mảnh màu đau đáu, xanh cơn gió buồn
 Trong sương ướt đẫm cuộn cuộn
 Họa bình còn nhắc làm muôn kiếp đời...

Vàng, cam, lục, đỏ, lam, chàm
 Riêng thu còn tím đã đậm kiêu sa
 Thương thương ủ những diết da
 Buồn đưa tím ngắt đi vào cơn say
 Xung quanh phủ những đủ đầy
 Đêm nay Lan vẫn ở đây ngắm trời

Thương thay năm tháng nghỉ ngơi
 Bên thập tự giá để lời phục sinh
 Máu rơi đầm đẫm trên mình
 Vết đau thâm lặng đang nhìn gian truân...
 Cao cao tại những hồng quân
 Sinh ra một kiếp là thân quý hoàng
 Đơn sơ dị giản phi thường
 Muôn năm viết tiếp dặm trường thế nhân...

Thao thao tiền kiếp độc thân
 Bàn tay ấm khê làm ân thế trần ■

Nhà nghiên cứu Nhật Chiêu

Nhà văn là người sống hai cuộc đời trong một thân phận: cho chính họ và cho những nhân vật mà họ viết về. Trong kiếp nhân sinh, một số trong họ còn được xã hội trân trọng bởi thiên chức cao đẹp: nghiệp giáo. Họ bước đi giữa sự trì nín của chữ nghĩa để điu dắt những mái đầu xanh hành tiến về miền tương lai. Tử tế và hào sảng, họ vắt mình qua trang viết và giảng đường, bằng tất cả cuồng nhiệt lẫn cô đơn, để trọn vẹn cuộc dẫn thân của một kiếp người.

Nghiên cứu sinh Ngọc Huyền

Những người Thầy

nghệ sĩ

Phan Nhật Anh

Mỗi lần chạm tay là một lần mới

Trong câu chuyện đầu tiên này, tôi muốn được kể về thầy - nhà văn, nhà nghiên cứu Nhật Chiêu, người có những cuộc chơi sáng tạo lạ thường. Tôi vẫn luôn tự hỏi, thầy là một nhà văn trước khi bước vào giảng đường đại học hay là một ông giáo chợt ngẫu hứng trong phút lạc đời đã rẽ sang tung tẩy chữ nghĩa. Bởi lẽ trong con người thầy, cuộc đời của người nghệ sĩ hay một nhà giáo đều được dẫn thân với những thăng hoa mãnh liệt.

Tôi chưa bao giờ là học trò chính thức của thầy. Ngay cả khi tất cả buổi đứng lớp của thầy tôi đều đến đủ. Khác với tâm thế của một sinh viên dự thính, tôi luôn chọn những hàng ghế đầu để được nghe thầy giảng trọn vẹn nhất. Đôi lúc tôi thầm nghĩ, khi những bài tập thầy giao mà tôi đã làm không sót một bài nào ở môn Kỹ năng sáng tác truyện ngắn, Văn học Nhật Bản hay Văn học phương Đông, liệu rằng khi tra danh sách để vào điểm, có bao giờ thầy tìm mãi một cái tên lạ mà không thấy đâu? Thôi thì đành làm

khổ thầy vậy. Và cứ thế, những bài giảng mang âm điệu của lời ca và nhịp thơ cứ cuốn tôi đi qua năm tháng sinh viên của mình.

Là một nhà văn, hẳn thầy hiểu rất rõ những cảm ứng về từ ngữ của tác giả khi sáng tác. Tôi luôn cảm nhận được trong những bài giảng của thầy không chỉ sự lâu thông của một nhà nghiên cứu mà còn là nét lãng du của một người cầm bút. Với thầy, “sáng tác là làm ra hình ảnh của cuộc đời. Hình ảnh nổi tiếp trong cuộc đời mà mỗi thân phận người hôm nay đều mang lấy tâm thức của nhân loại hơn hai ngàn năm. Sáng tác để viết tiếp câu chuyện còn dang dở ấy trong mỗi đời người”.

Cho đến hôm nay, khi thực hiện bài viết này, tôi đã đến gần thầy hơn, để được lắng nghe những câu chuyện mà thầy để lại phía sau bục giảng. Có lẽ thời gian vẫn mãi miết trôi đi giữa cuộc vật đổi sao dời, để trí nhớ phải tập quen dần những mát mát về điều đã cũ. Ở tuổi lục tuần này, các thể nghiệm đầu tiên của tuổi thiếu thời với thầy chỉ còn lại chút nhân ảnh ảo mờ xếp chồng trong muôn vàn kỷ niệm. Như thầy tâm sự, chỉ biết rằng điều còn lại trong hôm nay là một thời đoạn đã từng hăng say tập tành khi tuổi vừa mới lớn. Kể cả những sáng tác được đăng trên *Tuổi Hoa* một thuở, với thầy, cũng chỉ còn lại chút dư vị của thời hương xa.

Năm 1975, thầy bước vào thời cuộc mới với tấm bằng tốt nghiệp cử nhân ngành sư phạm đã mãi ở lại giữa những biến động lịch sử, mà như thầy nói “vẫn còn vài tháng nữa để được trao nhận tấm bằng này”. Thầy bắt đầu giảng dạy tại các trường phổ thông, đến cuối những năm 1980, giáo sư Nguyễn Lộc đã đưa thầy về Khoa Văn của Trường đại học Tổng Hợp TP.HCM. Tại đây, thầy bắt đầu xây dựng những bộ môn văn học mới, từ văn học Nhật Bản đến văn học Trung Cận Đông, những miền hoang đã bỏ ngổ lâu ngày. Thiên chức của một người khai phá cứ thế cuốn thầy đi trong những mãi mê khảo cứu để rồi hơn 30 năm sau, cái tên Nhật Chiêu ghi dấu vào làng văn Việt bằng *Người ăn gió và quả chuông bay đi*. Một Nhật Chiêu được biết đến với “Nhật hồi niệm xuất nhất hồi tân” - mỗi lần chạm tay là một lần mới.

Có lẽ vì được gần và biết đến thầy nhiều hơn nên tôi đã không ngăn mình kiếm lời theo những quy tắc công bằng và cân bằng thông tin mà tôi được học. Bởi, tôi còn hẳn một câu chuyện nữa.

Cuộc gặp gỡ của những cảm thức thẩm mỹ

Trong câu chuyện thứ hai này, tôi muốn kể về cô, người đang ở cách tôi nửa vòng Trái đất: cô Ngọc Huyền, giảng viên Khoa Báo chí và Truyền thông. Vì vậy, để tìm kiếm những chi tiết cho câu chuyện này, cuộc trao đổi của tôi với cô chỉ đành gửi lại trong con chữ của dòng thư tin hiện đại.

Trong những dòng viết đầu tiên để giới thiệu với cô, hình ảnh của cậu sinh viên năm nhất ngày nào chợt thốn thức trong tôi đến lạ kỳ. Phải, trong ký ức ngày ấy, cô Ngọc Huyền - giáo viên chủ nhiệm thời đại học của tôi - người mà chúng tôi chỉ gặp duy nhất một lần, để rồi những câu chuyện về cô chỉ còn lại trong chuyến đi du học sang Mỹ mà các anh chị khóa trên vẫn hay kể về. Cô trong ký ức của tôi là một người nhanh nhẹn và tháo vát. Cô nói rất nhanh nhưng không một chữ nào bị cuốn trôi trong nhịp điệu bất tận ấy. Từng con chữ một, dày dặn, đưa chúng tôi vào những điều mới lạ của cuộc sống sinh viên ở phía trước.

Những dòng email được gửi về ngay trong tối hôm ấy. Ở phía bên kia Trái đất, có lẽ trời đã sáng dần. Cô vẫn giữ thói quen check mail thường xuyên như ngày đầu mà cô giới thiệu với chúng tôi. Thói quen của việc lắng nghe dòng tâm sự thầm kín, bởi đám học trò vẫn thường gửi trao chuyện nhớ nhà xa quê, khi trọ học ở chốn đô hội hoa đèn. Không biết rồi trong số những câu chuyện của tụi học trò sớm nắng chiều mưa ấy, có đứa nào đã trở thành nhân vật của cô không.

Chọn cho mình lối viết của trường phái hiện thực huyền ảo, ngoài chịu ảnh hưởng từ các tác phẩm của Kafka, Marquez, Murakami, Kawabata và thầy Phan Nhật Chiêu, cộng với sự yêu thích chất cổ tích trong tác phẩm của Wilde và kỹ thuật dòng chảy tự do của Woolf, cô còn cho biết thêm: “Cơ bản là mình khó hiểu”. Cái khó hiểu theo cách cô định nghĩa về mình trong “những ý tưởng rất phi lý, rất phù phiếm, không phải râu ông nọ cắm cằm bà kia mà là tóc ông nọ gắn vào móng tay bà kia, nghĩa là còn hơn cả sự khập khiễng. Đó là một sự ngẫu nhiên và cực kỳ phi lý, như hiện thực đời sống vậy. Thú thật, cuộc sống này ngộ và kỳ quái. Các biến cố trong đời chẳng biết đường nào mà lần, toàn là những mảnh ghép vụn vỡ va đập vào nhau, văng tung tóe, mà vì muốn bình yên, người ta phải cố gắng cắt nghĩa và sắp xếp chúng lại cho có trật tự”.

Những cuộc đời song hành

Có thể nói Trường ĐH KH&NV ĐHQG-HCM là nơi tề tựu nhiều thầy giáo - nhà văn nổi bật tại làng văn học Nam phần. Đó là GS.TS Huỳnh Như Phương - nguyên Trưởng khoa Ngữ văn và Báo chí, Trưởng bộ môn Lý luận và phê bình văn học. Ngoài những công trình khảo cứu thời danh về văn học, ông còn là tác giả của nhiều tập tản văn nổi tiếng như *Ngôi nhà và con người* (NXB Văn Nghệ, 2006), *Bây giờ mà có về quê* (NXB Phụ Nữ, 2011), *Hãy cầm lấy và đọc* (NXB Tổng Hợp TPHCM, 2016). Chọn lối viết về các đề tài văn hóa, các tập tản văn của ông vừa cho thấy hình ảnh của một nhà nghiên cứu uyên thâm, cẩn trọng vừa thể hiện một chân dung nghệ sĩ ngôn từ tài hoa, tinh tế biết làm lạ hóa những điều dung dị thành các giá trị nhân văn đầy ám ảnh.

Bên cạnh đó, còn có TS Hà Thiên Sơn, giảng viên Khoa Triết học. Ông là Hội viên Hội Nhà văn TP.HCM với nhiều tập thơ ấn tượng như *Giao điểm hai đường cong* (NXB Trẻ, 1995), *Áo ảnh chiều* (NXB Văn học, 2005), *Châm hoa vàng* (NXB Hội Nhà văn, 2010). Chia sẻ với *Bản tin ĐHQG-HCM*, ông cho biết: “Với tôi, sáng tác văn chương đòi hỏi sự tinh tế và nhạy bén trong tư duy và cảm xúc. Chính điều này giúp tôi rất nhiều khi đứng trên bục giảng cũng như viết sách và những bài luận triết học. Người ta nói triết học là lý trí thường đi qua bộ não còn thơ ca là cảm xúc thường đi qua trái tim, quả đúng như vậy. Thơ mà không có triết sẽ không có chiều sâu của sự khái quát, triết mà không có cảm xúc của thơ ca chấp cánh thì sẽ khô khan và khó bay bổng. Người giáo viên đứng trên bục giảng truyền thụ tri thức, kinh nghiệm cuộc sống... rất quan trọng, nhưng quan trọng hơn là truyền cho người học nguồn cảm hứng và sự khát khao tri thức. Và đến với thi ca đã giúp tôi hoàn thành tốt nhiệm vụ trao truyền tri thức này”.

Tôi đã dừng lại thật lâu để nghĩ về cô, về những người thầy đã đi qua cuộc đời tôi. “Như hiện thực đời sống vậy”. Một hiện thực nào đó mà chúng tôi đã quên mất: ở phía sau bục giảng kia còn là cuộc đời của một con người cũng băng mình trong muôn vàn thống khổ của kiếp nhân sinh. Nhưng với cô thầy, chúng đã mãi ở lại trong những khoảng lặng giữa giờ ra chơi.

Đối với cô, cô chọn cho mình cách “sắp xếp chúng lại cho có trật tự” để khi song hành cả hai cuộc đời đầy hiện sinh của một nhà giáo và nhà văn, cô đều sống thật hết mình. Là một nhà văn, cô “viết như lên đồng, viết một mạch là xong, đắm chìm trong suy tưởng, nhưng tuyệt nhiên không phải để cầu mong có nhiều người yêu mến hay để phá vỡ sự cô đơn. Viết là một cách nghiên ngẫm và sắp xếp lại suy tưởng”. Là một nhà giáo, cô mãi mê với những cuộc khảo cứu, với lịch trình dày đặc của học hành nơi đất khách quê người.

Nhưng sống hai cuộc đời không hề đơn giản. Để có thể đi hết ý niệm hiện sinh trong cuộc đời song hành ấy, như cô bộc bạch: “Văn chương là nơi ta đưa ra các tình huống giả định và hư cấu kết quả. Nghiên cứu là nơi ta phát

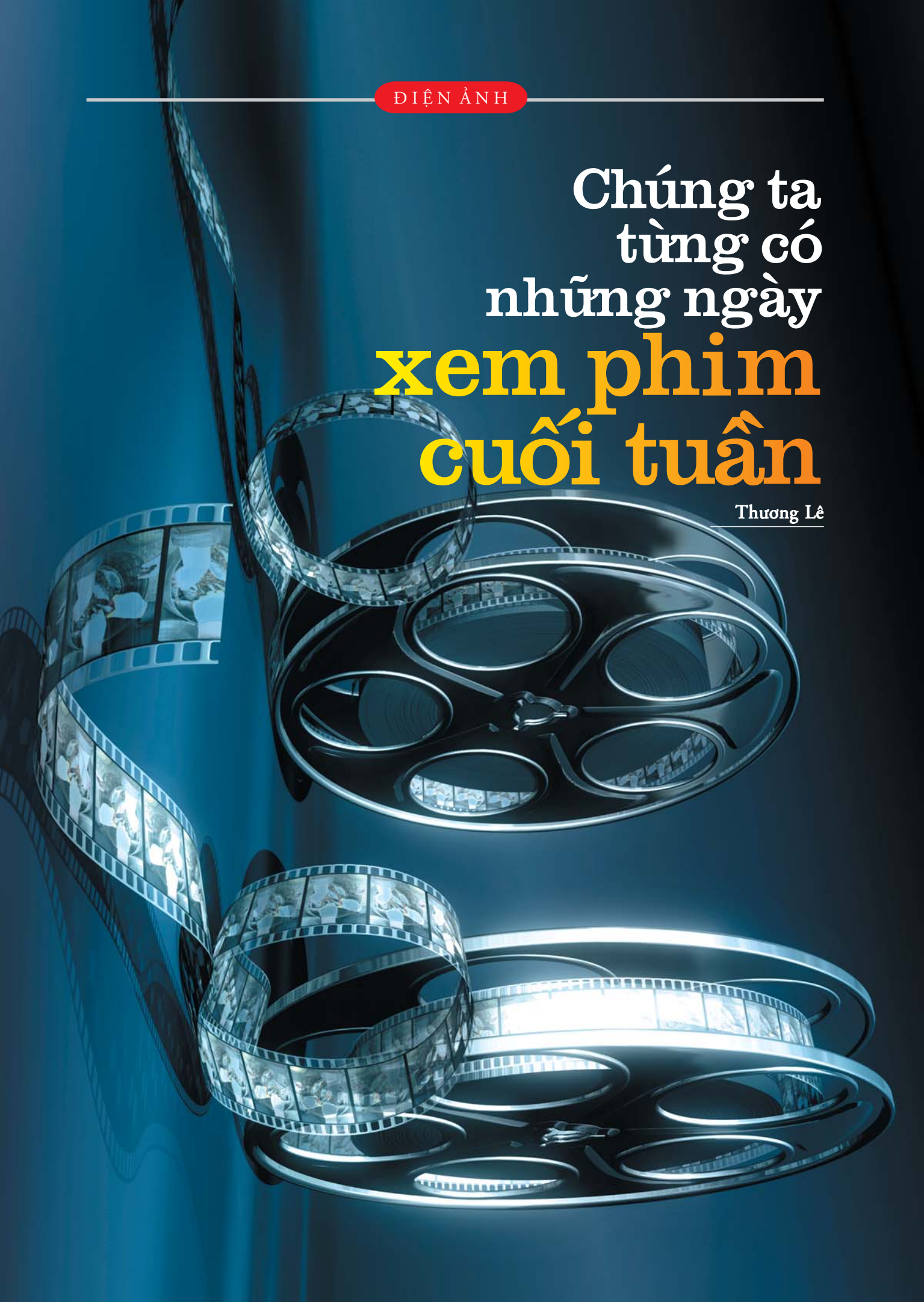
triển các giả thuyết và dùng thực tiễn để cắt nghĩa. Thiết nghĩ làm hai việc đó một lúc chỉ căng não và khiến cho tâm tư bất ổn thôi. Cái được là kỹ năng viết đa dạng, là phát triển ngôn ngữ và tư duy”. Còn cái mất, hẳn cô đã đi qua rất nhiều cô đơn trong cuộc đời mình, những nỗi cô đơn để khơi nguồn cho một sáng tạo trọn vẹn.

Trong câu chuyện về thầy và cô, có lẽ vẫn còn nhiều khoảng trống mà những hữu hạn thời gian trong bài viết này đã không cho phép tôi bước đến được. Cuộc đời song hành giữa hai tính cách giáo chức và văn nhân như thầy Nhật Chiêu chia sẻ là “cuộc gặp gỡ của những cảm thức thẩm mỹ”. Họ “muốn chỉ ra, muốn hướng về cái đẹp” trong mỗi con người để cất lên những niềm thức chân thành, bao dung của kiếp nhân sinh. Tôi đã bắt gặp những niềm thức ấy trong một mạch khách Nhật Chiêu của *Người ăn gió và quả chuông bay đi*, *Mưa mặt nạ*, *Lời tiên tri của giọt sương*, *Tôi là một kẻ khác* (thơ), và *Án ái với hư vô* hay cô Ngọc Huyền với những lối về *Nhà ở cuối đường Coventry*. Những người thầy ấy vẫn tiếp tục dẫn thân trong cuộc đời song hành của mình một niềm hiện sinh trọn vẹn ■

ĐIỆN ẢNH

Chúng ta
từng có
những ngày
xem phim
cuối tuần

Thương Lê

Bẵng đi mười năm không xem ti vi, một ngày rảnh rỗi, tôi ngồi tìm kiếm mấy bộ phim VTV chiếu mỗi cuối tuần năm xưa để xem lại. Những ngày sau khi làm bài tập xong phải căng mắt thức để chờ đến 21 giờ phim mới lên sóng. Và sau đó, hai ngày cuối tuần cứ êm đềm hoặc ám ảnh với những câu chuyện trong phim của xứ người. Thói quen ấy, giờ đã đổi thay...

Phim cũ, nội dung chưa bao giờ cũ

Mỗi chiều thứ Sáu, sau khi rời nhiệm sở, tôi hay ngồi xem lại bộ phim chiếu trên VTV năm xưa. Những bộ phim có tuổi còn lớn hơn cả tuổi của tôi nhưng nội dung chưa bao giờ là cũ. Những bộ phim còn chưa có một tờ poster để quảng cáo, kỹ xảo không màu mè, nhưng nội dung bao giờ cũng chan chứa. Tôi chia sẻ lên Facebook với bạn bè - những con người luôn

Đạo diễn trẻ Bùi Quốc Việt và "mối tình" phim cuối tuần. Ảnh: TL

thiếu thốn thứ gì đó đáng tin tưởng, đáng xem trên thế giới mạng.

Dù thói quen của tôi chỉ có hai cô bạn đón nhận và chia sẻ nhưng cũng đủ để tôi vui vào cuối tuần. Những phim ngoài rạp bây giờ Âu - Mỹ có cả, nhưng thật ồn ào, thật không phải là "thứ cuối tuần" tôi cần.

Xem lần thứ hai cách nhau mười mấy năm cùng một bộ phim tôi mới thấm đủ. Như kiểu bạn uống một ly trà và cần có thời gian để mùi vị lắng lại nơi cuống họng, rồi nuốt một cái. Tôi còn không hiểu, tại sao ngày còn nhỏ xem *Chuyến đi về Bountiful* (1985) có thể nhớ mãi câu chuyện chỉ đơn giản xoay quanh một người già muốn hồi hương dù quê cũ của bà đã tan nát. Tôi còn thanh xuân, cũng chưa quá già để có thể hiểu được người già muốn gì? Người già ở đâu cũng vậy, nếu có chết sẽ chết ở nơi sinh ra. Cũng ly hương nên tôi hiểu, quê hương vẫn không lớn lên, không đổi thay dù thực tế, nó đã "tan nát" so với ký ức.

Một bộ phim "người già" đến thế mà chúng tôi còn háo hức thì những bộ phim về những con vật như phim *A Dog Tale* (Chú chó trung thành Hachiko) thì đó là những người bạn chưa bao giờ quên, chưa bao giờ phai pha trong tâm khảm. Tôi không thể đánh giá được hết giá trị nghệ thuật, chẳng nhớ các diễn viên nhưng khó quên được chú chó ấy và những điều đẹp đẽ, nhân văn. Hachiko - chú chó được gia đình giáo sư người Nhật không có con nuôi như con người. Hachiko có thói quen đón giáo sư về ở

Chú chó Hachiko
và bến tàu năm ấy.
Ảnh: TL

Chuyến
đi về Bountiful
Ảnh: TL

nhà ga tàu điện lúc 3 giờ chiều hằng ngày. Rồi một ngày nọ giáo sư qua đời, chú chó đợi mãi không thấy giáo sư về nữa. 7 năm liên tục chờ đợi của Hachiko khiến tôi khóc không ngừng suốt phần phim còn lại, và buồn mất mấy tuần. Chuyện chỉ có vậy mà nhớ.

Bạn bè cùng tuổi cùng thời với tôi dĩ nhiên là có kỷ niệm chung về những bộ phim như vậy.

Phim Việt và dòng chảy âm thầm

VTV giờ không còn dành đất chiếu các bộ phim nước ngoài vào cuối tuần nữa. Tôi không lý giải được nguyên nhân chỉ đoán rằng, bây giờ khán giả có thể tìm thấy phim trên Youtube hay các kênh khác những bộ phim họ muốn. Có lẽ ba mẹ tôi đã từng hụt hẫng như tôi. Bù lại sự

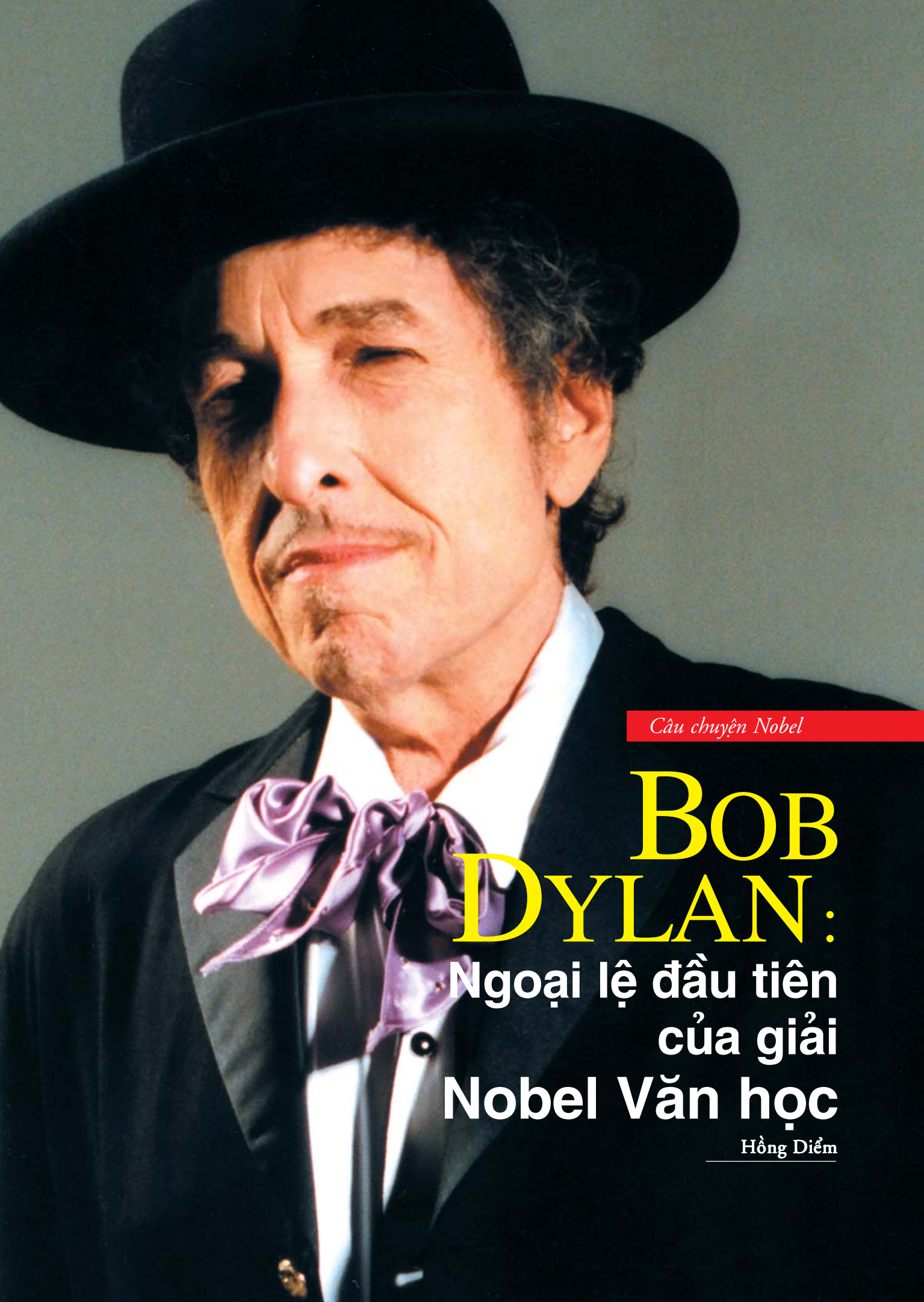
"mất mát mới lạ" đó là một dòng chảy âm thầm khác thế vào khung giờ vàng cuối tuần - những bộ phim Việt. Phim chiếu ở khung giờ ký ức đó có nhiều thể loại, xưa có, mới có. Đạo diễn trẻ có, già có, lão làng cũng có mà mới bước vào nghề cũng có. Họ có thể khác nhau về mọi thứ, nhưng giống nhau ở chỗ: Đã làm phim thì phải chất lượng và nghệ thuật.

Phim cuối tuần là vậy, một tập, xem xong là xong, là gói ghém vào ký ức mà cất đi. Nó là một mỏ vàng đáng để chờ đợi và khai thác từ cả phía người xem và đạo diễn.

Không phải nhờ phim cuối tuần mà đạo diễn trẻ Bùi Quốc Việt mới được biết tới, nhưng đó lại là nơi đem về những cảm tình lớn nhất từ khán giả cho anh - những khán giả cuối tuần công tâm. Tôi chưa bao giờ dám nghĩ tới *Điều ước cuối cùng còn lại* của đạo diễn Quốc Việt lại hay đến vậy. Ất hẳn, cái tên phim sẽ chẳng thể nào bán được vài chục vé khi ra rạp, nhưng chiếu ở đây có lẽ là định mệnh đúng đắn. Phim hay đem chiếu sai nơi cũng là sai, cũng là bỏ phí. Không biết có đưa trẻ nào còn kiên nhẫn ngồi chờ tới 21 giờ 30 mỗi cuối tuần để đón xem những thước phim quá sâu lắng như vậy không?

Phim cuối tuần Việt Nam đa dạng về chủ đề, từ văn hóa, lối sống, chiến tranh, phim về thời còn chưa mở cửa đều có. Như các phim, chẳng có gì khác ngoài sự tận tâm phục vụ vì nghệ thuật. Người ta sẽ cùng thức để chờ thưởng thức một câu chuyện lạ hoặc quen tiếp theo trong mỗi ngày cuối tuần. Cũng đạo diễn Quốc Việt mà qua *Biển trở hoa vàng* lại nói lên chuyện một thủy thủ viễn dương trở về sau chuyến đi dài và đón nhận người vợ ngoại tình. Từ phim cuối tuần, đạo diễn và người xem trở thành bạn của nhau. Hay trở lại những năm 1980 câu chuyện *Trái tim người mẹ* của đạo diễn Nguyễn Văn Đức làm day dứt cả một thế hệ quá túng thiếu, bần hàn đến nỗi phải đem bán con - có thể ví như chị Dậu từng bước ra ở trang văn của Ngô Tất Tố. Hay câu chuyện *Nỗi đau giấu kín* của đạo diễn Trần Vịnh - ai cũng có một đóng đồ nát riêng...

Chúng ta từng có một thời xem phim cuối tuần như thế, rất âm thầm và điềm tĩnh. Với tôi, dù phim Việt hay phim ngoại điều cần nhất ở khán giả đó chính là thời gian đủ thảnh thơi để xem - điều trước giờ chúng ta chưa công bằng với đạo diễn ■

Câu chuyện Nobel

BOB DYLAN:

Ngoại lệ đầu tiên
của giải
Nobel Văn học

Hồng Diễm

Bob Dylan đã cống hiến cho âm nhạc không ngừng nghỉ trong suốt 55 năm qua.
Ảnh: Reuters

Ngày 13/10, Viện Hàn lâm Thụy Điển khiến giới chuyên môn và truyền thông bất ngờ khi công bố chủ nhân của giải thưởng Nobel Văn học 2016 là nhạc sĩ, ca sĩ 75 tuổi Bob Dylan. Điều ngạc nhiên không kém là ngay sau đó, Bob Dylan có một buổi trình diễn tại Las Vegas nhưng ông không đưa ra bất kỳ lời bình luận nào về giải thưởng.

Theo tuyên bố của Viện Hàn lâm Thụy Điển, Bob Dylan được trao giải thưởng này "vì đã tạo nên những biểu đạt đầy chất thơ trong truyền thống âm nhạc vĩ đại của nước Mỹ".

Việc trao cho cá nhân một giải thưởng, hơn nữa là giải Nobel Văn học thì dù ít hay nhiều, người được vinh danh cũng sẽ vấp phải những lời phản đối. Bob Dylan cũng không ngoại lệ. Nhưng nếu nhìn về cuộc đời ông, về những cống hiến của ông khi hoạt động âm nhạc không ngừng nghỉ trong suốt 55 năm qua, thì ông vẫn xứng đáng được vinh danh.

Người ta vẫn hay nói trong thơ có nhạc, trong nhạc có thơ. Âm nhạc vẫn có thể thực hiện nhiệm vụ và chức năng của văn học. Trong âm

nhạc của ông vẫn rất đậm đà chất thơ. Người ta có phân biệt rạch ròi giữa nhạc và thơ để làm gì khi giữa nhạc và thơ từ lâu nay vẫn có một sự gắn kết đặc biệt. Mặc kệ những tranh luận, cho đến nay, ông vẫn hoàn toàn im lặng và Viện Hàn lâm Khoa học Thụy Điển vẫn chưa thể liên lạc trực tiếp với ông từ khi tuyên bố ông là người đoạt giải Nobel Văn học năm nay.

Lễ trao giải Nobel 2016 dự kiến diễn ra vào ngày 10/12, đúng vào ngày mất của người sáng lập giải Alfred Nobel. Theo quy định, người đạt giải Nobel Văn học phải có một bài thuyết trình về văn học trong vòng 6 tháng để nhận được khoản tiền thưởng hơn 900.000USD. Sự im lặng của Bob Dylan đang khiến công chúng tò mò, liệu ông sẽ nhận hay từ chối số tiền này?

Người nghệ sĩ vốn sâu sắc và đa cảm. Đặc biệt là người đã dành hơn nửa thế kỷ để cống hiến, để hết lòng vì công chúng như Bob Dylan. Nghệ sĩ chỉ thật sự có ảnh hưởng khi họ truyền được cảm hứng cho người khác, giúp cho người khác sống "sâu" hơn. Bob Dylan từng nói rằng: "Không thành thật với tim mình bạn sẽ thất bại". Câu nói này đã giúp nhiều người dừng lại, dừng lại để xem thật ra trong khoảng thời gian đã sống, mình đã thật sự lắng nghe trái tim mình và thành thật với nó bao giờ? Người nghệ sĩ làm được những điều như thế mới là người nghệ sĩ chân chính. Bob Dylan đã dành cả cuộc đời ông để làm điều đó.

Sau mọi chuyện, những tranh luận đã dần nguội lạnh và Bob Dylan vẫn luôn im lặng như thế. Những thắc mắc, hiếu kỳ của công chúng sẽ được giải đáp sớm thôi, vào ngày 10/12 sắp tới ■

Bob Dylan từng biểu diễn ở Việt Nam

Bob Dylan tên thật là Robert Allen Zimmerman, sinh ngày 24/5/1941 tại Duluth, Minnesota, Mỹ. Ông có nhiều ca khúc thành công như: Blowin' in the wind, A hard rain's a-gonna fall, Like a rolling stone, Knockin' on heaven's door...

Bob Dylan được giới thiệu vào Rock and Roll Hall of Fame năm 1988. Ông nhận được rất nhiều giải thưởng uy tín, trong đó hơn 10 lần đoạt giải Grammy.

Bob Dylan từng biểu diễn tại TP.HCM đêm 10/4/2014. Có 5.000 khán giả xem ông hát ở sân vận động ngoài trời Trường ĐH RMIT trong suốt gần 2 giờ đồng hồ với 20 ca khúc.

Những người nuôi giữ bò câu* và ngôn ngữ của sự im lặng

Trần Lê Hiếu Hạnh

Học theo bò cạp, im lặng là năng khiếu lớn nhất và là vũ khí lợi hại của Yael. Cô gái có mái tóc màu hoa phượng vĩ, đỏ rực và nóng bỏng như lửa, bất chấp tất cả vẫn tiếp tục cháy. Cô là "con gái người sát thủ".

Revka im lặng vì không có lời nào dành cho những gì bà đã chứng kiến. Học từ bò câu, không cần lời bà vẫn biết điều mong muốn, khát khao của tạo vật. Bà là "vợ người thợ làm bánh".

Aziza im lặng để che giấu quá khứ, trốn chạy sự thật. Cô là một nữ chiến binh. Nhưng mọi người chỉ biết cô là "người yêu của chiến binh".

Bí mật là đặc điểm lớn nhất của Shirah. Cô tiên đoán được tương lai nhưng không đủ sức mạnh thay đổi số phận. Cô là "phù thủy xứ Moab".

Con gái người sát thủ. Vợ người thợ làm bánh. Người yêu của chiến binh. Phù thủy xứ Moab. Đó là bốn phần của tác phẩm Những người nuôi giữ bò câu của Alice Hoffman và cũng là bốn nhân vật điển hình cho thân phận phụ nữ Do Thái vào năm 70 sau Công nguyên, trong thời gian người Roma tấn công pháo đài ở Masada. Đó là nơi ở của những người "chẳng còn gì để quay về", vì nhà của họ "đã bị đốt trụi", làng của họ "bị san bằng". Nhưng trước khi Jerusalem thất thủ với cuộc tự sát hàng loạt của người Do Thái, pháo đài Herod trở thành nơi chứng kiến nhiều sự sống. Mầm sống chuyển động, cựa quậy trong Yael, Shirah... Và khi những mầm sống ấy chào đời, "từ hủy diệt sẽ lại có ánh sáng" (lời của Shirah). Mầm sống bắt đầu từ những điều bé nhỏ như khi người ta gói nhau thai đứa bé vào một mảnh vải và đem chôn nó ngoài vườn theo phong tục. Điều đó "cho phép tinh túy của sự sống mới làm màu mỡ trở lại chất đất cằn cỗi" (lời của Revka).

Sự im lặng của phụ nữ bắt đầu từ những nỗi đau. Nỗi đau sắc bén như lưỡi dao của sát thủ cắt

đứt âm thanh lời nói và dồn nó lên đỉnh điểm thành sức mạnh của niềm tin, ý chí và nghị lực chống chọi sự khắc nghiệt của chiến tranh. Nếu Eleazar Ben Ya'ir, Amram... là những chiến binh đổ máu vì dân tộc, thì Yael, Shirah... là những phụ nữ chiến đấu bảo vệ những đứa con. Dân tộc của họ nằm trong hơi thở những sinh linh bé bỏng. Sự lựa chọn của Yael đã nói lên điều đó, khi cô mang trong mình đứa trẻ mà mọi người không biết cha nó là ai: "Thứ em sắp sửa đem đến thế giới này mới quý báu. Vì thế, nếu anh là người cần phải trách cứ thì anh cũng chính là người em cần mang ơn".

Sự im lặng của những phụ nữ trầm mặc với công việc nuôi giữ bò câu được đánh giá như sự vinh quang. Vì họ làm việc với những tạo vật sống trên trời cao. Cảm giác ban đầu của Revka là túi thân khi hốt phân bò câu nhưng bà sớm nhận ra "không có những con bò câu, rất có thể pháo đài đã sụp đổ. Chỗ phân chim được vãi ra trong các vườn cây ăn quả đã làm thế giới của chúng tôi đầy sắc xanh và sự sống...". Cả khi pháo đài tan vỡ, chim bò câu vẫn có giá trị khác - giá trị của tự do, như lời kể của Yael dành cho

các con: "Tôi nói con sư tử này không là vua của điều gì ngoài tự do của bản thân nó (...). Chúng tôi từng có một nghìn con bò câu và đã thả tự do cho chúng nhưng nếu nhìn lên trời, chúng tôi vẫn có thể trông thấy chúng, ngay cả khi chúng tôi đã ở rất xa". Phù thủy xứ Moab nhìn thấy lũ bò câu "làm sáng màn đêm bằng ánh sáng của chúng, gửi đi bức thông điệp rằng có thời khắc để chết và thời khắc để đứng lên".

Sự im lặng của những phụ nữ là tình thương,

tình thân gia đình. Đó là cách Aziza gửi đến em gái Nahara và em trai Adir dù phải từ bỏ mạng sống của cô. Đó là sự bao dung của Yael dành cho người cha sát thủ và anh trai Amram. Đó là tình yêu mãnh liệt của Shirah trao cho vị thủ lĩnh Eleazar Ben Ya'ir... Chất keo hàn gắn những thành viên trong gia đình nằm ở mầm sống trong người phụ nữ: "Hai con người vốn đã quay lưng với nhau nay lại làm lành vì đứa trẻ mới ra đời".

Sự im lặng của những phụ nữ là mặc cảm tội lỗi và sự chờ đợi. Trong pháo đài Herod, khi đối diện với phù thủy xứ Moab, Revka không chỉ ước mong có lại tiếng nói cho các cháu mình sau khi chúng chứng kiến mẹ chúng bị bọn lính hành hạ mà bà còn có thêm một điều ước khác: "Tôi ước được tha thứ".

Sự im lặng của những phụ nữ từ sự khốc liệt của chiến tranh. Yael thốt lên: "Tất cả đàn ông đều thay đổi trong chiến tranh". Aziza hiểu một phần con người anh trai Yael, chính là người chiến binh cô từng yêu, đã bị mất đi. Chiến tranh đến, con người không thể tránh khỏi cái chết. Nhưng từ đó, sự sống được hồi sinh: "Hai anh em lại chọn học nghề của ông ngoại. Mỗi buổi sáng chúng tôi lại thức dậy trong mùi thơm của bánh mì...". Yael dùng dao rạch vào chân mình để đếm số ngày cô ở trên sa mạc hay sự ghi nhận các kỳ trăng mới giúp Yael đối theo thời gian, đối theo sự sống. Và thiêng liêng hơn, với con gái người sát thủ, điều đó "đồng nghĩa với sự tái sinh của dân tộc chúng tôi, cũng là lời nhắc nhở rằng luôn có ánh sáng cả trong bóng tối".

Alice Hoffman với vai trò một tiểu thuyết gia "đem lại tiếng nói cho những người đã phải im giữ quá lâu". Tác giả viết nên cuốn tiểu thuyết với sự đồng cảm và thương yêu. Đó là ngọn gió lay động tâm hồn của bất kỳ ai đến với câu chuyện Những người nuôi giữ bò câu và thâm nhập vào thế giới của những phụ nữ - thế giới ngôn ngữ của sự im lặng ■

.....
* Tác giả: Alice Hoffman, Dịch giả: Lê Đình Chi, NXB Phụ Nữ, 650 trang.

“Đặc sản” SÀI GÒN

Thùy Linh

Tiếng leng keng của chiếc chuông gió treo ngay cửa ra vào làm tôi giật mình nhìn lại. Cửa vừa mở ra một dòng nước ào vào, anh chủ quán vội vàng đóng cửa lại rồi lầm bầm: Hôm nay nước tràn cả vào đây.

Những giọt mưa rơi xuống lướt qua ánh đèn sáng lóa đẹp một cách mơ màng làm tôi mãi mê nhìn lên mà quên nhìn xuống, câu nói ấy làm thay đổi hướng mắt của tôi. Nhìn xuống đường: ôi trời ạ! nước ngập lênh láng. Những người đang hì hủ đẩy chiếc xe chết máy làm tôi rợn người. Phần vì lo cho nhỏ bạn không biết trên đường đến đây xe nó có bị chết máy hay không mà sao tôi đã đợi gần một tiếng rồi vẫn chưa thấy tăm hơi của nó. Phần vì cảnh tượng này gợi lên trong tôi một ký ức vừa kinh hoàng vừa ám áp khi còn là sinh viên năm nhất.

Năm đó, tôi chỉ là con bé 18 tuổi chân ướt chân ráo lên Sài Gòn trọ học. Một buổi chiều nọ, cái laptop mẹ tặng nhân dịp đậu đại học, bình thường chơi game lướt web thì nó làm việc rất cật lực, nhằm ngay lúc tôi làm bài thuyết trình thì lại giở chứng, hiện lên một màn hình xanh chết chóc. Ngày mai phải thuyết trình, với kinh nghiệm ba tháng ở thành phố này tôi biết ngay giờ tan tầm thế nào cũng bị kẹt xe nhưng cũng đành xách cái máy ra tiệm sửa. Hối ơi! kinh nghiệm ba tháng của tôi chẳng là gì so với mùa mưa "Si phố", máy tính sửa xong nhưng tôi không thể về được vì mưa lớn kéo dài. Hơn nửa tiếng, mưa nhẹ hạt hơn, lo lắng không thể làm xong bài thuyết trình tôi đánh bạo phóng xe về, nhưng khi đến đoạn Cao Thắng giao với 3 tháng 2 thì tôi không thể nào đi tiếp được nữa. Nước ngập lên cả sàn chiếc Attila của tôi và nó chết

máy. Lần đầu tiên trong đời tôi biết thế nào là ngập đường. Hì hục đẩy chiếc xe hơn trăm ký trong làn nước cao hơn đầu gối, tôi phải kéo cao dây túi đựng máy tính lên đến bụng để nó không bị dính nước. Có vẻ như thế chưa đủ thảm với một đứa con gái hay sao mà ông trời xui khiến... tôi không mang theo một "cắc". Đã vậy, vội vàng thế nào tôi cũng bỏ luôn cái điện thoại ở nhà.

Tiền không có, điện thoại cũng không, xe thì hư, nước thì ngập lên gần hết đôi chân chỉ vài cen-ti-mét của tôi, mưa trên đầu vẫn đổ xuống rả rượi. Tình cảnh của tôi lúc đó chỉ có thể gói gọn trong ba từ "siêu thảm hại". Còn cảm giác thì vừa mệt, vừa sợ, vừa lo, vừa bực mình, vừa chán nản. Mọi hi vọng í ớ của con người đều dồn lại một mối trong đứa con gái bé nhỏ mới chân ướt chân ráo bước vào đời là tôi đây. Thật sự, lúc đó tôi đã rơi xuống tận cùng của nỗi sợ. Tôi đang ở quận 10 còn nhà trọ của tôi thì ở tận Gò Vấp, lúc ấy đã 8 giờ tối, tôi không biết phải xoay xử thế nào, bầu vú vào ai, đâu biết là cứ dắt xe mãi thế này thì đi

tối sáng cũng chưa về tới nhà nhưng ngoài việc dắt xe ra thì tôi không còn biết làm gì nữa. Cứ mỗi bước đi là tôi lại rơi một giọt nước mắt. Nhìn con đường xa vời vội lênh láng nước thiếu điều đem "xuông" ra bơi còn được... tôi muốn bỏ quách tất cả cho xong, không thuyết trình, không học hành gì nữa. Có lẽ điều an ủi duy nhất là có nhiều người cũng dắt xe như tôi nhưng họ có tiền, sửa xe xong thì chạy tiếp. Dòng người sánh bước cùng tôi mỗi lúc thưa dần càng làm tôi lo sợ, và lúc này tôi biết cái cảm giác "bị bỏ lại phía sau" nó đau đớn đến nhường nào.

Và bảy năm sau tôi không thể trở lại Sài Gòn với cương vị là một phóng viên đi công tác, cũng không thể ngồi ở quán cà phê hồi tưởng kỷ niệm này nếu không có một chàng trai tốt bụng cho tôi mượn 100 ngàn để sửa xe. Lúc cho tôi mượn tiền có vẻ như anh không nghĩ là được trả lại, vì anh ấy đã vội chạy đi. Người Sài Gòn đúng là bận thật. Và nếu tôi không vội gọi anh lại xin số điện thoại thì đến tận bây giờ tôi vẫn chưa thể trả lại cho anh món nợ ân tình. Với một người không quen không biết, nguy cơ mất tiền của anh là rất lớn nhưng anh vẫn ra tay cứu giúp mà không cần báo đáp. Chính những con người như anh đã giúp những đứa con xa nhà như tôi bám trụ lại mảnh đất Sài Gòn vốn hời hả và đầy khắc nghiệt.

Tiếng chuông gió lại vang lên, tôi nhìn ra cửa thì thấy nhỏ bạn thời đại học của mình chạy vào với bộ đồ ướt nhem, mặt mày lem luốc bùn đất. Nhìn thấy tôi, nó chạy sà vào bàn vỗ lấy hộp khăn giấy vừa lau mặt vừa thao thao: Trời ơi sao không hẹn chỗ khác... hết kẹt xe ở 3 tháng 2 rồi bị ngập ở An Dương Vương, nước lên lút bánh xe, chạy không được, dắt bộ muốn chết luôn... Đã vậy xe tao còn bị lọt xuống cái hố cống đang thi công nữa chứ... Thiệt tình đường sá gì đâu mà cứ làm hoài không xong hà... Cũng may, thấy xe tao bị lọt hố người ta đẩy lên tiếp... Nếu không may đợi tao tới sáng rồi...

Tôi mỉm cười. Thế mới là Sài Gòn.

Kẹt xe.

Ngập đường.

À "đặc sản" Sài Gòn còn có lòng tốt của con người nữa chứ ■

Mùa sa kê chín rụng trong tim

La Mai Thi Gia

Nhà mình có một cây sa kê, nhà hàng xóm của mình có một cây sa kê, hàng xóm của hàng xóm của mình cũng có một cây sa kê. Nói chung là cả khu phố của mình, bất kỳ nhà ai và nhà hàng xóm của nhà ai cũng có một cây sa kê.

Lá sa kê tán to và xanh mướt, rợp bóng mát trước sân nhà, thành cái dù che nắng hữu hiệu cho đám trẻ con trong khu phố bày đủ trò chơi: đá banh, đá nhau, đánh cầu, đánh nhau, đập xe, đập nhau... Nhưng đó là vào mùa sa kê hồn nhiên, còn đến mùa chúng nó rủ nhau sinh sản thì cả khu phố ai cũng phát khiếp. Hôm trước mới nghe hàng xóm của mình bị sa kê roi trúng đầu u một cục bự, bữa nay lại nghe chú chó lông xù xinh xắn bé xíu của hàng xóm của hàng xóm bị sa kê roi đè gãy chân phải đi bệnh viện thú y bó bột. Tội nghiệp con bé, đang nằm sưởi nắng trong sân và say giấc mơ màng, thì một quả sa kê to vật vã lồm chồm

gai thối cuống rụng thẳng xuống ngay chỗ con bé nằm. Cũng may là không vô đầu, nếu không thì... chắc gia chủ khóc hết nước mắt.

Thế là cả xóm thiết lập khu phố luật, không cho tụi nhỏ chơi quây quần dưới những tán lá rợp bóng mát nhưng đầy nguy hiểm kia nữa. Qua 5 giờ chiều, trời hết nắng tụi con nít mới được ra khỏi nhà hện hò nhau và phải chạy chơi ngay giữa lòng đường, không được nép vào trong sân nữa. Mỗi lần nghe còi xe te te là mới được tấp vào trong lề.

Sa kê nhà ai rụng thì nhà nấy lụm, trái rụng toàn là trái chín hoặc quá chín, hấp lên ăn nghe bùi bùi và rất ngọt, ngon hơn khoai tây nhiều, hoặc làm gỏi sa kê tôm khô, hoặc hầm xương đuôi heo, hoặc xắt lát nhỏ chiên giòn chấm bơ đường hay tương ớt là tụi nhỏ khoái nhất. Nên sáng sáng ra mới có chuyện hàng xóm với hàng xóm hỏi nhau: nhà chị rụng mấy trái? Nhà tui rụng quá trời không biết mần chi cho hết đây. Thùng rác chung của khu phố mùa này bao giờ cũng đầy ú nụ lá sa

kê khô rụng và trái sa kê chín nẫu rơi xuống nát bét, nhoe nhoét hết cả khoảng sân mỗi nhà.

Chuyện sa kê có lẽ chỉ có vậy nếu không có vụ việc nghiêm trọng của sáng hôm qua, mình đang lục đục dắt xe ra đưa con đi học thì nghe hàng xóm của mình gào lên: "Trời ơi, mớp mát cái nóc xe rồi". Mình giật mình nhìn qua, mặt lão hàng xóm hết sức phẫn nộ, nóc xe BMW mới cưới về chưa đầy một tháng của lão bị lõm xuống một miếng và quanh đó là những miếng thịt sa kê văng ra khắp nơi. Mình lấm bầm "Thôi rồi, hàng xóm ơi, BMW ơi!". Lão quát mắt nhìn mình nói "Chị coi nè", rồi chỉ lên trời. Mình nhìn theo ngón tay sang trọng quen cầm vô lăng BMW của lão và... hết hồn khi phát hiện: cành sa kê đang lùa xòa che bóng mát cho xe của lão và lủng lẳng đầy những trái to bự kia là thuộc quyền sở hữu của nhà mình. Nghĩ sao sân nhà mình không che mát, tự nhiên vươn cành qua tới nhà hàng xóm mần chi cho đắc tội. Mình cười hì hì với lão rồi nói với giọng đầy thông cảm sẽ

chia "Hôm bữa xe nhà tui cũng bị dính hai lỗ phải đi làm lại đó, anh rảnh thì leo lên hái hết trái non trái già đi cho yên tâm". Nói xong mình phóng xe đi mất, mình biết đằng sau có người đang xót xa biết mấy vì thương em BMW trắng xinh như mộng đã bị một vết sẹo trên lưng.

Nói chơi mà đầu gối lão làm thiệt, lão kêu người tới... chặt luôn nhánh sa kê to bự của nhà mình lỡ lằm vươn qua nhà lão, lão cũng hái trụi hết trái sa kê trên cây nhà lão và hàng xóm cũng đồng loạt thuê mấy người đó leo lên hái sạch trái và chặt hết các nhánh sa kê dài để đảm bảo yên tâm mùa mưa sắp tới.

Chiều đón con về, thấy ngổn ngang quanh khu phố là trái và cành lá sa kê xanh mướt nằm la liệt tả tơi. Cây sa kê của mình cũng bị chặt trụi hết cành nhánh, thấy cụt ngùn, trụi lủi mà thương thương gì đâu. Thương luôn tụi nhỏ chẳng được chơi đùa dưới những tán lá xanh um, hít thở hương sa kê chín thơm ngòn ngọt, rồi khi nào lên con thêm sa kê chiên giòn chấm bơ đường thì lại nỉ non mẹ đi chợ mua về ít trái, mà có rẻ đâu, những 50 nghìn một ký. Bà nội tụi nhỏ sáng ra đi bộ quanh khu phố, nhặt vài lá sa kê khô rụng trong sân cho vào thùng rác chứ không phải cặm cùi quét hốt từng đồng lá to như trước nữa. Hàng xóm láng giềng cũng hét í ới hỏi nhau sa kê nhà tui, nhà chị rụng mấy trái.

Sáng nay người cũ nhắn tin: anh mới xem hình cây sa kê em đưa lên Facebook, nhìn trụi lủi tội tội làm sao em ạ, không biết cái gốc cây sa kê của tụi mình ngày xưa có bị người ta chặt hết cành lá như vậy không nữa. Anh vẫn nhớ đêm cuối cùng dưới tán lá sa kê xanh mướt, mắt em đầy nước rồi nói với anh "Anh qua bên nhớ tìm khu phố nào có nhiều sa kê mà trọ, khi nào em lấy chồng, em cũng sẽ trồng hai cây sa kê hai bên cổng cho tụi trẻ con nhà em có bóng mát đùa chơi".

Mình bần thần, mới đây thôi mà đã hơn 10 năm rồi, cây sa kê của hai đứa ngày xưa trong sân nhà cũ của anh chắc đã già cần cỗi, mà biết đâu người chủ mới của ngôi nhà đã chặt bỏ nó từ lâu rồi và mình thì cũng lâu rồi, từ khi theo chồng đã không còn về qua chốn ấy. Mình dắt xe ra sân để đi làm, nhìn lên những tán cây cụt ngùn chẳng còn một trái sa kê nào mà sao nghe như có vị thơm thơm ngòn ngọt nào đó quanh đây cứ thoang thoang và da diết, bất giác lại nghe sùi sụt trong lòng và hai mắt đỏ hoe.

Lại thêm một mùa sa kê chín rụng trong tim ■

Thạc sĩ Phan Trung Vĩnh -
giảng viên Khoa Vật lý,
Trường ĐH KHTN, ĐHQG-HCM.
Ảnh: Thanh Tú.

PGS.TS Hồ Thanh Phong -
Hiệu trưởng Trường ĐH Quốc Tế.
Ảnh: NVCC.

NHỮNG THẦY GIÁO ẤN TƯỢNG

Thanh Tú - Hoàng Quyên

Từ những "lão sư" tận tụy

Các thế hệ sinh viên Khoa Vật lý của Trường ĐH KHTN, ĐHQG-HCM đều nhớ thầy Phan Trung Vĩnh. Làm giảng viên từ năm 2008, thầy Vĩnh nổi tiếng với cách giảng bài sinh động, nhiệt tình, "cháy" hết mình với sinh viên.

Thầy Vĩnh luôn chăm chút bài giảng thật tỉ mỉ và là người đến sớm trước mỗi tiết học để chuẩn bị dụng cụ giảng dạy. Thầy mày mò tìm kiếm những thước phim tư liệu ở khắp nơi để trình chiếu cho sinh viên. Thầy khuyến khích sinh viên học theo sơ đồ tư duy, ghi nhớ theo hướng liên tưởng mới chứ không phải học thuộc lòng rồi sau đó... quên sạch.

Bên cạnh những kiến thức vật lý, thầy Vĩnh còn truyền lại cho sinh viên những kinh nghiệm, bài học về cuộc sống rất giá trị. Thầy chia sẻ: "Đối với người thầy, chữ 'tâm' phải đặt lên hàng đầu. Hạnh phúc của tôi là những giờ được lên lớp, tiếp xúc với các sinh viên, truyền dạy cho sinh viên những kiến thức mà mình có".

Bạn Đinh Thị Thu Huyền, sinh viên năm II, Khoa Vật lý cho biết: "Nhiều sinh viên vô cùng thích thú với cách giảng bài lôi cuốn và dễ hiểu của thầy. Những kiến thức vật lý khô khan trở

nên mềm mại trong giờ học của thầy với tiếng nhạc và hình ảnh từ những video clip do thầy sáng tạo. Mình học ở thầy rất nhiều bài học và đức tính quý giá".

Thầy Hồ Thanh Phong, Hiệu trưởng Trường ĐH Quốc Tế ĐHQG-HCM được sinh viên quý mến tặng cho biệt danh "thầy hiệu trưởng bất thường". Sự nổi tiếng của thầy Phong không thể không kể đến status "Đừng có học tại ĐH Quốc Tế" của sinh viên Huỳnh Quang Minh đăng trên Facebook vào 28/8/2015. Bài viết này ngay lập tức gây sốt trong cộng đồng mạng với hơn 6.700 lượt like và gần 2.000 lượt chia sẻ tại thời điểm đó.

"Thầy hiệu trưởng bất thường" gây ấn tượng với hình ảnh thầy mặc vest vào căng-tin ngồi ăn trưa cùng sinh viên như những người bạn, rồi hỏi han từng sinh viên: "Ăn được không em, có muốn thay đổi gì không?".

Không chỉ thế, mỗi khi sinh viên đi trên con đường có mái che từ trường ra căng-tin mà giờ đây thành con đường râm mát chuyên để... selfie đều nhớ đến thầy Phong vì thầy chính là người đề xướng ý tưởng xây dựng con đường xanh này.

Thầy Nguyễn Việt Quốc
khi đang du học tại Hàn Quốc.
Ảnh: NVCC.

Giảng viên Lưu Minh Sang
trong một chuyến đi công tác.
Ảnh: NVCC.

Vui vẻ, hóm hỉnh, nhiệt huyết, yêu nghề luôn là những nét đáng yêu của người thầy, dù ở độ tuổi nào, trong mắt sinh viên ở trường đại học. Hơn nữa, sự kết nối thân thiện giữa hai thế hệ, giữa sinh viên với giảng viên cũng thường mang đến động lực, nguồn cảm hứng để sinh viên phấn đấu trong học tập và rèn luyện.

Đến những "hot boy" nhiệt tình

Thầy Lưu Minh Sang, Trường ĐH Kinh tế - Luật, ĐHQG-HCM là giảng viên trẻ biết truyền cảm hứng sống tích cực, phóng khoáng với sinh viên. Thầy Sang 27 tuổi nên khá gần gũi và hiểu được cảm xúc của sinh viên thế hệ 9X.

Thầy Sang có ngoại hình và cách phục trang rất "hot boy". Tuy nhiên, theo thầy đáng vẻ bên ngoài dù quan trọng vì nó dễ gây cảm tình với người đối diện nhưng đó không phải là yếu tố quyết định làm nên giá trị của một người thầy. Quan trọng nhất ở người thầy vẫn là nội dung, là kiến thức, là khả năng sư phạm và tư cách đạo đức.

Thầy Sang dành nhiều thời gian cho các chuyến du lịch, thực tế để thu thập kiến thức và kinh nghiệm. Đến nay, thầy đã đến được 36 tỉnh thành trong cả nước. Thầy chia sẻ: "Thời gian nằm trong tay mình, không nên ngại biện rằng mình không đủ thời gian để làm một điều gì đó. Tích lũy vốn sống, rèn luyện nhân cách, trí lực và thể lực là điều thầy đang hướng đến, vì chúng là tài sản gốc của mỗi con người". Sở thích đi phượt của thầy xuất phát từ mong muốn trải nghiệm thực tế, tích lũy vốn sống cho mình. Sau mỗi chuyến đi thầy thường cảm thấy mình trưởng thành hơn, sống

tích cực hơn, tinh thần cởi mở hơn.

Thầy Nguyễn Việt Quốc ở Trường ĐH CNTT ĐHQG-HCM cũng là một "hot boy" trẻ trung, vui tính. Những giờ học của thầy luôn tràn ngập tiếng cười. Thầy "lấy lòng" sinh viên không chỉ về ngoại hình khỏe khoắn, điển trai mà còn bằng sự nhiệt tình, trách nhiệm, hết lòng chia sẻ kiến thức, kinh nghiệm cho sinh viên. Với nhiều sinh viên, thầy Quốc là người có kiến thức rộng ở nhiều lĩnh vực. Đó là kết quả của quá trình miệt mài đọc sách, chăm chỉ lên thư viện, mày mò nghiên cứu của thầy.

"Khi sinh viên cảm thấy hào hứng với bài giảng thì đó là niềm vui, niềm hạnh phúc của người thầy. Mình không chỉ tập trung cho những kiến thức trong sách vở mà còn mang vào giờ giảng những điều thực tế trong cuộc sống. Có lẽ vì vậy nên sinh viên cảm thấy thú vị hơn chẳng?" - thầy Quốc chia sẻ.

Bạn Trần Khắc Huy, sinh viên năm IV Khoa Kỹ thuật Máy tính, cho biết: "Mình cảm thấy vô cùng tự hào, hạnh phúc khi được học một người thầy tận tụy với sinh viên như thầy Quốc. Về đẹp trai, cộng với tài năng, thành tích học tập nổi bật của thầy luôn là hình mẫu lý tưởng để sinh viên nỗ lực hướng đến" ■

Hiệp và Minh (từ trái sang) sửa xe miễn phí cho sinh viên. Ảnh: NVCC

Tòa nhà A20, KTX ĐHQG-HCM là nơi Minh và Hiệp sửa xe miễn phí. Ảnh: NVCC

Hai "soái ca" sửa xe miễn phí

Trong mắt nhiều sinh viên ở Ký túc xá ĐHQG-HCM (KTX), hai chàng trai Văn Minh Hiệp (năm II Khoa Môi trường & Tài nguyên), Nguyễn Công Nhật Minh (năm II Khoa Kỹ thuật Xây dựng) Trường ĐH Bách Khoa ĐHQG-HCM là "soái ca". Bởi sau trận mưa lịch sử ngày 26/9, Minh Hiệp và Nhật Minh đã trắng đêm sửa chữa miễn phí hàng chục chiếc xe máy hư hỏng nặng do bị ngập nước.

Phương Thế Ngọc

Và đó là câu chuyện về những người trẻ tử tế.

Sửa xe vì... "tình thương mến thương"

"Kỳ kèo" mãi Minh Hiệp và Nhật Minh mới chịu trả lời phỏng vấn. Bởi như Minh Hiệp chia sẻ: "Chuyện tụi em làm có gì đâu, sửa xe vì tình thương mến thương anh ạ". Minh Hiệp nhớ lại: "Hôm đó xe em cũng bị ngập nước, em sửa xong

thì thấy rất nhiều bạn chung hoàn cảnh nên quyết định sửa dùm với hy vọng đỡ được đồng nào hay đồng ấy. Lúc đầu em chỉ nhận sửa xe cho 5 bạn thôi, nhưng sau đó thấy quá nhiều xe, sợ các bạn phải mất tiền triệu khi mang ra tiệm sửa chữa, nên em nhận giúp thêm".

Hành động "nhận giúp thêm" của Hiệp và Minh là liên tục sửa đến hàng chục chiếc xe miễn

TS Lê Thị Thanh Mai, Trưởng Ban Công tác Sinh viên trao bằng khen của Ban Giám đốc ĐHQG-HCM cho Nhật Minh và Minh Hiệp. Ảnh: BK

phí. "Em nhớ hôm đầu tiên hai đứa sửa mãi vẫn còn 3 chiếc chưa xong, đến 11g đêm tụi em phải dựng lều ngủ cùng xe để mai 'chiến đấu' tiếp" - Nhật Minh cho biết.

Chưa từng học qua một lớp đào tạo sửa xe nào, chỉ là hằng ngày mày mò sửa "con ngựa chiến" của mình, cả Hiệp và Minh trở thành những "thợ sửa xe bất đắc dĩ". Xe nào hư hỏng nhẹ, có thể phục hồi được thì cả hai bắt tay sửa chữa, còn xe nào "bệnh" quá nặng, cần thay thế phụ tùng thì Hiệp và Minh đi hỏi giá và báo lại cho các bạn sinh viên để tránh tình trạng ra ngoài bị "chém đẹp".

Những ngày sửa xe miễn phí đọng lại trong Hiệp và Minh nhiều kỷ niệm. Buồn nhất là cảm giác bất lực nhìn những chiếc xe bị hư hỏng quá nặng, khó có thể phục hồi. Có hôm công sức cả buổi trời đi tong hết khi đang sửa xe dưới sảnh KTX thì bất ngờ mưa lớn. "Hôm ấy tụi em đẩy xe từ hầm lên và đội nắng cả buổi trưa để sửa, lúc gần xong thì trời đổ mưa, thế là hàng chục chiếc xe đang sửa phải làm lại từ đầu" - Minh Hiệp nhớ lại.

Nhưng những ngày được giúp đỡ các bạn sinh viên là những ngày vui, mà vui nhất là... khi nghe được tiếng máy nổ, và biết quanh mình còn rất nhiều người tốt như chuyện anh chủ tiệm photo ở tòa nhà A4. "Tụi em đi mượn bình hơi khắp nơi nhưng không được vì người ta có vẻ không tin tưởng tụi em. Cuối cùng thì được sự giúp đỡ tận tình của anh chủ tiệm photo, nhờ đó tụi em sửa được nhiều xe cho các bạn hơn" - Nhật Minh tâm sự.

Mong mọi người biết giúp đỡ nhau

Hành động đẹp của hai sinh viên Văn Hiệp

và Nhật Minh được nhiều thầy cô, bạn bè khen ngợi. Trên fanpage Hội những người ở Ký túc xá khu B ĐHQG-HCM mọi người luôn gọi hai chàng trai trẻ này là "soái ca".

Bạn Ngô Nữ Vương, sinh viên Trường ĐH KH&NV viết: "Nhìn cái cách hai bạn nhiệt tình sửa xe mà không hề nhận một đồng tiền công thấy ấm lòng biết bao. Đây mới là chuẩn 'soái ca' chứ".

"Nếu đem ra tiệm sửa có thể bị hét giá cao, và đôi khi bị 'luộc' phụ tùng. May nhờ có Minh và Hiệp sửa chữa nên xe mình giờ đã chạy bình thường. Minh cứ đòi trả tiền mà hai bạn đều không chịu nhận" - Minh Toàn, sinh viên Trường ĐH Kinh tế - Luật cho biết.

Hỏi Hiệp suy nghĩ gì khi được bạn bè phong là "soái ca", Hiệp cười: "Bây giờ gặp ai cũng gọi em là 'soái ca' mà chẳng gọi tên nữa. Điều này em cảm thấy thú vị. Chắc là mình giúp đỡ được mọi người một chút ít, họ muốn cảm ơn nên mới gọi như thế".

Việc sửa hàng chục chiếc xe máy miễn phí, Hiệp cho biết không xuất phát từ kế hoạch hay ý tưởng có sẵn nào cả. Chỉ là thấy đồng cảm nên bắt tay vào giúp những người bạn xung quanh. "Việc tụi em làm là việc rất bình thường. Thấy có người cần giúp đỡ như vậy thì ai cũng sẽ làm hết" - Nhật Minh tâm sự.

Trong những ngày mưa sau đó, nhiều xe của sinh viên ở KTX lại bị ngập nước, hể có thời gian rảnh là Hiệp và Minh nhận sửa miễn phí cho các bạn. Và trong đợt ngập giữa tháng 10, Hiệp cho biết mình vừa sửa thêm một số xe nữa.

Thấy hai chàng sinh viên trẻ làm việc quá nhiệt tình, nhiều người muốn trả công nhưng Hiệp và Minh nhất quyết không nhận. "Có nhiều người muốn trả tiền công, tiền cơm nước trong những ngày sửa xe nhưng tụi em không nhận. Sau này, thấy một số bạn sinh viên muốn cảm ơn nên tụi em chỉ nhận một vài suất cơm hộp. Em mong rằng mọi người sẽ biết giúp đỡ nhau khi cần" - Minh Hiệp tâm sự.

Hành động nghĩa hiệp và kịp thời của Minh Hiệp và Nhật Minh đã được Ban Giám đốc ĐHQG-HCM, Hội Sinh viên TP.HCM, Đoàn Trường ĐH Bách Khoa... tặng bằng khen và nhiều phần thưởng khích lệ.

Minh và Hiệp cho biết hai bạn vẫn tiếp tục sửa xe miễn phí tại tầng trệt của tòa nhà A20, KTX, đồng thời khẳng định "luôn sẵn lòng giúp đỡ, khi nào hết xe hư hỏng thì mới ngừng sửa" ■

Sinh viên ĐHQG-HCM nhận chứng nhận tham gia chương trình.

Hành trình KẾT NỐI SINH VIÊN KHU VỰC

Tạ Lê Minh Phước
(*Trường ĐH KHXH & NV*)

Vốn là một sinh viên chuyên ngành xã hội, tôi luôn muốn được trải mình trong môi trường đa văn hóa, đa ngôn ngữ để có thể trưởng thành hơn về nhận thức cũng như hoàn thiện hơn về kỹ năng ngôn ngữ. Và ASLF 2016 - Diễn đàn Thủ lĩnh Sinh viên Đông Nam Á năm 2016 đến với tôi như một cơ hội tuyệt vời, cho tôi những trải nghiệm thật bổ ích và khó quên.

ASLF là diễn đàn sinh viên thường niên nằm trong khuôn khổ hoạt động của Mạng lưới các trường đại học Đông Nam Á (AUN), nơi sinh viên của các trường thành viên trình bày quan điểm và đưa ra những ý tưởng nhằm giải quyết những vấn đề nóng trong khu vực, hướng tới một cộng đồng ASEAN bền vững và thịnh vượng. Năm nay, Philippines đang cai diễn đàn với sự tổ chức của 3 trường ĐH: Ateneo de

Manila, De La Salle và Đại học Quốc gia Philippines Diliman.

Chủ đề của diễn đàn năm nay là "ASEAN, mái nhà chung của chúng ta: Vai trò của giới trẻ nhằm hướng tới một tương lai chung" diễn ra từ ngày 24 - 26/10 tại thủ đô Manila, Philippines. Diễn đàn gồm nhiều hoạt động, trong đó chủ yếu là các phiên tọa đàm, trình bày ý tưởng và đưa ra hướng giải quyết cho những vấn đề chung trong khu vực. Bên cạnh đó, sinh viên còn có cơ hội tham quan các trường đại học, danh lam thắng cảnh của Philippines và trải nghiệm cuộc sống thường nhật của người dân nơi đây.

Ấn tượng mà Philippines mang lại cho tôi là một quốc gia xinh đẹp với hơn 7.000 đảo lớn nhỏ. Người dân rất cởi mở, thân thiện và điều nổi bật là từ đứa trẻ 7 tuổi cho đến cụ già 60, ai cũng có thể giao tiếp khá tốt bằng tiếng Anh. Bên cạnh đó, môi trường giáo dục ở đây khá hiện đại, đòi hỏi sinh viên tự học và có một tư duy mở. Tuy nhiên, Philippines cũng là một quốc gia đang phát triển nên vẫn còn phải đối mặt với nhiều vấn

ĐHQG-HCM tham dự Hội nghị Công tác Sinh viên Đông Nam Á

AUN-SAN và ASLF năm 2016 có sự tham gia của 90 cán bộ, sinh viên từ 7 quốc gia, gồm Brunei, Singapore, Philippines, Indonesia, Malaysia, Việt Nam, Thái Lan cùng Ban Thư ký Mạng lưới các trường đại học Đông Nam Á (AUN). Đoàn ĐHQG-HCM do TS Lê Thị Thanh Mai, Trưởng ban Công tác Sinh viên làm trưởng đoàn, cùng 3 sinh viên: Nguyễn Hoàng Tâm Đan, Trường ĐH Kinh tế - Luật; Trần Linh Phụng, Trường ĐH CNTT và Tạ Lê Minh Phước, Trường ĐH KHXH&NV.

Tại ASLF, các lãnh đạo phụ trách Công tác Sinh viên của các đại học thành viên AUN đã thảo luận và khẳng định tầm quan trọng của công tác sinh viên. Đồng thời ASLF thống nhất đổi mới, đẩy mạnh các hoạt động phục vụ sinh viên, tạo cơ hội cho sinh viên chủ động giao lưu trong và ngoài nước, hỗ trợ sinh viên khởi nghiệp, lập nghiệp...

AUN-SAN đã thống nhất các nội dung hoạt động tiếp theo trong năm 2017, trong đó có Mobile Classroom, ASLF và AUN-SAN Meeting.

Trong khuôn khổ chương trình, các đại biểu sinh viên được tham gia hoạt động tại các cộng đồng dân cư của Philippines; tham quan các địa điểm nổi tiếng, trải nghiệm ẩm thực, văn hóa của Philippines, trình diễn trang phục truyền thống...

Cũng tại hội nghị lần này, TS Lê Thị Thanh Mai đã giới thiệu về chủ đề, nội dung chương trình hoạt động của AUN-SAN lần II và ASLF lần VI sẽ được tổ chức tại ĐHQG-HCM và Trường ĐH Cần Thơ vào năm 2017.

Ban CTSV

đề chính trị - xã hội.

Tham gia ASLF 2016, các bạn sinh viên đến từ các quốc gia trong khu vực ASEAN đã cùng nhau chia sẻ, trình bày ý tưởng của những nhà lãnh đạo tương lai, bỏ qua những khác biệt về địa lý, văn hóa. Chúng tôi đã trở thành những người bạn thật sự, chung một chí hướng vì một ASEAN hòa bình và thịnh vượng. Bên cạnh đó, tôi cảm nhận rằng dù Việt Nam vẫn khá nhỏ bé trên bản đồ thế giới nhưng nếu chúng ta biết cách hợp tác cùng bạn bè trong khu vực ASEAN, tôi tin chắc

rằng trong một tương lai không xa, Việt Nam sẽ vững mạnh và sánh vai cùng các cường quốc năm châu giống như một phát biểu trong diễn đàn mà tôi đã học được: "Nếu bạn muốn đi nhanh, hãy đi một mình. Nhưng nếu bạn muốn đi xa, hãy đi cùng với những người bạn".

ASLF 2016 đã kết thúc nhưng dư âm của nó vẫn đọng lại trong các bạn sinh viên, tiếp thêm sức mạnh cho các bạn trên hành trình hiện thực hóa sứ mệnh của mình. Tôi rất vui mừng khi được biết ASLF 2017 sẽ được tổ chức tại Việt

Nam với sự đăng cai của ĐHQG-HCM và Trường ĐH Cần Thơ. Điều này hứa hẹn một cơ hội tốt để giới thiệu hình ảnh nước Việt Nam hòa bình, thân thiện đến bạn bè quốc tế cũng như giúp các nước bạn hiểu thêm về nền văn hóa đặc sắc của nước ta ■

Sinh viên ĐHQG-HCM tham gia thảo luận cùng các đại diện đến từ các đại học thành viên

Team UP tham quan trụ sở của SCG ở Bangkok - Thái Lan (từ trái qua: Mai Hương, Uyên Vân, Thu Uyên, Thảo Trang). Ảnh: NVCC

tưởng Trao đổi thời gian (Time Exchange) được hình thành với mong muốn giúp các bạn sinh viên có thể sử dụng thời gian thật hiệu quả để trau dồi kiến thức, kỹ năng chuẩn bị cho tương lai. Mục đích lớn nhất mà dự án hướng tới là giúp các bạn trẻ có thể trao đổi thời gian cho nhau, hướng dẫn dạy và học lẫn nhau mà không mất tiền.

"Mình thấy nhiều sinh viên dành không ít thời gian và tiền bạc để học các lớp kỹ năng nhưng không hiệu quả. Vậy tại sao lại phải tốn kém tiền bạc trong khi mình hoàn toàn có thể học được những kỹ năng khác nhau từ bạn bè

"CỨU LẤY THỜI GIAN"

giành quán quân Today's Voice 2016

Vượt qua 5.400 thí sinh với 4 vòng thi cam go, 4 cô gái Thảo Trang, Mai Hương (Trường ĐH Kinh tế - Luật), Thu Uyên (Trường ĐH Kinh tế TP.HCM), Uyên Vân (Trường ĐH Luật TP.HCM) đã xuất sắc giành quán quân cuộc thi Today's Voice Contest năm 2016 và trở thành những gương mặt đại diện tham gia khám phá, học tập ở đất nước Thái Lan trong 5 ngày.

Mỹ Duyên - Ngọc Trâm

Time Exchange - dự án "cứu lấy thời gian"

Với chủ đề "Vietnam Youth Capital - tài sản người Việt trẻ" của cuộc thi, nhóm đã tiến hành khảo sát, phỏng vấn chuyên sâu và nhận ra tài sản lớn nhất của người trẻ là thời gian. Từ đó, ý

của mình? Bạn có thể tận dụng thời gian rảnh để dạy cho bạn bè mình một kỹ năng mà mình biết đồng thời học lại được kỹ năng từ các bạn khác" - Thảo Trang cho biết.

Time Exchange được thiết kế như một phần mềm công cộng, người dùng chỉ với hai bước đơn giản là tạo tài khoản và chọn lĩnh vực tích lũy. Người dùng có thể chọn người cố vấn cho chính mình bằng các công cụ tương tác là Skype và Facebook. Từ đó, cả hai có thể trao đổi thời gian và địa điểm thuận lợi cho việc học kỹ năng.

Team UP giành quán quân của cuộc thi Today's Voice Contest 2016. Ảnh: Today's voice

Nhóm tham quan mô hình phát triển bền vững tại Thái Lan. Ảnh: Phước Tuấn

Team UP trong đêm chung kết cuộc thi (từ trái qua: Thu Uyên, Thảo Trang, Uyên Vân, Mai Hương). Ảnh: Today's voice

Dự án thú vị này nhận được sự quan tâm, đánh giá rất cao từ ban giám khảo và đại diện các doanh nghiệp có mặt tại cuộc thi.

Không bó hẹp năng lực bản thân

Biết đến cuộc thi Today's Voice Contest thông qua mạng xã hội, Thảo Trang và Mai Hương quyết định tham gia với mục tiêu chủ yếu là học hỏi các bạn khác cũng như trải nghiệm bản thân ở lĩnh vực mới để từ đó hiểu hơn về tài sản của cá nhân. Mai Hương chia sẻ: "Mình cho rằng, để hiểu rõ năng lực bản thân thì không nên bó hẹp mình trong các hoạt động của trường. Tham gia các cuộc thi bên ngoài không chỉ giúp mình hoàn thiện kỹ năng được học ở trường lớp mà còn giúp mình định vị được giá trị bản thân trong xã hội".

Trên hành trình chinh phục quán quân, các cô gái đã trải qua không ít khó khăn, vất vả. Vòng đầu là cuộc thi cá nhân, từ 5.400 bài thi kiểm tra năng lực online chọn ra 800 bạn vào vòng offline. Sau đó, 60 bạn được vào nhà chung, rồi loại dần chỉ còn 12 bạn bước vào vòng chung kết. Vì mục tiêu của cuộc thi là giúp các bạn trẻ nhận ra và phát huy tối đa năng lực của bản thân nên các bạn phải liên tục vận dụng những kỹ năng như thuyết trình, tranh biện, tổ chức sự kiện, networking, làm việc nhóm... Chính những thử thách "khó nhằn" ấy đã giúp nhóm khám phá các khả năng tiềm ẩn của bản thân.

Gay go nhất trong cuộc thi là khoảng thời gian eo hẹp dành cho việc thực hiện đề tài ở vòng chung kết. Trong vòng 3 ngày, nhóm vừa phải phỏng vấn chuyên sâu để tìm kiếm đề tài vừa phải nghĩ ra ý tưởng mới để hoàn thiện dự án. Nhưng nhờ sự đoàn kết và ăn ý của các thành viên, nhóm đã về được đến đích. Mai Hương chia sẻ: "Có thể nói 4 đứa rất có duyên với nhau. Tất cả đều ăn ý và cố gắng tập trung hết sức để

hoàn thành dự án. Nếu có bất đồng thì tụi mình biểu quyết theo số đông. Mình nghĩ rằng tinh thần đoàn kết của nhóm là yếu tố quan trọng hàng đầu để đạt được thành công này".

Thảo Trang cho biết thêm: "Khi biết mình đạt giải nhất, cả nhóm đều vỡ òa hạnh phúc vì đây là dự án đầu tiên của nhóm được mọi người đánh giá cao. Khi tham gia cuộc thi, ngoài việc hoàn thiện kỹ năng, mình còn được gặp gỡ những bạn bè, anh chị cùng chung chí hướng và giỏi hơn tụi mình. Mình học hỏi được rất nhiều từ họ."

Bài học về trách nhiệm cộng đồng

Trong chuyến đi Thái Lan 5 ngày, các cô gái có cơ hội hiểu thêm bài học về trách nhiệm xã hội của doanh nghiệp trong việc phát triển kinh tế và bảo vệ môi trường, đồng thời cũng được bổ sung ý tưởng để hoàn thiện dự án của mình.

Nhóm được tham quan nhiều mô hình phát triển bền vững do Công ty SCG thực hiện ở tỉnh Rayong như mô hình sây chuỗi để tăng thêm thu nhập cho người lao động, mô hình nhà cá ở biển, xây đập giữ nước để bảo vệ môi trường... Mai Hương cho biết cô ấn tượng nhất với mô hình giun đất phân hủy rác hữu cơ: "Đây là dự án dùng bùn hoạt tính công nghiệp trộn với đất và thức ăn dư thừa qua bụng những chú giun đất đã biến những chất thải độc hại khó xử lý thành phân bón cho nông nghiệp. Dự án mang ý nghĩa cộng đồng rất lớn. Mình thực sự bất ngờ về tư duy và cách sáng tạo của họ".

Cảm nhận về chuyến đi, Thảo Trang chia sẻ: "Ban đầu nhóm mình chưa hiểu rõ về trách nhiệm xã hội và hướng về cộng đồng là như thế nào. Qua chuyến đi Thái Lan, nhóm mình nhận thức cụ thể và sâu sắc về điều đó. Do vậy nhóm mình sẽ cải tiến dự án Trao đổi thời gian theo hướng tích cực để có thể áp dụng vào thực tế, phục vụ cộng đồng tốt hơn" ■

Today's Voice Contest lần III

Today's Voice Contest 2016 là cuộc thi thường niên do Trung tâm UNESCO Văn hóa Giáo dục và Đào tạo tổ chức. Cuộc thi diễn ra từ ngày 25/4 đến 3/8/2016, hướng đến hai mục đích chính là giúp các bạn trẻ trải nghiệm thực tế và tìm kiếm nhân sự tài năng.

Bốn thành viên trong đội thắng cuộc sẽ giành được giải thưởng trị giá 200 triệu đồng, gồm 40 triệu đồng tiền mặt, học bổng I-Talk 2016 của VUS, học bổng từ Học viện G.A.P và một chuyến du lịch Thái Lan.

Năm 2016 là lần III Today's Voice Contest được tổ chức với chủ đề "Vietnam Youth Capital - tài sản người Việt trẻ".

Lên "phây" câu like, đúng - sai mặc kệ?

Một thanh niên tuyên bố tự thiêu sau khi đủ 40.000 lượt like, một học sinh khác hứa sẽ... đốt trường nếu đủ 1.000 lượt like, lại có người hứa đủ like sẽ tràn trường khoe thân chạy 7 vòng sân trường... Trào lưu "Việt Nam đủ like là làm" trở nên đáng báo động, đặc biệt là ở giới trẻ. Chuyên mục Bàn tròn sinh viên số này là những chia sẻ, cảm nhận của sinh viên ĐHQG-HCM về trào lưu nói trên.

Hồ Sĩ Luân,

năm III Trường ĐH CNTT:

Tuổi trẻ có quá trời thứ để làm, sao phải sống ảo?

Mình rất ít khi đăng status hay chia sẻ các bài viết trên Facebook. Thành thạo mình chỉ like và chia sẻ những clip hay, hài hước, mới đây nhất là "Apple pen" chẳng hạn. Theo mình, nếu biết cách sử dụng mạng xã hội một cách hợp lý, không lạm dụng thì đây là phương tiện học tập, giải trí tuyệt vời. Tuy nhiên, việc phụ thuộc quá nhiều vào nó sẽ gây ảnh hưởng đến cuộc sống và học tập của sinh viên.

Về chuyện câu like trên Facebook mình không đồng tình, nhưng cũng không phản đối. Vì mình nghĩ "người ta thích thì người ta làm thôi", mình cũng không thể tác động hay ngăn cản được. Tuy nhiên, việc nổi tiếng theo kiểu "trào lưu bất chấp" như thế sẽ không thể lâu dài nếu so với việc nổi tiếng bằng tài năng thực sự. Ví dụ một số hiện tượng mạng xuất hiện trong thời gian gần đây như: Tùng Sơn, Lệ Roi, Kenny Sang hay Bà Tung... chỉ là "sớm nở tối tàn".

Tuổi trẻ có quá trời thứ để làm, đừng nên chỉ sống trong "thế giới ảo" để tuổi trẻ qua đi một cách nhàm chán và vô vị!

Bích Huệ - Nguyễn Hằng

Cao Thị Thu Nhiên,

năm III, Trường ĐH Kinh tế - Luật:

Nổi tiếng không thấy, chỉ có tai tiếng

Việc giới trẻ hiện nay tạo ra ngày càng nhiều trào lưu trên mạng xã hội có cả mặt tích cực lẫn tiêu cực. Tuy nhiên, theo mình các trào lưu này phần lớn đều theo hướng tiêu cực.

Mình không đánh giá cao những "sáng kiến" câu like kiểu như vậy. Đôi khi mình thấy có một số chiêu trò câu like rất vớ vẩn!

Mạng xã hội là con dao hai lưỡi. Nó chỉ thật sự bổ ích đối với những người biết "điều khiển" nó để khẳng định cá tính của mình. Tiếc là hiện nay giới trẻ đã để mạng xã hội "điều khiển" lại. Việc "làm lố" câu like rốt cuộc chỉ để lại hậu quả là phô bày cái xấu của chính mình. Đây không phải là cách để nổi tiếng mà ngược lại sẽ mang tai tiếng.

Lê Phương Thùy,

năm II, Trường ĐH KHXH&NV:

Lạm dụng sẽ phản tác dụng

Chuyện giới trẻ tạo ra nhiều trào lưu như hiện nay là kết quả của hiệu ứng kết nối cộng đồng do mạng xã hội mang lại.

Những người trẻ có đầu óc hài hước, có máu ưa "nổi loạn" dễ nảy sinh nhiều ý tưởng mới lạ để chứng tỏ với xã hội. Bên cạnh đó, việc kết nối với cộng đồng khiến những người trẻ biết rằng mình tồn tại, ít ra cũng được một số người biết đến. Chỉ cần đưa ra một vài ý hay, sẽ nhận được sự tương tác, đôi khi còn được cổ vũ rất nhiệt tình. Điều này khiến những bạn trẻ suy nghĩ rồi làm vài chuyện đăng lên mạng xã hội, không hại ai, không thiệt mình, cốt thỏa thú vui, thậm chí có khả năng nổi tiếng. Khi một trào lưu hình thành và được cổ vũ, nó trở thành bệ phóng để những trào lưu khác ra đời.

Mặt khác, sân chơi cho giới trẻ hiện nay không nhiều. Người trẻ thiếu kiên nhẫn làm những việc tốn sức, tốn thời gian. Tuổi trẻ chỉ có vài thứ để chứng tỏ sự hiện diện của mình và họ đã sử dụng mạng xã hội để làm điều đó.

Mình thấy những trào lưu như người Việt Nam like là làm, cover một bài hát, làm clip chế, cover avatar, clip hát nhép, chế nhạc... rất thú vị, ở một góc độ nào đó khá hay và nhân văn. Nếu nó được thể hiện ở mức độ "đủ", sẽ rất vui và ý nghĩa. Tuy nhiên, cái gì lạm dụng thì sẽ phản tác dụng.

Nguyễn Việt Thanh,

năm II, Trường ĐH Bách Khoa:

Những người like cũng cần nhìn lại mình

Việc câu like bất chấp của giới trẻ đều giống nhau ở động cơ là muốn được nổi tiếng. Vì thế nên ngày nào mình cũng thấy Facebook cập nhật liên tục, dân mạng quay cuồng trước nhưng hình ảnh phản cảm. Cá nhân mình thấy đây là những hành động bông bột và thiếu suy nghĩ của các bạn trẻ, nó sẽ ảnh hưởng đến đời sống và để lại hậu quả lâu dài.

Tung một ảnh gợi cảm, một video "giường chiếu" có thể mang lại nhiều like, lượt chia sẻ. Nhưng như vậy thì được gì? Có bao giờ những người đó tự hỏi rằng bạn bè, gia đình, xã hội sẽ nghĩ gì hay không? Bạn làm một điều tốt đẹp có thể không được nhiều người biết đến nhưng chỉ cần một hành động lố lăng bạn trở nên rất tệ trong mắt nhiều người.

Và ở chiều ngược lại, trò câu like sẽ "chết" nếu như không có sự hiếu kỳ của một bộ phận giới trẻ. Thông thường những tin tức hăng ngày như mưa lũ, nợ công, lạm phát... thì không nhiều người quan tâm, nhưng chỉ một phát ngôn gây sốc cùng một hình ảnh nóng bỏng thì sau vài giờ sẽ lan khắp mọi góc ngách trên Facebook. Vậy có phải chính một bộ phận lớn chúng ta đang tiếp tay cho hành động xấu này? Vì thế, hãy suy nghĩ trước khi bấm "like", đó mới là người dùng mạng xã hội văn minh ■

"Hứng mặt trời" trên đất thiêng Đại Lãnh

Không hẹn mà gặp, nhóm tám người chúng tôi quyết định tự thưởng cho mình một chuyến du lịch ngắn hạn ngẫu hứng - về Phú Yên. Mang theo vài bộ đồ, thủ sẵn trong ba lô chiếc máy ảnh cũ, quần khăn rằn kín cổ, chúng tôi băng qua đêm tối mịt mù để về với Phú Yên, không phải chỉ để ngắm "hoa vàng cỏ xanh", không phải chỉ để săn tìm những tấm ảnh đẹp như mơ trong phim Victor Vũ, mà để thưởng ngoạn một thứ "đặc sản", đó là mặt trời.

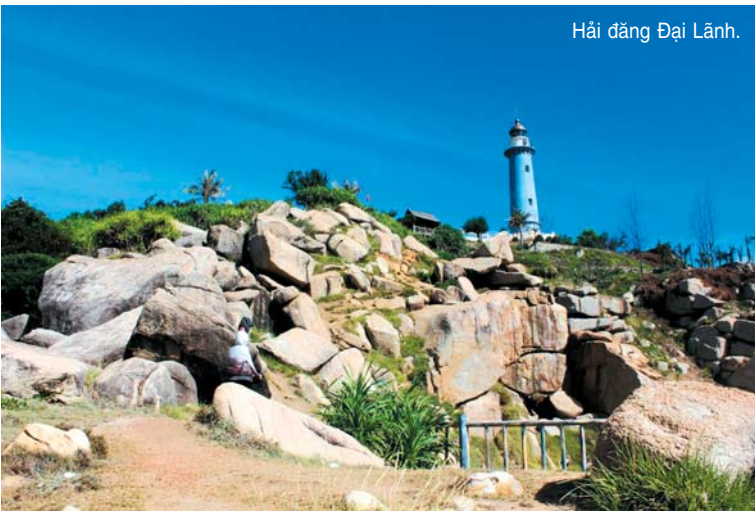
Bài và ảnh: Vân Anh

Xuyên màn đêm đi tìm ánh sáng

9 giờ tối, chúng tôi hẹn nhau ở Gò Vấp và bắt đầu xuất phát. Từ TP.HCM, chúng tôi chọn lộ trình về Bình Phước, vòng lên Buôn Mê Thuột rồi theo đó mà về Phú Yên. So với hướng ven biển miền Trung, lộ trình này xa hơn nhưng do

tò mò muốn ghé qua mảnh đất Buôn Mê nên chúng tôi quyết định chọn đường rừng. Đường thì tối, sương thì lạnh, hai đứa con gái lại đeo nhau nên lúc nào cũng mở căng mắt nhìn cho rõ đường mà chạy. Đoạn đường từ Bình Phước lên Buôn Mê khá xa, lại gập ghềnh khó đi, lắm lúc cả người lẫn xe được "phi ngựa" vì va phải ổ gà, chúng tôi vừa đi vừa nói chuyện đủ thứ chuyện trên đời cho quên cơn buồn ngủ. Tầm 7 giờ sáng, chúng tôi đến trung tâm thành phố Buôn Mê. Chúng tôi ghé lại nghỉ ngơi, thăm thú, tranh thủ thưởng thức hương vị cà phê miền núi trước khi tiếp tục cuộc hành trình.

Rời Buôn Mê, đoàn chúng tôi lên đường tìm về vùng biển Phú Yên đầy nắng gió. Từ điểm này cán đích Phú Yên tầm 4 tiếng nên chúng tôi thông dong chạy, tự thưởng cho mình những phút giây thư giãn sau một đoạn đường dài. Nắng khá gắt nhưng may sao, quãng đường chúng tôi đi thì lộng gió. Dọc hai bên con đường trải nhựa là những cánh đồng lúa chín vàng, lác đác những cánh cò trắng phau, những vựa muối trải dài, những đồng rom rạ quyện mùi khói đốt đồng, tất cả vẽ lên trước mắt chúng tôi một bức họa đồng quê tuyệt đẹp. "Biển kia" - một đứa trong nhóm bắt giắc reo lên. Biển xanh lấp lánh dần hiện ra, gió biển tinh nghịch phả vào mặt,

Hải đăng Đại Lãnh.

Cảnh sắc thiên nhiên
đẹp tuyệt vời nhìn từ
hải đăng Đại Lãnh.

Ra về lúc hoàng hôn.

vào vai, vào tóc khiến chúng tôi thích thú. Thả mình trên những con đường ven biển dài tít tắp, lắng tai nghe tiếng sóng biển rì rào, tám đứa chúng tôi thay phiên nhau hò hét. Rồi cột mốc Phú Yên 0km hiện ra trước mắt, từ đây, hành trình săn đón mặt trời chính thức bắt đầu.

Chạy đua với mặt trời

Điểm ngắm mặt trời nổi tiếng ở Phú Yên là Mũi Đại Lãnh thường được người dân ở đây gọi với cái tên quen thuộc là Mũi Điện. Mũi Đại Lãnh là một nhánh của dãy Trường Sơn đâm ra biển, thuộc xã Hòa Tân, huyện Đông Hòa, cách thành phố Tuy Hòa khoảng 40km về phía Nam. Tuy về mặt lý thuyết, điểm cực đông Tổ quốc nằm ở Mũi Đồi thuộc tỉnh Khánh Hòa, nhưng tùy vào thời điểm, Mũi Điện lại là nơi đón ánh bình minh sớm nhất. Vậy nên, chúng tôi quyết tâm không thể bỏ lỡ khoảnh khắc đón ánh nắng đầu tiên xuất hiện trên đất nước mình.

3 giờ rưỡi sáng, khi trời vẫn còn tối mịt, trăng vẫn còn lơ lửng xa xôi trên cao, chúng tôi bắt đầu

hành trình săn đón mặt trời. Vì mặt trời ở đây mọc rất nhanh nên chúng tôi cố gắng trong một tiếng phải tới được chân Mũi Điện. Vậy là chúng tôi phóng xe thật nhanh để ngắm trọn được khoảnh khắc bình minh hé lộ trên đất liền. Chạy được hơn nửa đường, chúng tôi hoảng hốt khi thấy đằng xa, những ráng đỏ của mặt trời bắt đầu xuất hiện, tìm thì đập thành thạch, tay thì vẫn phải cầm chắc lái, chúng tôi chỉ cầu sao kim đồng hồ chạy chậm lại để có thể đến đích kịp thời gian. Tầm 4 giờ rưỡi, xe chúng tôi cán đích ngã ba Vũng Rô, theo bảng chỉ dẫn rẽ trái, chúng tôi tìm đến nhà chú Mười gửi xe và men theo con đường bê tông để lên được hải đăng Đại Lãnh. Lúc này trời đã tờ mờ sáng, mặt trời dần lộ lên sau rặng núi, chúng tôi hồi thúc nhau bước thật nhanh, đoạn đường lên Mũi Điện có dốc cao nhưng kỳ lạ là chẳng thấy ai than mệt tiếng nào. Đi tầm 2km là đến được hải đăng, để xuống Mũi Điện, chúng tôi lại phải băng qua một đoạn đường đầy dốc đá. Thực ra có một con đường

(Xem tiếp trang 66)

Chơi pháo đèn.
Ảnh: Hinhanhvietnam.com

Một thời pháo đèn

Na Đàm

Hồ hồ nổ pháo cho kêu

Đó là câu "thần chú" mà lũ trẻ chúng tôi thường "niệm" mỗi khi đưa cái pháo đất gần tới miệng trước khi nện xuống với hy vọng nó sẽ nổ thật to. Hồi nhỏ, chúng tôi không gọi là pháo đất như tên gọi dân gian mà hay gọi là pháo đèn.

Ngày chưa biết đến trường lớp và cả những năm tháng học tiểu học, chúng tôi vẫn hay túm tụm ngoài bờ đê hay một bãi đất trống nào đó để chơi pháo đèn. Bất kể trời nắng gắt hay mưa gió ỉ ôi thế nào, cứ có co hội tụ tập là mấy đứa lại hú nhau ra chơi.

Pháo đèn là trò mà lũ trẻ ở quê chúng tôi hay chơi nhất lúc nhỏ. Khi thì chơi vào mỗi buổi trưa hè trốn nhà không ngủ, mỗi chiều mát lúc đi chăn trâu, có khi là những đêm trăng sáng vắng vạc, chúng tôi cũng thủ sẵn mấy cục đất dẻo để chơi trong sân nhà.

Chơi pháo đèn dù bị đất văng bắn hết quần áo thế nhưng với chúng tôi chẳng hề hấn gì. Trẻ con ở quê, đứa nào cũng lớn lên bên ruộng, bên đồng, mùi bùn đất rơm rạ ngấm vào người từ khi còn được bồng bế trên tay. Nó cũng là trò mà lũ trẻ chăn trâu ngày đó "đam mê" chẳng kém gì bọn con nít bây giờ mê game online.

Để có đất chơi, chúng tôi phải lội xuống ruộng, xuống ruộng, tìm những khoanh đất sét dẻo như bột nếp. Việc dò đất này cũng kỳ công chẳng kém gì các phu đào vàng. Đứa nào cũng cố tìm cho được cục đất "ngon", vừa dẻo vừa mịn. Mọi được khoanh đất ưng ý, nếu đất còn hơi nhão, chúng tôi mang lên bờ, lấy cái

que dầm dầm một vốc bột đất khô, trộn vào cục đất mới moi kia và nhào nhào thành đất dẻo. Đứa nào đứa nào đều cố gắng làm cho cục đất của mình thật dẻo, để nặn để pháo nổ to. Trông cứ như những tay nhào bột chuyên nghiệp.

Xong xuôi, cả đám chọn một gốc cây mát nhất, dọn sạch sẽ và chừa một khoảng đất trống ở giữa rồi ngồi xung quanh. Cuộc chiến pháo đèn bắt đầu.

Cả đám hì hục ngồi nặn pháo. Gọi là pháo nhưng kỳ thực trông nó giống cái nồi đất nhỏ. Quy tắc nặn pháo đơn giản mà đứa nào cũng nắm chắc là không được để pháo bị nứt, bị lủng nhưng phải đảm bảo cho đáy pháo phải mỏng mới để nổ và nổ to.

Nặn cho ra cái pháo đèn, cả bọn đưa lên gần miệng hô "thần chú", xong giơ tay đưa pháo úp xuống, nện một cái đét. Pháo đứa nào nổ sẽ bung đất ra, tạo thành những cái lỗ, pháo đứa nào không nổ thì bị gọi là "pháo điếc". Tiếng pháo đèn cứ thế liên tiếp vang lên đồm độp, những cái nào nổ to còn văng đất tứ tung, dính lem cả mặt mày. Cả đám cứ thế mà xôm tụ, rần rần hết cả xóm làng.

Rồi cả bọn nhao nhao soi ngó, phân thắng bại. Pháo ai nổ to nhất sẽ chiến thắng để những đứa thua lần lượt bấu miếng đất của mình đền sao cho vừa cái lỗ pháo vừa nổ. Với chúng tôi lúc đó, đất là tài sản nên phải moi ra đèn miếng nào là tiếc miếng đó. Vì thế đứa nào cũng cố gắng nặn, nổ cho to để làm người thắng cuộc.

Những cuộc chiến pháo đèn mãi mê của chúng tôi ngày đó chẳng bao giờ có điểm dừng. Có những hôm ham chơi, quên cả ngó trâu, thế là khi tàn cuộc, đứa nào cũng mỗi mắt đi tìm. Có đứa khóc òa vì sợ không tìm thấy trâu về bị cha mẹ đánh.

Những buổi trưa, chiều trốn nhà đi chơi, ngồi mài móng quần lấm lem trên đê, ngoài bãi, phải đợi tới khi có người ở nhà gọi về mới chịu thôi. Lại có hôm lì lợm, đang "máu chiến" chưa phân thắng bại, mẹ phải mang roi ra, vọt cho mấy cái mới chịu chạy về tắm rửa, ăn cơm rồi học bài.

Trò pháo đèn gắn bó với chúng tôi suốt những năm tháng tuổi thơ như thế. Để rồi khi lớn lên, vô tình đi lội ruộng, đào mương, cuốc đất, thấy một khoanh đất dẻo lại la lên tiếc nuối: "Eo ôi, miếng đất này mà nặn pháo đèn thì nổ to lắm đây!". Rồi tự đứng cười khúc khích một mình nhớ về những tháng ngày con nít.

Hôm nay, chợt nhớ pháo đèn, nhớ mùi bùn đất quê hương

Tôi vào quán cà phê gần ngôi trường cũ, nơi có giàn ti gôn đứng đưa trong con hẻm nhỏ, hoa rơi hồng một góc sân. Mùa này hoa nở nhiều, nhớ lại cây hoa này ngày trước chỉ là một gốc còi nhòm, nhỏ tí. Tôi chọn chỗ ngồi cuối quán, ngồi đây có thể thấy được toàn cảnh quán xá, tôi thích lặng lẽ quan sát mọi người, một thói quen và sở thích thật kỳ cục, bạn tôi hay bảo thế.

Con mèo nằm dài trên khung cửa sổ, nó có vẻ khoái chí lắm, giữa những ngày mưa như thế này mà có một sáng nắng đẹp thì còn gì bằng. Nắng thấm vào từng vệt không khí xuyên qua tán hoa ti gôn, tôi mơ màng nhớ về hình ảnh góc quán này nhiều năm về trước. Anh mặc chiếc áo sơ mi màu trắng, ngồi tại chiếc bàn gỗ, khuấy ly đen đá, nắng ngày hôm đó xuyên qua ly cà phê, nắng có màu đường nâu ngọt ngào, sánh đặc. Anh ngồi đó. Gió thổi qua cửa sổ có mùi thơm. Giây phút ấy tôi cứ chăm chú nhìn anh, xung quanh anh, nắng như sáng hơn. Tôi thấy cách anh xuất hiện hết như một thiên thần. Rồi bất chợt, anh quay lại, bắt gặp ánh mắt của tôi...

Kể từ cái ngày đầu tiên chúng tôi bên nhau, đến bây giờ tôi chẳng còn nhớ có bao nhiêu kỷ niệm, bao nhiêu chất chiu tình cảm, bao nhiêu gờ găm nhớ nhung. Chỉ biết những ngày đầu, có thêm những con đường mang tên anh, những quán ăn có hình bóng anh, những chuyến xe

Chúng ta đang biến mất từng ngày

Quỳnh Như

mang hơi ấm của anh. Anh hay vớt những lá ngò gai trong chén súp của tôi ra và cho vào đó một quả trứng cút từ chén anh, anh hay xoa đầu tôi mỗi khi tôi nũng nịu, có lần thầy giáo gọi tôi lên trả bài, anh còn xung phong bước thẳng lên bục giảng để "thế mạng" cho tôi vì tối qua tôi ốm. Những cử chỉ nhỏ thôi mà làm tôi - của những năm tháng ấy - cứ ôm gối khúc khích mỗi tối, chiếc điện thoại Nokia 1202 luôn luôn đăng ký gói cước 500 tin nhắn. Ngôi trường cấp ba mà chúng tôi học, bỗng nhiên trở thành một nơi mong đợi của tôi mỗi khi ngủ dậy, tôi tươi tắn tinh tươm, đạp xe đến trường

như một chú chim non lú lo trong nắng ban mai. Nghĩ lại những năm tháng ấy, bất giác, tôi bật cười.

Rồi anh du học. Tôi ở lại, thi vào đại học. Ngày tôi và anh chia tay, không biết bằng một niềm tin nào mà tôi vẫn nghĩ rằng, nhất định anh sẽ quay lại, nhất định sẽ quay lại.

Và anh quay lại thật. Đứng trước mặt tôi hoàn mỹ như ba năm về trước. Thậm chí, anh đã chứng chạc hơn, anh cao hơn tôi nhiều và vòng tay cũng rộng lớn. Chúng tôi lao vào yêu như để bù đắp cho những năm tháng không nhau. Nổi đầu trong quá khứ như đất cần gặp nước, hấp hối

hút lấy từng giọt tình. Chúng tôi đi qua những năm tháng thanh xuân cùng nhau, và gặp lại như một người bạn cũ, chúng tôi lục tìm những điều quen thuộc trước đó, chúng tôi tìm mãi tình yêu xưa cũ trong nhau.

Vậy mà, thỉnh thoảng tôi lại thấy những điều nhỏ nhặt, anh không còn vớt ngò gai trong chén súp của tôi. Anh cũng không xoa đầu tôi nữa, vì cả hai đã đủ lớn. Những câu chuyện anh nói, cách anh cười, chiếc áo sơ mi anh mặc... tất cả đều làm tôi thấy xa lạ. Một cảm giác rất khó tả trào dâng trong lòng. Những cái nhỏ nhặt ấy cứ quán lấy tâm trí tôi, không thể nào dứt ra được. Đôi lúc tôi tự hỏi, có thật, là anh đã quay về?

Hôm nay tôi ngồi đây, và anh vừa rời khỏi. Chúng tôi lại chia tay một lần nữa sau một năm anh quay về. Từ giây phút đó tôi đau đớn nhận ra, thời gian đích thực có thể làm thay đổi con người ta, nhưng nỗi đau thì vẫn vậy, chỉ là người ta đã quên mình từng đau như thế. Chúng tôi đã tìm kiếm nhau ngần ấy thời gian trong ký ức, đến cuối cùng cũng chẳng thể nào gặp nhau trong đời thực.

Tôi rất nhớ người con trai hay đạp xe đón tôi dưới mưa, dịu dàng nắm tay tôi. Anh cũng rất nhớ người con gái hay đợi anh trước cổng trường mỗi buổi chiều tan học. Nhưng mà, chúng tôi hôm nay, đã trở thành những người khác, chẳng thể nào nhìn thấy nhau trong đời thêm một lần nào nữa. Có lẽ, cả hai chúng tôi đều quá thiết tha với những con người cũ của nhau.

Năm tháng trôi qua, cả hai chúng tôi đều đổi khác. Sự đổi khác ấy làm chúng tôi choáng ngợp. Ba năm xa cách, cuối cùng anh đã không trở về. Cậu bạn

những năm tôi 17 tuổi đã không còn nữa. Và, tôi của những năm 17 tuổi, cũng không còn nữa. Thời gian, làm con người ta biến mất mỗi ngày.

Con người ngày hôm qua của bạn, bạn còn nhớ nó như thế nào không? Tôi thì vẫn nhớ rất rõ. Tôi cứ nghĩ rằng mình vẫn vậy, đúng là tôi vẫn vậy, tôi vẫn yêu và rất yêu. Nhưng chúng tôi xa nhau quá, xa cả địa lý và xa cả quãng thời gian mà đôi lần tôi né tránh chẳng dám hỏi rằng anh đã ở đâu suốt những năm tháng mà anh đi khỏi. Chúng tôi ở những môi trường khác, ăn những món ăn khác, gặp gỡ những con người khác và... yêu một người khác. Tôi không trách anh thay đổi, vì chính tôi cũng như vậy. Chỉ thấy đau lòng. Tôi rất nhớ anh, tiếc là anh ấy chỉ sống trong hồi ức.

Bao nhiêu năm chỉ có nắng nơi khung cửa sổ là không thay đổi, vẫn trong và vẫn thơm mùi cà phê thoang thoảng. Tôi ngồi nhìn vô định. Góc bàn ấy anh từng ngồi, cánh cửa ấy vừa vang lên tiếng chuông khi anh đi khỏi. Tôi thì vẫn ngồi đây, chỉ là tôi đã không còn là cô gái khóc ướt gối khi anh xa. Một ngày nào đó nhớ lại lúc này, không biết tôi - của tương lai có đủ bao dung cho chính mình để mà bật cười không nhỉ? Và anh ấy - của tương lai có nhớ về tôi một chút nào hay không?

Trưởng thành là quá trình lột xác đau đớn, nhưng tôi tin, phải trải qua nhiều đau đớn thì ta mới là ta của những ngày hoàn hảo nhất. Cứ mỉm cười, và đi tiếp.

Tạm biệt cậu, ký ức những năm tháng thanh xuân tươi đẹp.

Mình nhớ cậu lắm, tôi ơi! ■

VỀ PHÚ YÊN... (Tiếp theo trang 63)

mòn xuống Mũi Điện để đi hơn, nhưng chúng tôi thích trèo qua vách đá để thử cảm giác cheo leo, gập ghềnh trước khi đặt chân vào cột mốc được mệnh danh là cực đông của Tổ quốc.

Sau hơn 2 tiếng vượt đèo, leo dốc, Mũi Điện hiện ra trước mắt chúng tôi, đẹp hoang sơ và đầy bí ẩn. Đêm tối như một con quái thú khổng lồ bị ánh sáng lán át, những mảng màu hồng rực chân trời dâng đông mỗi lúc một dày hơn, ánh bình minh đầu tiên xuất hiện trên đất liền. Mặt trời to như quả bóng đỏ khổng lồ lơ lửng giữa không trung, nhẹ nhàng chiếu rọi xuống mặt biển mênh mông tạo nên những dát vàng, dát đỏ lấp lánh. Cái khoảnh khắc giao nhau giữa ngày và đêm ấy hiện diện ngay trước mắt chúng tôi. Tám đứa ngồi bệt xuống bãi đá, thu trọn vào mắt thước phim huyền diệu đó. Lần đầu tiên ngắm nhìn ánh bình minh đỏ ối lên nhô lên từ mặt biển, để hơi sương lạnh phả vào mặt, xa xa là những đoàn tàu đánh cá nối đuôi nhau trở về đất liền, bức tranh đất nước mình hiện lên đẹp thiêng liêng, tuyệt vời đến nỗi chẳng thể nói thành lời.

Rời Mũi Điện, chúng tôi tìm đường xuống Bãi Môn, thả mình trong làn nước mát lạnh. Bãi Môn nằm ngay dưới chân hải đăng Đại Lãnh, sự phối hợp giữa Bãi Môn và Mũi Điện đã tạo nên một quần thể kiến trúc trác tuyệt. Ngắm mình giữa biển cả bao la, ngẩng mặt lên ngắm trời trong xanh vời vợi, lắng nghe hơi thở của đại dương... chẳng có món quà nào thú vị hơn thế. Trên đường về, chúng tôi còn ghé ngang qua Vũng Rô - mảnh đất huyền thoại của những con tàu không số, trèo lên Bãi Xếp ngắm "hoa vàng cỏ xanh" rồi thi nhau tạo dáng đủ kiểu nơi Ghềnh Đá Đĩa. Cảnh sắc Phú Yên là một bữa tiệc đẹp đến nao lòng ■